novohradské osvetové stredisko

KALENDÁR VÝROČÍ

Novohradu a Malohontu 2021

Pavel Ožďáni

V rokoch 1980 – 81 vznikala pri Okresnom osvetovom stredisku v Lučenci, teraz Novohradskom osvetovom stredisku, dnešná podoba okresných štúdií amatérskej výtvarnej tvorby a fotografie (AVT a AMFO), v ktorých sa už nepretržite 40 rokov vystriedalo pár generácií neprofesionálnych umelcov tvoriacich v našom regióne, ktorí nás reprezentovali na regionálnych, krajských a celoštátnych výstavách.

Predná strana obálky: *akvarely od Pavla Ožďániho, člena OŠ AVT*
Zadná strana obálky: *fotografie Ondreja Kamenského, člena OŠ AMFO*

ROK 2021

- **195. výročie** prvého vydania knihy **Dejiny župy Novohradskej** (1826), autor Anton Mocsáry.

- **160. výročie** prijatia **Memoranda národa slovenského** v Martine (6. – 7. 6. 1861), autorom bol Štefan Marko Daxner, rodák z Tisovca.

- **100. výročie** prvého slovenského filmu *Jánošík* (1921), réžia Jaroslav Siakeľ.
  V dvoch filmových verziách (americkej a slovenskej) ho nakrútila filmová spoločnosť Tatra Film Corporation, ktorú založila skupina Slovákov žijúca v Chicagu.

- **100. výročie** úmrtia **Pavla Országha Hviezdoslava** (8. 11. 1921 Dolný Kubín).

- **100. výročie** narodenia **Alexandra Dubčeka** (27. 11. 1921 Uhrovec).

- **70. výročie** úmrtia **Boženy Slančíkovej-Timravy** (27. 11. 1951 Lučenec).

- **Deň osvetových pracovníkov – 26. októbra 2021**

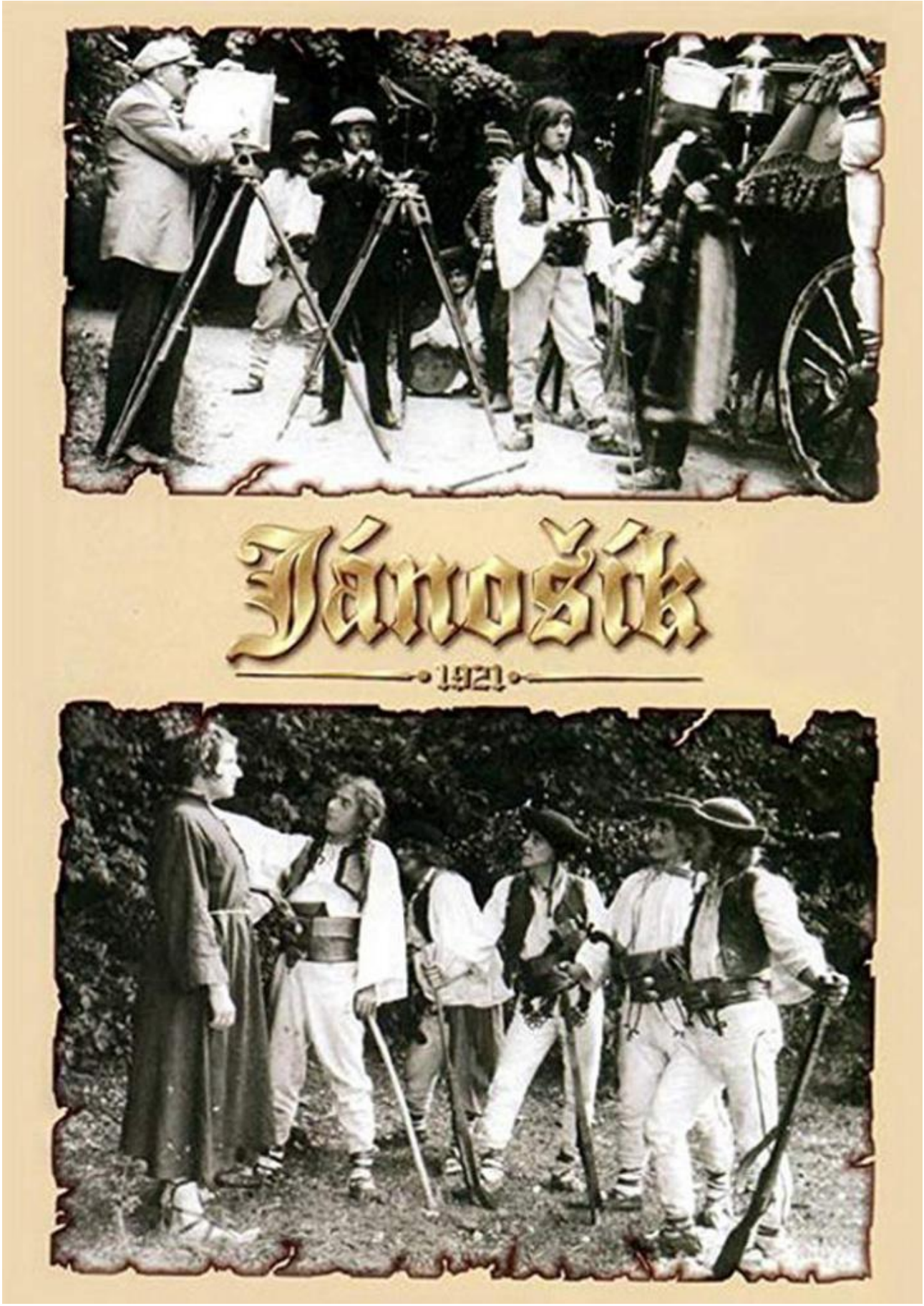
Jánošík
1921

Máme za sebou rok, o ktorom sa nikomu z nás ani nesnívalo, že môže prísť. Všetko pripravené, výzvy na projekty odoslané, účinkujúci oslovení a ich účasť prisľúbená, priestory na podujatia zabukované, jedným slovom všetci sme sa tešili čo pre obyvateľov regiónu, teda pre Vás prinesieme. A postupne sme upúšťali od spustenia jedného programu za druhým, odvolávali jednu súťaž za druhou, pri vzdelávacích podujatiach sme prestali už aj rozmýšľať o tom, či ich vôbec uskutočníme. Iste to prežili všetci, ktorým je týchto pár riadkov venované. Hrôza, ktorá nás postihla nabúrala všetky naše plány.

No napriek tomu, že ešte celkom nezmizla, hoci si to veľmi prajeme, pripravili sme nový Kalendár výročí Novohradu a Malohontu, ale už (pre istotu) bez termínovníka podujatí. Jeden nikdy nevie, čo všetko ešte môže prísť. Už sme trochu obozretnejší a možno aj predvídavejší.

Ale výročia, ktoré sú v Kalendári, Vás môžu a aj majú inšpirovať, aby sme nehádzali flintu do žita, ale sa zamysleli nad možnosťami, ktoré v tomto roku môžeme využiť. Veď aj tí, čo žili pred nami sa stretli a to nie raz s rôznymi prekážkami, ale nezastali a šli ďalej. Myslím, že takto musíme rozmýšľať všetci spoločne. Nebolo by to fér od nás voči vám a naopak. Čas sa nezastavil, míľovými krokmi ide dopredu. Verím, že nám neprejde len tak medzi prstami, ale ho správne využijeme a zúročíme.

Veď si pripomíname 100 rokov od narodenia Alexandra Dubčeka, ktorého éra priniesla svetlo do života mnohých ľudí, aj celej spoločnosti. Pred 100 rokmi zomrel Pavol Országh-Hviezdoslav, ktorý ako „hviezda tisícročia“ veľký slovenský básnik, vytvoril dielo európskeho významu. Pred 70-timi rokmi zomrela Božena Slančíková –Timrava, ktorej poviedky sú aktuálne dodnes.

To sú len tí najväčší. Ale je mnoho ďalších, vo vašej obci, meste, v našom regióne, na ktorých je hodné si spomenúť.

Zostáva nám už len dúfať, že sa zlé pominie a všetko sa ustáli a bude tak, ako si to predstavujeme. Držme si palec, aby nám to v tomto roku vyšlo.

Mária Ambrušová
riaditeľka NOS

KALENDÁR VÝROČÍ NOVOHRADU A MALOHONTU 2021

Obsah:

- Výročia obcí
- Výročia osobností
- Výročia udalostí
- Pamiatky a pamätihodnosti
- Výročia kolektívov ZUČ
- Kto sme
- Katalóg kultúrno-spoločenských podujatí (výber)

VÝROČIA OBCÍ:

(prvá písomná zmienka, osamostatnenie)

785. výročie (1236)	Halič (vydanie listiny palatína Dionýza z rodu Tomajovcov, v ktorej sa prvýkrát spomína Halič – Galch)
775. výročie (1246)	Biskupice
	Fiľakovo
	Fiľakovské Kováče
	Holiša
	Mučín
	Pleš
	Poltár (najstaršia písomná zmienka o miestnom názve „Silva Polta“ pochádza z donačnej listiny Bela IV. z 10. 1. 1246)
	Panické Dravce
	Radzovce (10. 1. 1246)
	Veľké Dravce
750. výročie (1271)	Ľuboreč
695. výročie (1326)	Pinciná
	Mikušovce
685. výročie (1336)	Lovinobaňa
650. výročie (1371)	Belina
585. výročie (1436)	Mládzovo
575. výročie (1446)	Lentvora
565. výročie (1456)	Píla
510. výročie (1511)	Pondelok (dnes súčasť obce Hrnčiarska Ves)
225. výročie (1796)	Šoltýska

VÝROČIA OSOBNOSTÍ NOVOHRADU A MALOHONTU:

Január

HORVÁTH, Emil st. – 20. výročie úmrtia (1. 1. 2001 Martin), herec, zaslúžilý umelec. Pôsobil v činohre Divadla Slovenského národného povstania v Martine. Ochotníčil v Poltári, Lučenci, kde aj študoval. R. 2008, pri príležitosti 85. výročia narodenia, sa v Poltári konalo spomienkové podujatie, ktorého sa osobne zúčastnil aj jeho syn, herec, režisér a pedagóg Emil Horváth ml. Narodil sa 27. 8. 1923 v Zlatne.

STREČKO, Ondrej, prof. RNDr., CSc. – 30. výročie úmrtia (2. 1. 1991 Prešov), matematik, vysokoškolský učiteľ na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove (1952 – 91), dekan fakulty v r. 1980 – 89. Narodil sa 25. 3. 1928 v Lupoči.

GYURIS, Jozef – 110. výročie narodenia a **35. výročie** úmrtia (3. 1. 1911 Salgótarján, Maďarsko – 25. 4. 1986 Fiľakovo), osvetový pracovník, divadelník. Svoj život prežil vo Fiľakove, gymnázium ukončil v Lučenci. Pracoval v závode Kovosmalt Fiľakovo. Viedol ochotnícke divadlo, hral na husliach a bol i amatérskym maliarom.

SIMÁNDY, Pavol – 130. výročie narodenia (5. 1. 1891 Igric, Maďarsko), spisovateľ a publicista, vlastným menom Gombos Ferenc. V r. 1915 – 17 pôsobil ako katechéta v Lučenci, ale v r. 1918 sa vzdal kňazského povolania. R. 1920 sa usadil v Lučenci. Počas pôsobenia v Lučenci až do svojho návratu do Maďarska (1931) bol organizátorom kultúrneho života maďarskej menšiny. Od r. 1924 vedúci kníhkupectva, pri ktorom zriadil aj knižnicu. Tajomník maďarskej sekcie YMCA v Lučenci. Zomrel 11. 8. 1978 v Budapešti.

LUKNIŠ, Karol – 110. výročie narodenia (6. 1. 1911 Zlatno, okr. Nitra), insitný výtvarný umelec, známy výrobca huslí, ktoré zhotovoval aj v Lučenci. R. 1980 získal Cenu a plaketu Dr. Ladislava Lenga. Jeho husle z r. 1961 sú v majetku Slovenského národného múzea (SNM) v Bratislave. Zomrel 29. 12. 1988 v Lučenci.

MATUŠKA, Ondrej – 85. výročie narodenia (7. 1. 1936 Budapešť), špeciálny pedagóg, vysokoškolský učiteľ. Zakladateľ prvej materskej školy pre nedoslýchavé deti na Slovensku, v Lučenci.

STOJKA, Ondrej – 105. výročie narodenia (14. 1. 1916 Rovňany), historik, vysokoškolský učiteľ. Publikácie: *Vybrané kapitoly z metodiky dejepisu*, *Metodika dejepisu*, *Základné otázky dejepisu na ZŠ a SŠ*. Zomrel 16. 6. 2000 v Bratislave, pochovaný na cintoríne bratislavského krematória.

LOMENČÍK, Július, doc. PaedDr., PhD. – 60. výročie narodenia (15. 1. 1961 Lučenec), vysokoškolský učiteľ, spisovateľ. Študoval na gymnáziu v Poltári (1975 – 79), slovenčinu a občiansku náuku na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici (1979 – 84), estetiku na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave (1991 – 92). Ako učiteľ pôsobil na základných školách v Utekáči a Kokave nad Rimavicou (1984 – 85), na Strednom odbornom učilišti farmaceutickom v Slovenskej Ľupči (1985 – 97), roku 1997 krátko na Evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici a ako metodik v Metodickom centre Banská Bystrica. Od roku 1997 pôsobí na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici: Katedre slovakistiky Filologickej fakulty (1997 – 2001), Katedre slovenského jazyka a literatúry (SJL) Pedagogickej fakulty (2001 – 08), Katedre SJL Fakulty humanitných vied (2008 – 2014) a od r. 2014 na Katedre slovenského jazyka a komunikácie Filozofickej fakulty. Orientuje sa na problematiku didaktiky vyučovania slovenského jazyka a literatúry a regionalizmu. Autor vedeckých monografií: *Regionalizmus – prostriedok komunikácie v škole* (2000), *Kultúrne hodnoty regiónu v primárnej edukácii* (2007) a *Jazyk a literatúra v edukácii: Diachrónno-synchrónny pohľad* (2019); odborných publikácií *Regionálne prvky vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry* (2000), *Interpretačné minimum. Z modernej slovenskej poézie* (s J. Tatarom, 2002), *Slová (zo)pnuté časom* (2007) a *Reflexie v priestore slova* (2016); spoluautor vysokoškolských učebníc *Kapitoly z literárnej vedy* (1998) a *Rozvoj jazykovej a literárnej gramotnosti v predškolskej a elementárnej pedagogike* (2019), edične pripravil metodické príručky *Interpretácia literárnych textov 1 – 3, Slovenčina netradične 1 – 3*. Napísal heslá do Mikulovho *Slovníka slovenských spisovateľov* (1999, 2005).

Výkonný redaktor vedeckého časopisu Filologická revue (1998 –2001) a hlavný redaktor prílohy Slovenských pohľadov: pohľady.sk (2020). Vydal básnické zbierky *Infarkt citu* (1999) a *(Z)Rodenie* (2009). V oblasti vlastivedného bádania sa prezentoval knižkami z minulosti rodného kraja *Hor´ Máľincon iďen* (1998) a *Z máľinské túrňi pozerán* (2016), spoluautor *Monografie obce Málinec (*Ján Findra a kol., 2009).

JORCSIK – JÓS, Mikuláš, Anton – 115. výročie narodenia (17. 1. 1906 Halič). Do školy začal chodiť v Haliči, ale r. 1913 sa rodina presťahovala do Balážskych Ďarmôt. Zmena priezviska z Jorčik na Jós (1926) na základe výnosu maďarského ministerstva vnútra. Otec František Jorčik bol vedúcim župného úradu v Haliči. Anton Jós bol účastník Olympijských hier (OH) v Berlíne (1936) v modernom päťboji ako náhradník, na OH v Londýne (1948) získal ocenenie. Dosiahol hodnosť podplukovníka. Žil v Céglede (Maďarsko), kde organizoval športový život. Tu aj zomrel 30. 4. 1990.

KELEMEN, Vojtech, prof. Ing., CSc. – 25. výročie úmrtia (18. 1. 1996 Banská Bystrica), ekonóm, vedeckovýskumný pracovník, vysokoškolský učiteľ. Pôsobil na Chemicko-technologickej fakulte SVŠT Bratislava (1970 – 75), Vysokej škole ekonomickej Bratislava (1975 – 92), prodekan pre vedu a výskum a tiež vedúci Katedry riadenia Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu Banská Bystrica (1980 – 84), vedúci Katedry manažmentu a marketingu Ekonomickej fakulty UMB Banská Bystrica (1992 – 96). Pracoval v Chemických závodoch Nováky (1958 – 70), vo Výskumnom ústave technicko-ekonomickom Bratislava (1970 – 75) a bol riaditeľom Výskumného ústavu služieb (1984 – 89). Narodil sa 23. 6. 1935 v Poltári.

ALGŐVER, Michal – 195. výročie narodenia (19. 1. 1826 Súr, Maďarsko), spisovateľ, publicista, folklorista a zberateľ ľudovej slovesnosti. Vyrastal v Ľuboriečke a Divíne, študoval na gymnáziu v Lučenci.

KĽUKOVÁ, Anna – 70. výročie narodenia (21. 1. 1951 Lesť), operná speváčka. Základné vzdelanie získala v Buzitke a Fiľakove. Sólistka opery DJGT v Banskej Bystrici (1975 – 79), sólistka opery SND v Bratislave (1979 – 2010). Zomrela 15. 8. 2010 v Bratislave.

RAPPENSBERGEROVÁ-Jankovičová, Naďa – 85. výročie narodenia (24. 1. 1936 Kokava nad Rimavicou), akademická maliarka, grafička. Po absolvovaní gymnázia v Banskej Štiavnici študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Vincenta Hložníka. R. 1969 viedla skupinu Graphic Art, ktorá každoročne do r. 1971 vystavovala v Galérii Cypriána Majerníka (marec 1969, september 1970, 1971) a r. 1972 vo Florencii a Vicenze (Taliansko). Venuje sa najmä voľnej grafike a ilustrácii, doteraz mala takmer 60 samostatných výstav na Slovensku a v zahraničí, ilustrovala viac než 200 kníh. V námetoch sa vracia k romantizmu histórie i k romantizmu detstva a mladosti. V jej dielach sa nachádza všetko, čo oslovuje túžbu po kráse, magickosti. Jej obrazy obsahujú aj istú dávku humoru, ako i triezveho pohľadu na mnohotvárnosť života. Tvoria ich najmä príbehy o láske a ľudských snoch. Vo svojej tvorbe sa predstavila aj ako spisovateľka: za novelu *Jediné ráno* (1978) získala cenu v súťaži k Roku ženy. Maliarkinu tvorbu počas jednotlivých období reflektovali aj knižné publikácie a televízne dokumenty: monografie *Naďa Rappensbergerová* (1989) a *Grafika-ilustrácie* (2000), ktorú napísal Karol Vlk. Slovenská televízia uviedla dva dokumentárne filmy *Naďa Rappensbergerová. Rovnováha na vlásku* (2001) a *Naďa Rappensbergerová. Príbehy lásky* (2003).

GALLAY, Daniel – 105. výročie narodenia (25. 1. 1916 Budikovany), učiteľ. Od 1. 9. 1945 pôsobil na Pedagogickej škole v Lučenci. V divadelnom súbore Timrava režíroval 28 inscenácií, zhotovil a navrhol scény pre 32 divadelných hier. Zomrel 23. 2. 1987.

ČONKA, Pavol – 180. výročie narodenia (25. 1. 1841 Stará Halič), huslista. Žiak huslistu J. Piťu. Zbieral slovenské ľudové piesne, ktoré hrával so svojou kapelou. R. 1889 koncertoval v Prahe na výstave slovenských výšiviek. Zomrel 29. 10. 1913 v Martine, kde pôsobil od roku 1870.

BIENIK, Pavol, Mgr. – 85. výročie narodenia (26. 1. 1936 Kokava nad Rimavicou), klarinetista, dirigent, vysokoškolský učiteľ. Pôsobil na Žilinskej univerzite, Katedra hudobnej výchovy. Bol zakladateľom a predsedom organizačného výboru celoslovenských súťaží študentov konzervatórií. Zomrel 10. 6. 2018 v Žiline, kde je pochovaný na Starom cintoríne.

GORDOŠ, Ladislav, Mgr. – 20. výročie úmrtia (26. 1. 2001 Bratislava), hudobný pedagóg a skladateľ. Bol hudobným dramaturgom Slovkoncertu v Bratislave (1976 – 77), pôsobil na ZŠ Kubínyiho v Lučenci (1985 – 95) a bol riaditeľom ZŠ Trenč (1997 – 2000).

Skomponoval niekoľko skladieb pre Lýdiu Volejníčkovú. V r. 1977 – 82 vysielal rozhlas jeho skladby: *Lúčne kvety, Pár dní, Spomienka*..., za ktoré získal viaceré ocenenia. Spolupracoval s ochotníckymi divadelnými súbormi v Lučenci a Fiľakove, napísal hudbu k divadelným hrám – *Snehová princezná*, *Charleyho teta*... Zhudobnil deväť básní z *Modlitbičiek* Milana Rúfusa. Pochovaný je vo Fiľakove. Narodil sa 26. 4. 1940 vo Fiľakove.

HORÁK, Alexander, Dr. h. c. prof. ThDr. – 110. výročie narodenia (29. 1. 1911 Halič), politik, publicista. Teologické štúdiá absolvoval na bohosloveckom učilišti v Rožňave (1929 – 34), za kňaza ho vysvätili 4. februára 1934. Po vysviacke nastúpil ako kaplán v Lučenci. Pôsobil ako profesor na Rímskokatolíckej cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave (1949 – 89). Bol poslancom Slovenskej národnej rady v Bratislave (1948 – 76) a poslancom Snemovne národov Federálneho zhromaždenia v Prahe (1969 – 71). Od roku 1980 pôsobil ako farár v Čunove pri Bratislave. Zomrel 25. 11. 1994 v Bratislave, pochovaný je v Trenčianskych Tepliciach.

ŠÁŠKY, Ladislav, PhDr. – 95. výročie narodenia (30. 1. 1926 Divín), historik umenia, pamiatkar, muzeológ. Bol odborným pracovníkom Slovenského národného múzea (SNM) v Bratislave (1965 – 73) a riaditeľom Historického ústavu (1973 – 88). Z publikácií: *Bratislavské rokoko* (1982), *Umenie Slovenska* (1988), *Novohrad* (1989)... Zomrel 11. 2. 1994 v Bratislave.

NOGE, Július, PhDr., DrSc. – 90. výročie narodenia (30. 1. 1931 Vidiná), literárny historik a kritik, pseudonym Juraj Vidovenec. Po absolvovaní štúdia slovenčiny a literárnej vedy na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1955) až do konca života pracoval v Ústave slovenskej literatúry SAV. Vyvrcholením jeho vedeckovýskumnej práce sú literárnohistorické analýzy hlavne Kalinčiakovho a Hurbanovho diela (*Slovenská romantická próza*, 1969), predovšetkým však rozsiahla dvojzväzková monografia *Martin Kukučín tradicionalista a novátor* (1962, 1975). Zomrel 3. 10. 1993 v Bratislave, pochovaný je na cintoríne bratislavského krematória.

GLESK, Pavol, prof. PhDr., CSc. – 90. výročie narodenia (30. 1. 1931 Lučenec), telovýchovný pedagóg, atletický tréner a funkcionár. V r. 1995 – 2003 ako vysokoškolský pedagóg pôsobil na SVŠT, resp. STU v Bratislave a Trnave.

Bol predsedom Slovenského atletického zväzu (1959 – 63), členom výboru ČSZTV (1960 – 63), podpredsedom Česko-slovenského olympijského výboru v Prahe (1990 – 2003), čestný člen Slovenského olympijského výboru (SOV) od r. 2003. Zomrel 15. 7. 2008 v Bratislave.

Február

NAGYOVÁ, Cecília, rod. Citterbergerová – 85. výročie narodenia (1. 2. 1936 Gašparovo), amatérska výtvarníčka. Od r. 1993 členka amatérskeho výtvarného krúžku pri NOS v Lučenci. Jej hlavnou technikou je olej, tematicky sa orientuje na krajinomaľbu.

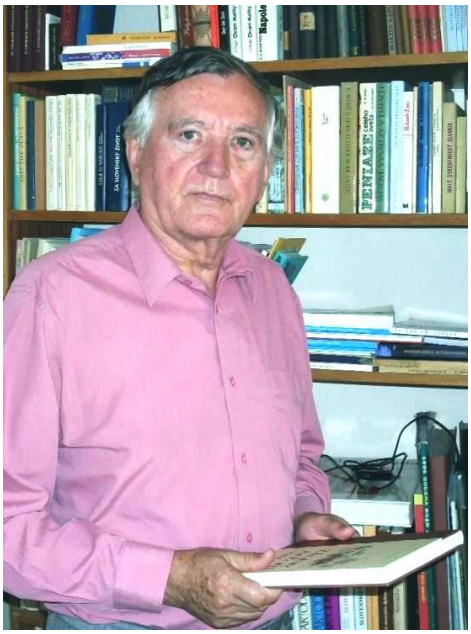

JANČOVIC, Ján, Ing. – 80. výročie narodenia (6. 2. 1941 Pôtor), poľnohospodársky inžinier, novinár, spisovateľ. Od r. 1967 žije v Nitre. Prispieval a prispieva do rôznych novín, časopisov a kalendárov na Slovensku a v zahraničí. Najčastejšie písal do novín: Roľnícke noviny (aj pod pseudonymom Ján Potran), Nedeľná Pravda, Hlas ľudu, i časopisov: Život, Slovensko, PaS, Lidé a Země, Roľnícke novinky. V zahraničí do Ľudových novín (Maďarsko), Rovine (Srbsko), internetového portálu (www.luno.hu, www.oslovma.hu) Slovákov v Maďarsku. Od r. 1983 pravidelne prispieva aj do vedeckých zborníkov. V období od zrušenia generálneho riaditeľstva Agrokombinátu Zobor (1991) až do r. 2004 bol najskôr manažérom a potom desať rokov zástupcom šéfredaktora týždenníka Roľnícke novinky. Dlhodobo sa venuje problematike života Slovákov v zahraničí, najmä dolnozemských. Je členom Syndikátu slovenských novinárov a členom Spolku slovenských spisovateľov. O rodisku napísal štyri monografie, tri pod názvom *Pôtor – minulosť a prítomnosť* (1985, 1999, 2002), *Dejiny evanjelického a. v. cirkevného zboru v Pôtri* (2001).

Z ďalších publikácií: *Včelárstvo na Modrokamensku 1919 – 1999* (2001), *Za chlebom na Dolnú zem* (2003), *Z kolísky na Dolnú zem* (2004), *Navrátilci* (2007), *Vyorali hlboké dolnozemské brázdy* (2009), *Z novohradských vrchov a dolín* (2011), *Pretvorili dolnozemskú rovinu* (2012), *Putovanie a život Alberťanov* (2012)... Pravidelne prispieva do zborníka zo stretnutí priateľov regionálnej histórie a osobne sa zúčastňuje stretnutí v Hradišti.

VÁROSSOVÁ, Elena, rod. Segéňová, PhDr., CSc. – 95. výročie narodenia (8. 2. 1926 Rovňany), filozofka, vedeckovýskumná pracovníčka. Patrila k zakladateľskej generácii pracovníkov Filozofického ústavu SAV, ktorý zostal jej jediným pracoviskom. Bola prvou ženou filozofkou a veľkou dámou slovenskej filozofie. Bola nositeľkou Herderovej ceny a Zlatej plakety Ľudovíta Štúra Za zásluhy v spoločenských vedách. Jej poslednou knihou je *Filozofia vo svete – svet filozofie u nás* (2005). Zomrela 9. 11. 2010 v Bratislave.

LŐRINCZOVÁ, Oľga, rod. Braunová – 100. výročie narodenia (10. 2. 1921 Lučenec), umeleckým menom L. Gály Olga – novinárka, poetka, spisovateľka, prekladateľka umeleckej literatúry. Prispievala aj do maďarských novín, literárnych časopisov, ale aj do časopisu Život. Zomrela 7. 8. 2012 v Bratislave.

PALANOVÁ, Adela, rod. Mižúrová, MUDr., CSc. – 5. výročie úmrtia (10. 2. 2016 Banská Bystrica), epidemiologička, internistka. Celý život zasvätila jedinému pracovisku – Krajskej hygienicko-epide-miologickej stanici v Banskej Bystrici (1953 – 91). Držiteľka viacerých ocenení. Narodila sa 1. 7. 1929 v Zelenom.

LACIAKOVÁ, Irena – 70. výročie úmrtia (14. 2. 1951 Zvolen), spisovateľka. Staršia sestra B. S. Timravy. Po učení v Polichne rok navštevovala meštiansku školu v Banskej Bystrici. V r. 1887 redaktorka rodinného rkp. zábavno-poučného časopisu Ratolesť. Písala verše i prózu. Prispievala do slovenských novín a časopisov pod pseudonymom Poľanská. Narodila sa 2. 10. 1865 v Polichne.

HERCZEGHOVÁ, Viera, Mgr. – **70. výročie** narodenia (14. 2. 1951 Poltár), zdravotná sestra, poetka, v minulosti uverejňovala básne pod umeleckým menom Kamasová. R. 2013 vydala prvú zbierku básní *Časovaná správa*.

FORGÁCH, Anton I. – 220. výročie úmrtia (15. 2. 1801 Halič), šľachtic, novohradský župan, bol palatínovým husárskym nadporučíkom, neskôr kapitánom a kráľovským komorníkom. Oženil sa 15. 10. 1779 v Esterháze s Otíliou Grasalkovičovou (1764 Pešť – 1810 Halič). R. 1787 založil neďaleko Kokavy nad Rimavicou, vtedy ešte v osade Utekáč skláreň.

V období vlády Jozefa II. (1780 – 1790) začali Forgáchovci v kokavskej oblasti, vo Veporských vrchoch, usadzovať nové pastiersko-roľnícke obyvateľstvo, z ktorého väčšina prichádzala z Oravy. Ako kurivo pre roztavenie sklárskej suroviny (kremeňa) sa v sklárskych hutách používalo drevo. K tomu bolo potrebné mnoho drevorubačov a povozníkov so záprahmi. Gróf Anton I. preto využil patent cisára Jozefa II. (1785) o zrušení nevoľníctva a r. 1796 najal verbovačov, ktorí mu pomohli naverbovať a presídliť na jeho majetky do severnej a severozápadnej časti kokavského chotára 134 rodín. Presídlenci – drevorubači, ktorí prišli klčovať okolité bukové lesy, založili osady, z ktorých neskôr vznikli samostatné obce Šoltýska, Lom nad Rimavicou a Ďubákovo. Šoltýsku založil gróf Anton I. Forgách (1796). Na jeho počesť bola osada v čase založenia nazvaná Antalfalva (Antonova Dedina). Až neskôr sa názov zmenil na Šoltýska. Narodil sa 8. 11. 1757.

KARASOVÁ, Zlata, rod. Rybáriková, PaedDr.– 85. výročie narodenia (15. 2. 1936 Zelené), muzikologička, vysokoškolská učiteľka. V r. 1976 – 1998 pôsobila na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove (od r. 1996 Prešovská univerzita).

ĎURIŠ, Július – 35. výročie úmrtia (18. 2. 1986 Praha), politik, štátnik, redaktor. Študoval na gymnáziu v Lučenci (1919 – 24), Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe (1924 – 28) a v Paríži (1929 – 31). Bol redaktorom Ľudového denníka v Bratislave (1933 – 36), minister poľnohospodárstva (1945 – 51), predseda Zboru povereníkov (1951 – 1953), minister financií (1953 – 63). Z politického života sa musel stiahnuť po nezhodách s Antonínom Novotným (1963). R. 1970 bol vylúčený z KSČ pre podporu Pražskej jari. Narodil sa 9. 3. 1904 v Rovňanoch, kde je aj pochovaný.

PÁPAY, Dezider – 100. výročie narodenia (19. 2. 1921 Zlatno), akademický maliar, učiteľ. V jeho výtvarnej tvorbe dominuje krajinomaľba. Samostatne vystavoval v Galérii Cypriána Majerníka Bratislava (1968), Krajskej galérii Nitra (1970), v sieni Zväzu slovenských výtvarných umelcov (1981), v Novohradskej galérii Lučenec (1987) a i.

Bol výtvarníkom v Polygrafických závodoch v Bratislave (1960 – 81) a súbežne učil na SOU polygrafickom v Bratislave (1966 – 81). Zomrel 6. 10. 2004 v Bratislave, pochovaný je na cintoríne v Slávičom údolí.

FOLTÁNYI, Július (Ludevicus), MUDr. – 50. výročie úmrtia (19. 2. 1971 Halič), lekár. Po vyštudovaní medicíny v Budapešti bol zaradený ako mladý lekár do malej chudobnej dedinky v okolí Hajdúszoboszló. V Haliči prežil celý svoj život, kde si otvoril ambulanciu a vykonával súkromnú prax. Od r. 1916 pôsobil aj ako obvodný lekár. Ovládal maďarský, nemecký, latinský a francúzsky jazyk. Počas 1. svetovej vojny bol veliteľom jednej z vojenských nemocníc v maďarskom Miškolci. Bol priateľom grófa Jána Forgácha a jeho osobným lekárom. Trávili spolu mnoho času, ktorý spočíval v zábavách, poľovačkách a častých cestách do Budapešti, Viedne a inde. Uchovalo sa niekoľko receptov, ktoré vypisoval ako zamestnanec Mediky Lučenec. R. 1927 mal významný podiel na potláčaní týfusu vo svojom obvode, o čom sú vedené záznamy aj v kronikách obcí. Často chodieval sám kočom po dedinách i v noci. Niekoľkokrát ho prepadli dedinčania s úmyslom mu vziať peniaze. Vždy sa mu podarilo ujsť. Bol vášnivým poľovníkom a doma mal viac kvalitných trofejí: jelene, daniele, kamzíky, srny, medveďa a orla. Mal veľkú zbierku chrobákov, ktorých získaval výmenou aj z ďalekých krajín. Vzácna bola aj zbierka kníh. Všetky tieto veci po jeho smrti zdedila prvá manželka, ktorá ich rozpredala neznámo kam. Bol veľmi dobrým odborníkom. Nikdy sa nenaučil správne hovoriť po slovensky. Do pamäti ľudí sa dostali jeho bonmoty: *„Sviňa mäso nejedz, radšej kuracince“, „staroba horoba „,... a iné*. Narodil sa 20. 11. 1887 v Lučenci.

REDLINGER, Leopold – 80. výročie narodenia (22. 2. 1941 Banská Bystrica), fotograf, kameraman. Základné vzdelanie získal vo Fiľakove (1947 – 55). Od r. 2001 odborný asistent na Katedre audiovizuálnych médií Akadémie umení v Banskej Bystrici.

NAGY, Zoltán – 60. výročie narodenia (23. 2. 1961 Lučenec), grafik, ilustrátor kníh, maliar. Študoval na VŠVU v Bratislave u Albína Brunovského. Je členom Spolku maďarských výtvarných umelcov na Slovensku.

ALABÁN, František, prof. PhDr., CSc. – 70. výročie narodenia (25. 2. 1951 Husiná), vysokoškolský pedagóg, literárny kritik. Maturoval vo Fiľakove (1969), vyštudoval slovenský a maďarský jazyk v Budapešti. Pôsobil na UKF v Nitre, od r. 1998 bol vedúcim Katedry hungaristiky na UMB v Banskej Bystrici. Od roku 2015 na Univerzite J. Selyeho v Komárne.

ADLER, Igor – 85. výročie narodenia (25. 2. 1936 Ipeľský Potok), hudobník. Od šiestich rokov hrával na heligónke. Od r. 1951 žil v Rožňave, kde sa podieľal na založení FS Haviar (1986). R. 2003 mu bola udelená Cena primátora Rožňavy a r. 2006 dostal Poctu generálneho riaditeľa NOC.

ŠTRASSER, Ján – 75. výročie narodenia (25. 2. 1946 Košice), básnik, textár, dramaturg. Základné vzdelanie získal v Lovinobani (1952 – 60). V r. 1987 – 1990 bol redaktorom časopisu Slovenské pohľady, jeho šéfredaktorom (1990 – 1993).

ŽILÁK, Daniel, Ing. – **75. výročie** narodenia a **15. výročie** úmrtia (26. 2. 1946 Poltár – 26. 9. 2006), zakladateľ a umelecký vedúci divadelného ochotníckeho súboru pri JRD v Poltári, herec a režisér.

DOSTALÍK, František – 125. výročie narodenia (27. 2. 1896 Málinec-Hámor), hudobný pedagóg a skladateľ. Študoval na Učiteľskom ústave v Lučenci. Profesor hudby a spevu na Učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule, na mestskej hudobnej škole a na učiteľskom ústave v Bratislave. Zbieral ľudové piesne, vydal všeobecnú náuku o hudbe pre učiteľské ústavy v maďarčine. Bol propagátorom diela B. Bartóka. Zomrel 14. 10. 1944 v Bratislave.

BAZOVSKÝ, Koloman – 155. výročie narodenia (28. 2. 1866 Závada), redaktor, publicista a učiteľ. Absolvoval učiteľský ústav v Lučenci. Do r. 1918 administrátor redakcie budapeštianskych *Slovenských novín*. Vydavateľ a redaktor časopisov *Novohradská stráž* a *Slovenský juh* v Lučenci (1919 – 22) a školský inšpektor (1922 – 26). R. 1926 odišiel do dôchodku, žil v Turčianskych Tepliciach a Banskej Bystrici. Publikoval články s pedagogickou tematikou v časopise *Dom a škola*. Zomrel 25. 1. 1950 v Banskej Bystrici.

Marec

KOZA, Ľudovít – 30. výročie úmrtia (1. 3. 1991 Lučenec), dôstojník, pilot. Maturoval na gymnáziu v Lučenci (1934), neskôr študoval na vojenskej akadémii. Po r. 1968 prispel k rozvoju vojenského leteckého školstva na Slovensku. Narodil sa 9. 12. 1913 v Divíne.

TURŇOVÁ, Mária, rod. Plvačková – 75. výročie narodenia (3. 3. 1946 Divín), operná speváčka. Účinkovala v Lúčnici, prvé angažmán získala v ostravskej opere, sólistka opery SND v Bratislave (od r. 1980). Od r. 2003 žije na dôchodku v Pezinku. V jednom z rozhovorov uviedla, že miluje svoj rodný kraj a Divín je pre ňu „najkrajší kút v šírom svete“.

PUPALA, Tibor – 95. výročie narodenia (4. 3. 1926 Točnica), amatérsky výtvarník, diplomovaný technik. Mladosť prežil v obci Vidiná, ktorej 10. júna 2004 daroval spolu 81 obrazov. Od r. 1952 bol členom krúžku výtvarníkov pri osvetovom stredisku v Lučenci. Výtvarnej tvorbe sa venoval od r. 1953. Študoval maliarstvo u akademického maliara Júliusa Szabóa (1950 – 60). V jeho tvorbe prevládajú portréty a krajinomaľba. R. 1992 mal samostatnú jubilejnú výstavu celoživotného diela v Lučenci. Vystavoval na samostatných i kolektívnych výstavách (Praha, Bratislava, Olomouc, Brno, Dubnica nad Váhom, Banská Bystrica, Rimavská Sobota, Lučenec).
Za vystavené obrazy dostal 18 diplomov a ocenení. Zúčastňoval sa aj súťaží neprofesionálnej výtvarnej tvorby „Výtvarné spektrum“, v r. 2006 mal výstavu autorského výberu z tvorby k životnému jubileu v rámci celoštátnej súťažnej prehliadky v Humennom. Jeho 30 obrazov sa nachádza v súkromnej zbierke v Kanade. Zomrel 5. 12. 2011 v Lučenci.

HRAŠKO, Ján, Ing. arch., CSc. – 20. výročie úmrtia (7. 3. 2001 Bratislava), architekt, historik umenia. V Bratislave pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na SVŠT (1955 – 59), riaditeľ Slovenského pamiatkového úradu (1959 – 66), výtvarno-technický námestník ÚĽUV-u (1966 – 69) a riaditeľ Slovenskej národnej galérie (1969 – 73). Narodil sa 20. 7. 1923 v Kalinove, kde je aj pochovaný.

KÚKEĽ, Ján, prof. Ing., DrSc. – 95. výročie narodenia (9. 3. 1926 Ábelová), ekonóm, vedecký pracovník. Pôsobil v Ekonomickom ústave SAV Bratislava (1957 – 81) a ako vysokoškolský učiteľ na Univerzite Komenského Bratislava (1981 – 91). Z publikácií: *Hmotná zainteresovanosť*, *Problémy špecializácie a kooperácia výroby, Ekonomická efektívnosť technického pokroku* a iné.

HUBACSEK, Žigmund – 115. výročie narodenia (8. 3. 1906 Budapešť), medirytec, insitný maliar, kníhviazač. R. 1910 sa presťahoval do Lučenca. Od r. 1947 bol výtvarníkom ÚĽUV-u. Pri Okresnom osvetovom dome v Lučenci založil skupinu amatérskych výtvarníkov (1953). Námety čerpal zo života pastierov, bačov... Jeho diela sa nachádzajú v zbierkach SNG v Bratislave, Stredoslovenskej galérii v Banskej Bystrici, Etnografickom múzeu v Martine. Zomrel 17. 4. 1972 v obci Hody pri Galante.

SZLOSZJÁR, Pavol – 25. výročie úmrtia (9. 3. 1996 Fiľakovo), ochotnícky divadelný herec a režisér. Režijne naštudoval viac ako 30 divadelných predstavení, s veselohrou *Sloboda, láska* bol súbor úspešný na Jókaiho dňoch v Komárne (1975). Získal mnohé čestné uznania za prácu v divadle. Narodil sa 23. 11. 1913 vo Fiľakove.

HREBENDA, Matej – 225. výročie narodenia (10. 3. 1796 Rimavská Píla), ľudový spisovateľ a kolportér. Knihy rozširoval po celom Slovensku. Prechodil aj Prahu, Viedeň, Pešť a Dolnú zem. Vydavatelia mu predávali knihy, ktoré spájal nielen s predajom, ale nimi poúčal ľudí, šíril kultúru a osvetu. Životné zážitky a osudy z ciest po Uhorsku opísal vo *Vlastnom životopise*. *„S batôžkom kníh, palicou v ruke a najčastejšie oblečeného do rimavského kroja – tak ho stretávali, bol priateľom všetkých dobrých ľudí – Matej HREBENDA-HAČAVSKÝ.“* Zomrel 16. 3. 1880 v Hnúšti-Hačave.

FUTÓ, Endre, RNDr., CSc. – 75. výročie narodenia (10. 3. 1946 Radzovce), jadrový fyzik, informatik, vedecký pracovník, vysokoškolský učiteľ. Pôsobiská – Košice, Budapešť, Ženeva.

ŠMIHLOVÁ, Mária, rod. Staššáková – 80. výročie narodenia (13. 3. 1941 Ďubákovo), bábkoherečka. Pôsobila v Krajskom bábkovom divadle v Banskej Bystrici (1961 – 96). Ako animátorka účinkovala v Čs. televízii v Bratislave. Zomrela 16. 10. 2012.

VITÉZ, Gejza – 150. výročie narodenia a **90. výročie** úmrtia (16. 3. 1871 Lučenec – 2. 8. 1931 Budapešť), univerzitný profesor, štatistik. Po vyštudovaní práva pôsobil ako učiteľ štatistiky a verejnej správy. R. 1903 sa stal súkromným učiteľom na univerzite v Kolozvári (RR), od r. 1914 učil na univerzite v maďarskom Debrecíne verejnú správu a finančnú správu.

ČORDÁŠ, Jozef – 160. výročie narodenia (17. 3. 1861 Rimavská Sobota), kamenár a sochár. V r. 1901 si otvoril ateliér v Lučenci a Rimavskej Sobote. Zomrel 18. 5. 1909 v maďarskom Alcsúte, pochovaný je v Lučenci.

DEDINSKÁ, Lenka – 105. výročie narodenia (18. 3. 1916 Tomášovce), učiteľka, ochotníčka, autorka učebníc, zaslúžilá školská pracovníčka, výskumná pracovníčka. Pseudonym Lea Goralská. Študovala na gymnáziu (1927 – 1930) a Učiteľskom ústave (1932 – 1936) v Lučenci. Ako učiteľka pôsobila v Polichne, Hornej Zubrici v Poľsku, potom v Kačanove, Michalovciach, Malachove, Lučenci a inde. Bola odbornou pracovníčkou vo Výskumnom ústave pedagogickom v Bratislave (1952 – 78). Rozprávky, poviedky a divadelné scénky uverejňovala v detských časopisoch (Prameň, Slniečko, Materská škola, Včielka, Zornička), v čítankách pre základne školy a v zborníkoch pre deti (Detský rok, Zlatá brána, Kniha pre najmenších). Samostatne vydala scénky a úpravy ľudových rozprávok pre bábkové hry: *Saša a Micka* (1950), *Hráme maličkým* (spoluautor I. Zelienka, 1955), *Veselá záhrada* (1956), *Červená čiapočka* (1958), úpravy rozprávok robila aj pre rozhlas a televíziu. Zomrela 29. 10. 2003 v Bratislave, pochovaná je v Mládzove.

KALOČAI, Július – 5. výročie úmrtia (20. 3. 2016 Badín), baník, robotník, športovec. Získané mnohé medaily a diplomy, napr. r. 1957 čestný diplom za I. miesto v stolnotenisovej súťaži okresu Lučenec, diplom a medaila za 1. miesto v BB (1998), diplom za 1. miesto v Novej Bani (2005), zlatú medailu na XII. kalvárskej olympiáde veteránov v Nitre (2015)... Aktívny účastník turistickej akcie „Haličská stovka“ (2008 – 2011). Narodil sa 9. 4. 1934 v Haliči.

KUBÍNYI, František – 225. výročie narodenia (21. 3. 1796 Vidiná), prírodovedec, paleontológ a geológ, zakladajúci člen Uhorskej geologickej spoločnosti a Uhorskej archeologickej spoločnosti. Bol notárom a slúžnym Novohradskej stolice. Rodný kaštieľ mal vo Vidinej. Od r. 1841 sa stal členom Uhorskej akadémie vied. Vyslanec Novohradskej stolice na uhorskom sneme (1836 – 44 a 1847 – 48) a poslanec uhorského snemu za Lučenec (1848 −61). Zomrel 28. 3. 1874.

KUNSZT, Ján – 190. výročie narodenia (21. 3. 1831 Fiľakovo), bankový úradník, botanik. Publikoval mnoho štúdií z botaniky, jeho herbár obsahoval celú flóru Novohradu. Písal verše, poviedky, prekladal, ale venoval sa aj záhradníctvu. Zomrel v Lučenci 13. 3. 1909.

ČUNDERLÍK, Ladislav – 110. výročie narodenia (26. 3. 1906 Sihla), hudobný organizátor a učiteľ, pseudonym Detvan. Od r. 1934 pracoval ako učiteľ v Lučenci. Je autorom zbierky básní. Zaoberal sa literárnou históriou, pedagogikou, folklórom a jazykovedou. Zomrel 12. 9. 1979 v Lučenci.

ŠTÚROVÁ, Karolína – 195. výročie narodenia (24. 3. 1826 Uhrovec), sestra Ľudovíta Štúra, národovkyňa. Od r. 1857 žila s bratom Jankom vo Fiľakove, kde sa snažila udržať slovenské kultúrne tradície. Zomrela 5. 7. 1859 vo Fiľakove a na jej želanie je pochovaná v Lučenci. Hrob nie je známy, preto sa na cintoríne nachádza symbolický pomník.

MÉZEŠ, Július – **45. výročie** úmrtia (26. 3. 1976 Bratislava), učiteľ, školský a osvetový pracovník. Študoval na učiteľskom ústave v Lučenci. Pôsobil ako učiteľ v Hradišti, osvetový inšpektor okresu Lučenec (1945 – 46) a r. 1952 sa stal riaditeľom novozriadenej Osvetovej, neskôr Strednej knihovníckej školy v Bratislave. Zaslúžil sa o vybudovanie knihovníckeho školstva na Slovensku. Narodil sa 10. 3. 1899 v Málinci.

KINCELOVÁ, Emília, rod. Margóčová, Mgr. – 85. výročie narodenia (26. 3. 1936 Lučenec), redaktorka, filmová kritička, novinárka. Špecializuje sa prevažne na film, píše filmové kritiky, reportáže z domácich a zahraničných filmových festivalov.

GAŠPAROVIČ, Ivan, Dr. h. c. doc. JUDr., CSc. – **80. výročie** narodenia (27. 3. 1941 Poltár), prezident Slovenskej republiky (2004 – 2014).

GYURKOVITS, František – 145. výročie narodenia (28. 3. 1876 Budapešť), maliar a výtvarný pedagóg. Študoval v Budapešti, Paríži a Mníchove. R. 1913 sa presťahoval do Lučenca. Používal rôzne techniky, ale prevažovali olejomaľby. Bol majstrom kreslenia, dokonale zachytil atmosféru trhov. V medzivojnovom období vychoval viacero maliarov – J. Szabó, E. Fischer, L. Gandl... Zomrel 20. 1. 1968 v Lučenci.

KOHÁRY, Štefan II. – 290. výročie úmrtia (29. 3. 1731), básnik, poľný maršal, posledný hradný kapitán Fiľakovského hradu. Narodil sa 11. 3. 1649. R. 2019 vo Fiľakove odhalili jeho bronzovú bustu.

Apríl

KAČÁNI, Ladislav, doc. PhDr., CSc. – 90. výročie narodenia a **25. výročie** úmrtia (1. 4. 1931 Lučenec – 5. 2. 2018 Bratislava), futbalista, tréner, vysokoškolský učiteľ. Pôsobil na Katedre hier Fakulty telesnej výchovy a športu UK v Bratislave (1964 – 1999). Hráč vo viacerých kluboch, napr. Slovan Bratislava (1952 – 53), Červená hviezda Bratislava (1953 – 63), Inter Bratislava (1964 – 65)... tréner na Cypre, v Kuvajte.

KOVÁČ, Michal, prof. Ing., DrSc. – 85. výročie narodenia a **25. výročie** úmrtia (1. 4. 1936 Hradište - 6. 1. 1996 Nitra), vysokoškolský pedagóg. Pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre (1960 – 96), z toho ako prorektor (1970 – 80) a rektor (1980 – 90). Často navštevoval rodnú obec, niekedy aj, vtedy ešte malou, dcérou Adrianou. PhDr. Adriana Kronerová, rod. Kováčová – je dramaturgičkou a producentkou mnohých projektov v RTVS – Profesionáli, Ordinácia v ružovej záhrade, seriálu Milenky, filmu Šťastný nový rok a i.

STERNLICHTOVÁ, Gertrúda, rod. Pollaková – 95. výročie narodenia (5. 4. 1926 Kremnica), obchodníčka, predsedníčka Židovskej náboženskej obce v Lučenci (1993 – 2004). Zomrela 24. 12. 2007 v Lučenci.

RELL, Pavol – 130. výročie úmrtia (6. 4. 1891 Ábelová), evanjelický farár, ovocinár a botanik. Študoval na gymnáziu v Lučenci, neskôr teológiu v Bratislave. Medzi štúdiami pracoval ako vychovávateľ vo Veľkej Vsi. Od r. 1848 evanjelický kaplán v Tomášovciach a Kalinove a od r. 1852 evanjelický farár v Ábelovej. Jeho herbárne položky sú uložené v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti a v Národnom múzeu v Prahe.

Zaoberal sa aj ovocinárstvom; na stálu ovocinársku výstavu usporiadanú Uhorským hospodárskym spolkom (1882) poslal dve odrody hrušiek a sedem odrôd jabĺk. Na Hospodársko-priemyselnej výstave v Lučenci (1883) mal najväčšiu expozíciu jabĺk. V Ábelovej úspešne pestoval vinič hroznorodý. Narodil sa 3. 2. 1823 v Hornom Tisovníku.

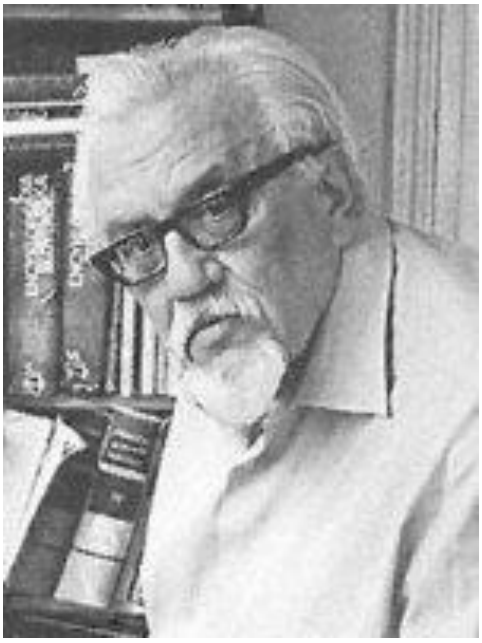

KUSÝ, Ivan, PhDr., DrSc. – 100. výročie narodenia (6. 4. 1921 Dobroč), literárny kritik a historik. Pseudonym Róbert Konečný. Vedecký pracovník Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislave (1951 – 89), z toho riaditeľ v r. 1957 – 70. Autor publikácií: *Jozef Miloslav Hurban* (1948), *Cesta kritika* (1957), rozsiahlymi kapitolami o literatúre 19. a 20. stor. prispel do *Dejín slovenskej literatúry* (1965 – 75), autor monografií *Hečkova Drevená dedina* (1954), *Mladý Ladislav Nádaši* (1966), *Božena Slančíková-Timrava* (1967), *Význam Eleny Maróthy-Šoltésovej v slovenskej literatúre a v slovenskom ženskom hnutí* (1968), *Mladý Vajanský* (1987), *Zrelý Vajanský* (1992). Výber z literárnokritických statí sústredil do knihy *Nevyhnutnosť kontinuity* (1971), epické diela s povstaleckou tematikou analyzoval v monografiách *Premeny povstaleckej prózy* (1974) a *Povstalecká próza* (1984), prispel do zborníka *K problematike slovenskej prózy* (1961). Ako editor vydal *Korešpondenciu Timravy a Šoltésovej* (1952), pripravil nové vydanie *Timraviných Zobraných spisov* (1955 – 59), zostavil zborník *Timrava v kritike a spomienkach* (1957), editoval súbor článkov E. Maróthy-Šoltésovej *Pohľady na literatúru* (1958), zostavil zborník *Jozef Gregor-Tajovský – Janko Jesenský* (1974) a antológie *Slovenská literárna kritika 2 – 3* (1979 – 81), pripravil Vajanského *Spisy* (1984 – 92). Zomrel 10. 2. 2000 v Bratislave, pochovaný na cintoríne Pri kozej bráne.

LACIAK, Michal – 195. výročie narodenia (6. 4. 1826 Sirk), učiteľ, hudobný skladateľ. Pôsobil v Ozdíne (12. 4. 1851 – júl 1858). Zhudobnil okolo 600 duchovných piesní, ktoré zostali v rukopise. Bol autorom *Náuky súhlasu*, ktorú ponúkol na vydanie Matici slovenskej. Do zbierky *Slovenské spevy*, ktoré dirigoval J. Kadavý, prispel 20 novohradskými piesňami. Zomrel 26. 4. 1904 v Hornom Tisovníku.

JASENKA, Ján – 30. výročie úmrtia (6. 4. 1991 Revúca), folklorista, primáš, spevák, zberateľ ľudových piesní, učiteľ. Po štúdiách pôsobil ako učiteľ v Budinej. Popredný gemerský primáš, spevák, zberateľ a folklorista. Viedol ľudovú hudbu FS Sinec v Hnúšti. Spolupracoval aj s folklórnym súborom Kokavan z Kokavy nad Rimavicou. Narodil sa 30. 3. 1928 v Sirku.

LIPSKÝ, Ján – 255. výročie narodenia **a 195. výročie** úmrtia (10. 4. 1766 Sedličná – 2. 5 1826 Sedličná), vojak, kartograf. V školskom roku 1776/77 navštevoval kalvínsku školu v Lučenci. Od r. 1804 vydával jednotlivé listy generálnej mapy Uhorska. Posledný list mapy vyšiel z tlačiarne r. 1808. Bojoval na viacerých frontoch, napr. ako veliteľ švadróny pri Slavkove 5. decembra 1805.

TOMAJ, Dionýz z rodu Tomajovcov – 780. výročie narodenia (12. 4. 1241 Moháč /Mohi), palatín. V období od 27. augusta do 8. septembra 1236 sa palatín Dionýz Tomaj zdržiaval na zámku v Haliči (listina v knihe HALIČ cesta časom, s. 22 a 23). Padol v bitke proti Mongolom.

PEKÁR, Štefan – 155. výročie úmrtia (12. 4. 1866 Kokava nad Rimavicou), evanjelický farár, senior, publicista, zakladajúci člen Učenej spoločnosti malohontskej. Pochovaný je v Kokave nad Rimavicou, kde pôsobil v r. 1832 – 1866.

MEGGYESI, Tamás, prof. Dr., DrSc. – 85. výročie narodenia (12. 4. 1936 Prša), stavebný inžinier, vysokoškolský pedagóg. Vo svojej vedeckovýskumnej práci sa zaoberá otázkami urbanistických sídiel, odhaľovaním a hodnotením stavu kultúry životného prostredia ako i parkovej a záhradnej architektúry v rôznych mestách Maďarska.

BAZOVSKÝ, Oktáv – 105. výročie narodenia (15. 4. 1916 Lučenec), krajinský pracovník, redaktor, právnik. Otec Ľudovít Bazovský, matka Božena, rod. Fajnorová. Obecnú školu a gymnázium absolvoval v Lučenci. Študoval právo na Karlovej univerzite v Prahe (1934 – 36) a na UK v Bratislave (1936 – 39).

Od r. 1948 v pôsobil v Anglicku. S bratom Igorom vydával časopis Slovák (1951 – 52) a pôsobil ako redaktor, neskôr vedúci slovenského vysielania rádia BBC v Londýne (1956 – 80). Zomrel 31. 1. 1990 v meste Harefield.

URBANČOK, Milan – 40. výročie úmrtia (15. 4. 1981 Bratislava), jazykovedec. Pracovník Ústavu slovenského jazyka SAV (1954 − 66), neskôr Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave (1967 – 81). Narodil sa 14. 10. 1928 v Cinobani, časť Turičky.

KOLBÁNY, Pavol – 205. výročie úmrtia (16. 4. 1816 Bratislava), zdravotnícky osvetár, bratislavský mestský lekár a botanik. Študoval v Ožďanoch a neskôr na gymnáziu v Bratislave a medicínu v Halle a Viedni. Bol propagátorom očkovania proti kiahniam, účastníkom prvej vakcinácie v Uhorsku na prelome 18. a 19. storočia. Patril k priekopníkom hydroterapie, písal o th. malárie a týfusu. Ako botanik sa venoval najmä jedovatým rastlinám vyskytujúcim sa v Uhorsku. Bol autorom viacerých náučných prác, napr. *Ungarische Gifpflanzen* (Bratislava 1791). Narodil sa 23. 1. 1758 v Ozdíne.

ONDREJOVIČ, Slavomír, prof. PhDr., CSc. – 75. výročie narodenia (17. 4. 1946 Lučenec), jazykovedec, prekladateľ. Umeleckým menom Ondrej Slavkovský. V Lučenci získal základné a stredoškolské vzdelanie. Od r. 1977 pracoval ako vedecký pracovník Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra v Bratislave, v r. 1999 – 2009 jeho riaditeľ. Venuje sa sociolingvistike, syntaktickej a lexikálnej sémantike, prozódii a ortoepii, všeobecnej jazykovede, jazykovej politike, jazykovednej historiografii a encyklopedistike. Zakladateľ a editor knižnej série Sociolinguistica Slovaca. Od r. 2001 hlavný redaktor časopisu Slovenská reč. Monografie: *Medzi slovesom a vetou* (1989); *Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny* (1989, spoluautor); *Encyklopédia jazykovedy* (1993, spoluautor); *Od hovoriaceho stroja k sociálnej lingvistike* (2000); *Úvod do analýzy textu* (2002, spoluautor); *Sedem a pol. Zápisky z tzv. vedeckej turistiky* (2006); *Jazyk, veda o jazyku, societa* (2008).

PETIAN, Juraj Natán – 215. výročie narodenia (20. 4. 1806 Polichno), kultúrny pracovník, mecén, podporovateľ slovenských národných podujatí. Od r. 1827 evanjelický farár v Polichne, kde dal vystavať faru. V októbri 1828 bol zvolený za farára v Turom Poli. Tri mesiace pred smrťou, na podnet svojho krajana, nadšeného horlivca Michala Algővera, v závete ako prvý odkázal na založenie Matice slovenskej značný finančný dar – 9 000 zlatých.

Časopis pre zábavu a poučenie *Sokol* (1863) pri spomienkovom článku o štedrom matičnom darcovi napísal: *„Deň 18-tého apríla 1859 bol ten deň, v ktorom pre časnosť túto zachladlo jedno z najvernejších, najšľachetnejších sŕdc, ktoré kedy bilo v národe za národ. Rozplakali sa naše novohradské vrchy, v údoliach ozvali sa žiale, Javorie a Lysec zavinuli svoje temená do smútočnej rúšky – bo sklonil ku spánku smrti svoju hlavu, otec vrchov novohradských, otec ľudu rodinného, brat bratov – nemá rovného...“* Zomrel 18. 4. 1859.

FALŤAN, Michal, JUDr., CSc. – 105. výročie narodenia (26. 4. 1916 Hradište), ekonóm, slovenský a československý politik, poslanec Národného zhromaždenia. Študoval na gymnáziu v Lučenci (1928 – 36), neskôr na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Zástupca riaditeľa Ekonomického ústavu SAV, poverenik pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. V auguste 1945 bol zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady, poslanec Národného zhromaždenia (1946 – 1954). Od r. 1955 pracoval v Ekonomickom ústave SAV. Zomrel 24. 12. 1960 v Bratislave.

KUBINEC, Juraj – 35. výročie úmrtia (28. 4. 1986 Kokava nad Rimavicou, časť Utekáč, Salajka), nestor slovenských fujaristov, zakladateľ prvého fujarového tria na Slovensku, výrobca ľudových hudobných nástrojov. Držiteľ mnohých ocenení: Ceny Ladislava Lenga. Roku 2013 mu bola odhalená pamätná tabuľa na Salajke. Obec Utekáč každoročne v máji organizuje Dni obce venované Jurajovi Kubincovi. Narodil sa 19. 5. 1890 v Detvianskej Hute, časť Čechánky.

SPIŠIAK, Jaroslav – 70. výročie narodenia (28. 4. 1951 Kokava nad Rimavicou), folklorista, interpret kokavských ľudových piesní, člen FS Kokavan.

FORGÁCH, Anton V. – 90. výročie úmrtia (29. 4. 1931 Halič), šľachtic, poslanec uhorského snemu. Aktivity rozvíjal v Podrečanoch, Tomášovciach a inde, a to nielen v Novohrade. Narodil sa 20. 1. 1869 v Haliči.

ČECH, Ľudovít – 75. výročie úmrtia (29. 4. 1946 Revúca), maliar a učiteľ. Bol učiteľom v Marcali pri Balatone, od r. 1914 vojak rakúsko-uhorskej armády v Banskej Bystrici, popri službe maľoval. Po r. 1918 žil v Lučenci. Jeho plenérové záznamy z povodia Ipľa v okolí Lučenca vznikli akoby po daždi, v prírode prevládajú modré a sýtozelené farby. Označuje sa ako prívrženec oneskoreného stredoeurópskeho impresionizmu (luminizmu). Venoval sa aj maľbe na hodváb, najmä s batikovou technikou. R. 1920 člen Jednoty výtvarných umelcov Slovenska. Narodil sa 11. 7. 1888 v Revúcej.

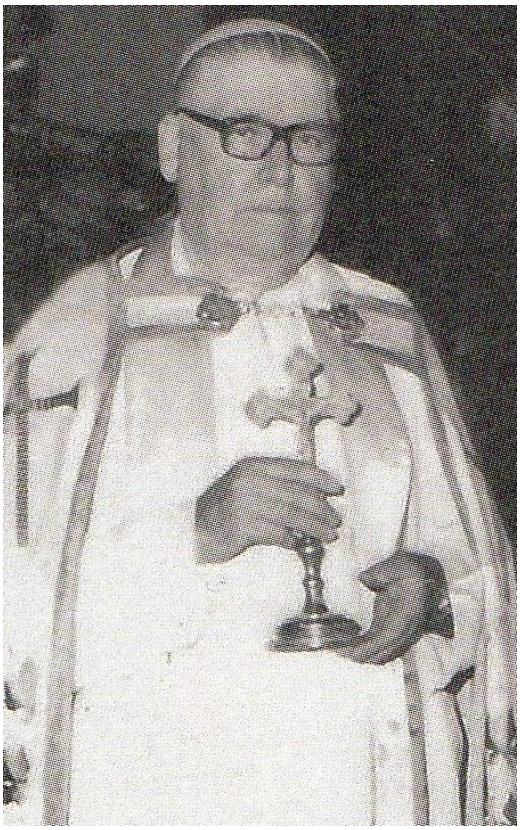

ONÓDY, Albert Karol – 105. výročie narodenia (30. 4. 1916 Halič), rímskokatolícky kňaz (vysvätený 7. 5. 1944 v Gyöngyösi). Ako novokňaz páter Albert prechodne pôsobil v Žiline, kde sa v tom čase hovorilo po nemecky. Po prechode frontu (1945) prišiel ako kaplán do Fiľakova, kde sa stal správcom farnosti (1949), potom zastával úrad školského dekana (od r. 1952) a úrad okresného dekana (od r. 1958). Kňazskú činnosť vo Fiľakove vykonával až do r. 1996, teda plných 50 rokov na jednom mieste, z toho 25 rokov slúžil úplne sám. Okrem slovenčiny, maďarčiny, latinčiny hovoril aj nemecky. Zomrel 14. 3. 1997 v Lučenci, pochovaný bol 18. marca 1997 biskupom Mons. Eduardom Kojnokom do rodinného hrobu na cintoríne v rodnej Haliči.

KÖVY, Zsolt – 95. výročie narodenia (30. 4. 1926 Lučenec), reformovaný kňaz, knihovník, archivár, publicista. Pôsobil pri Reformovanom cirkevnom obvode v Pápe, kde bol aj viceprimátorom mesta (1990 – 92). Zomrel 25. 9. 2010 v Pápe (Maďarsko).

OBROČNÍK, Pavel – 60. výročie narodenia (30. 4. 1961 Hnúšťa-Likier), tanečník. Od r. 1970 člen detského folklórneho súboru v základnej škole pod vedením Pavla Zajaca v Kokave nad Rimavicou. Neskôr tanečník SĽUK-u, kde tancoval až do r. 1992. R. 1993 začal pracovať ako riaditeľ MKS v Kokave nad Rimavicou. Zomrel 28. 12. 2009.

Máj

SCHILLER, Július – 115. výročie narodenia (1. 5. 1906 Čabradský Vrbovok), hudobný pedagóg. Zakladateľ Hudobnej školy vo Fiľakove a jej prvý riaditeľ. Zomrel 12. 8. 1980 v Lučenci.

VODA, Gustáv – 135. výročie narodenia (3. 5. 1886 Modra), lekárnik, kultúrny a verejný činiteľ. V r. 1920 – 1962 pôsobil v Lučenci, lekáreň Salvator vybavenú moderným laboratóriom otvoril vo februári 1920 na vtedajšej Hlavnej, dnes Masarykovej ulici v Lučenci. Prvý mešťanosta Lučenca, aktívny člen lučenskej MS. Predseda speváckeho spolku Ozvena. Bol zakladajúcim členom Sväzu lekárnikov Slovákov. Zomrel 3. 6. 1968 v Lučenci, pochovaný je v Martine. Pamätná tabuľa pri MsÚ v Lučenci mu bola odhalená r. 2006.

KLINDA, Jozef, RNDr. – 70. výročie narodenia (5. 5. 1951 Vrútky), geograf, enviromentalista, ochranca prírody a pamiatok, spisovateľ. Pseudonym Ľudovít Klef. Je priekopníkom ochrany prírody, protagonista environmentalizmu a ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva. Pracoval na Ministerstve kultúry SSR v Bratislave – odbor múzeí, pamiatok a ochrany prírody (1976 – 90), naposledy ako riaditeľ odboru, od r. 1990 SKŽP/ MŽP SR Bratislava riaditeľ odboru a od 1995 generálny riaditeľ sekcie environmentálnych koncepcií, práva a organizácie. Vysokoškolský pedagóg na UK a STU v Bratislave, predseda celoslovenských skúšobných a súťažných komisií, lektor MŽPSR. Autor viacerých publikácií, napr. *Názvy chránených území SSR* (1985), *Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky* (1993, 1995), *Environmentalistika a právo I., II.* (1998, 1999), *Životné prostredie Slovenskej republiky* (1998), *Terminologický slovník environmentalistiky* (2000), *Svetové kultúrne a prírodné dedičstvo I.* (2000), *Agenda 21 a trvalo udržiavaný rozvoj* (2001), *Environmentálna regionalizácia SR* (2002, 2008, 2016), *Príručka environmentalistu* (2002), *V tieni vyhasnutých sopiek* (2011), *Ján Jiskra z Brandýsa a Bitka pri Lučenci* (2018), *Národné parky Slovenska* (2020) a iné.

Príspevky do časopisov: Pamiatky a príroda, Osvetová práca, Krásy Slovenska, Enviromagazín, Poznaj a chráň, Ekopanoráma, Životné prostredie, Ochrana prírody Slovenska, Národné parky a iné. Študijné cesty v zahraničí: takmer všetky štáty Európy, Kanada, USA, Mexiko, Kuba, Austrália, Nový Zéland, Juhoafrická republika, Keňa, Jordánsko, Sýria, Egypt, Izrael, Tunisko, Kórea, Čína, Japonsko, Malajzia, Turecko, Gruzínsko, Arménsko a iné. Významné funkcie: predseda Česko-slovenského speleologického koordinačného výboru (od 1980), predseda Dramaturgickej rady ČSTV v Prahe pre environmentálne programy (od 1986), tajomník a člen Čs. rady a Slovenského výboru pre ochranu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (od 1991), podpredseda Poradného zboru pre národné parky (od 1998), člen Predsedníctva Čs. a Slovenskej komisie pre UNESCO, predseda redakčných rád a iné. Gestor 7 národných parkov, 11 chránených krajinných oblastí, nominačných projektov svetového prírodného dedičstva v SR, iniciátor svetového Novohrad – Nógrád geoparku, navrhovateľ viacerých zákonov, celoslovenských inštitúcií, koncepcií, programov a projektov. Aktívne sa zapája pri OcÚ v Haliči, kde je členom komisie pre výstavbu, dopravu a životné prostredie a má iné aktivity v rámci Novohradu a SR.

ELIÁŠ, Imrich, PhDr. – 20. výročie úmrtia (6. 5. 2001 Bratislava), slovakista, učiteľ. Umeleckým menom I. E. Dolinský. Pôsobil ako kultúrny pracovník na slovenskom veľvyslanectve v Berlíne (1943 – 44). V rokoch 1969 – 78 bol učiteľom na Vysokej škole dopravy a spojov v Žiline. Narodil sa 18. 12. 1913 v Starej Haliči.

AGÓCS, Valéria – 75. výročie narodenia (8. 5. 1946 Fiľakovo), rozhlasová novinárka. Redaktorka a parlamentná spravodajkyňa v rozhlase (1972 – 2002). Dlhoročná pracovníčka maďarskej redakcie Slovenského rozhlasu, neskôr predsedníčka licenčnej rady a predsedníčka Rady pre vysielanie a retransmisiu (2003 – 2009). Bola členkou Rady ministra kultúry SR pre masmédiá. Získala poslucháčske ocenenie Krištáľový mikrofón ako najobľúbenejšia moderátorka okruhu Rádia Patria Bratislava. Zomrela 25. 8. 2012 v Bratislave, pochovaná je na cintoríne v Rači.

LÍŠKA, Jozef – 115. výročie narodenia (10. 5. 1906 Ružiná), pôvodne bol stolárom. Emigroval r. 1930 a stal sa správcom mestského domu v Argentíne. Stal sa organizátorom Slovenského kultúrneho spolku v Buenos Aires. Bol predsedom Slovenského spolku v Argentíne (1957 − 62) a od r. 1977 sa stal čestným doživotným predsedom.

URBANČOK, Pavol, PhDr. – 80. výročie narodenia (10. 5. 1941 Kotmanová), kultúrno-výchovný pracovník, knihovník. Riaditeľ Novohradskej knižnice v Lučenci (1974 – 2010). Aktívny člen MO MS, predseda Spolku M. R. Štefánika v Lučenci.

BOBULOVÁ, Brigita, rod. Máčajová – 5. výročie úmrtia (11. 5. 2016 Košice), herečka, stredoškolská učiteľka. Ako herečka pôsobila v DJZ Prešov, ŠD Košice, naposledy ako dramaturgička a režisérka v Staromestskom divadle Milénium Košice (2010 – 2015). Vytvorila vyše 100 divadelných postáv, účinkovala aj vo filmoch: *Keby som mal pušku* (1971), *Džarkovia* (1973), *Šiesta veta* (1985), kde stvárnila postavu matky B. S. Timravy. Narodila sa 19. 10. 1932 v Lučenci.

BETINA, Vladimír, prof. RNDr., DrSc. – 15. výročie úmrtia (11. 5. 2006 Bratislava, pochovaný v Ozdíne), mikrobiológ, vedeckovýskumný pracovník, vysokoškolský pedagóg. Pôsobil na CHTF Slovenskej technickej univerzity v Bratislave (1954 – 98), z toho bol v r. 1991 – 94 prodekanom pre zahraničné styky; súbežne pracoval na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (1995 – 98). Najvýznamnejšie publikácie: *Výprava do ríše mikróbov* (1973), *Bioaktívne sekundárne metabolity mikroorganizmov* (1994). Ako laický kazateľ pôsobil v Cirkvi bratskej a svoje vnímanie sveta, citové a duchovné prežívanie vyjadroval aj básnickou tvorbou. Aktívne sa podieľal na príprave *Kresťanského spevníka*, do ktorého napísal, preložil alebo upravil texty viac ako 200 piesní. Narodil sa 17. 6. 1930 v Ozdíne.

SZTUDINKA, František – 165. výročie narodenia (12. 5. 1856 Halič). Po štúdiách nastúpil na obchodnú dráhu a pôsobil ako vedúci v priemyselnom podniku v Lučenci. Svoj prvý ekonomický článok vydal v Novohradských listoch (1876) pod názvom *Šekový systém v Anglicku*. V súčinnosti s učiteľom I. Körönczym založil v Banskej Bystrici týždenník „Banská Bystrica a jej vidiek“ (1890), kde písal články z oblasti priemyslu a výroby. Bol spolupracovníkom viacerých odborných časopisov nielen na Slovensku, ale aj v Budapešti. Z jeho viacerých diel vyzdvihneme – *Starý maďarský obchodník so železom* (Budapešť, 1902), *História haličskej súkenky* (Budapešť, 1906). R. 1908 redigoval odborný časopis *Železiarsky obchod a Železiarsky priemysel v Budapešti*. S jeho menom sa viaže aj založenie a riadenie časopisu *História maďarského priemyslu*, ktorý vychádzal štvrťročne v Budapešti (1906 – 1911). Viac ako 25 rokov pôsobil ako továrenský inšpektor v haličskej súkenke.

HANDZOVÁ-MIHÁLIKOVÁ, Viera – 90. výročie narodenia (12. 5. 1931 Kokava nad Rimavicou), spisovateľka, redaktorka, prekladateľka. Bola prvou manželkou básnika Vojtecha Mihálika. Pracovala ako redaktorka vydavateľstva Obzor, časopisu Nové slovo, vedúca redaktorka pôvodnej tvorby vo vydavateľstve Smena, od r. 1981 bola spisovateľkou v slobodnom povolaní. Z tvorby: *Madlenka* (1957), *Človečina* (1960), *Zrieknite sa prvej lásky* (1965), *Zdravas Marta* (1966), *Lebo sme vedeli, čo činíme* (1969), *Chvíle dvoch slnovratov* (1975), kniha pre mládež *Dávno sa tmy nebojím* (1977), *Kamaráti do zlého počasia* (1978). Jeho šesť príbehov sa stalo námetom pre napísanie scenára televíznej inscenácie *Šesťkrát žena* (1988). Vydala historicko-regionalisticky zamerané memoáre svojho starého otca Jána Výrosteka *Pamäť pamätí* (1985), detskému čitateľovi určila zbierku lyrických čŕt *Kdeže ste mi, vtáčatká?* (1986). Zomrela 15. 6. 1997 v Bratislave. Dva roky po jej smrti vyšla kniha jej posledných poviedok *Konštatovanie citu* (1999), ktorú vydala jej dcéra Žofia.

ADAMOVIČ, Štefan, ThDr. – 60. výročie úmrtia (12. 5. 1961 Bratislava), cirkevný historik. Pseudonym Evanjelik z Novohradu. Pôsobil ako farár v Turičkach a zároveň ako profesor náboženstva na stredných školách v Lučenci (1931 – 40). Napísal *Dejiny ev. cirkevného zboru turičského* (1936). V rukopise zanechal *Dejiny novohradského seniorátu*. Narodil sa 13. 11. 1903 v Moravskom Lieskovom.

ORSÁG, Ľudovít – 55. výročie úmrtia (12. 5. 1966 Lovinobaňa), organizátor protifašistického hnutia, kultúrno-výchovný pracovník, učiteľ. Študoval na gymnáziu a na učiteľskom ústave v Lučenci. Neskôr pôsobil ako učiteľ v Lovinobani, Budinej a Katarínskej Hute. Od začiatku svojho pedagogického pôsobenia sa venoval osvetovej a kultúrnej práci, nacvičoval divadlá. Narodil sa 4. 3. 1912 v Lovinobani.

HRAŠKO, Juraj, prof. Ing., DrSc. – 90. výročie narodenia (14. 5. 1931 Točnica), pedológ, ekológ, zakladateľ a prvý riaditeľ Výskumného ústavu pôdoznalectva a výživy rastlín v Bratislave. Poslanec NR SR (1992 – 1994), minister životného prostredia SR (1994) a veľvyslanec SR vo Švajčiarsku (1999 – 2002).

RADIČ, Vojtech – 55. výročie úmrtia (16. 5. 1966 České Brezovo), primáš ľudovej hudby Ondreja Radiča v Kokave nad Rimavicou.

MATEJ, Miloš, prof. MUDr., PhD. – 90. výročie narodenia (21. 5. 1931 Kalinovo), lekár, biochemik, balneológ. Bol riaditeľom Slovthermae – Slovenských liečebných kúpeľov Diamant v Dudinciach (1991 – 2003).

KRÁĽ, Janko – 145. výročie úmrtia (23. 5. 1876 Zlaté Moravce), básnik štúrovskej generácie. V septembri 1844 podnikol cestu po Jánošíkových stopách a navštívil Kokavu nad Rimavicou a Klenovec. V marci 1848 spolu s príbelským učiteľom Jánom Rotaridesom burcoval poddaný ľud do povstania proti feudálom. V obciach Horné Plachtince, Dolné Plachtince a Stredné Plachtince a Príbelce vyvolali ľudové povstanie, ktoré bolo potlačené 30. marca 1848. V r. 1849 – 1854 pôsobil v Novohrade a r. 1850 bol prechodne námestníkom hlavného slúžneho a sudcu v Modrom Kameni a v Lučenci. R. 1996 bola vydaná publikácia J. Drenka: *Janko Kráľ a Novohrad.*

KEPEŇA, Ján – 120. výročie narodenia (24. 5. 1901 Uhorské), notár. Študoval na gymnáziu v Lučenci. Bol štátnym matrikárom a členom niekoľkých kultúrnych a sociálnych spolkov.

ALTMANN, Gabriel, prof. Dr. – 90. výročie narodenia (24. 5. 1931 Poltár), jazykovedec, vedecký pracovník, vysokoškolský pedagóg. Vyštudoval indonézsku lingvistiku a japonskú filológiu na Karlovej univerzite v Prahe. Pôsobil v Orientálnom ústave SAV v Bratislave (1960 – 1968), pracoval v Ústave fonetiky na Kolínskej univerzite (1968 – 69) a v nemeckom Mannheime (1970). Od r. 1970 bol hosťujúcim profesorom na Jazykovednom ústave Ruhr University v Bochume, kde učil až do r. 1996. Je po ňom pomenovaný Menzerath – Altmannov zákon. Zomrel 2. 3. 2020 v Lüdenscheide.

EGYEDOVÁ-BARÁNEKOVÁ, Ruženka – 70. výročie narodenia (27. 5. 1951 Detva), folkloristka a kultúrna pracovníčka. Bola zakladajúcou členkou FS Podpoľanec. Predsedníčka Zväzu Slovákov v Maďarsku. Významne sa zaslúžila o uchovanie a posilnenie národnostnej identity Slovákov žijúcich v Maďarsku. S jej menom sa spája množstvo kultúrnych aktivít – celoštátna súťaž detí a mládeže v speve slovenských ľudových piesní a v prednese slovenskej poézie a prózy *Slovenské spievanky a veršovačky,* celoštátny folklórny festival Slovákov v Maďarsku v Banke – prehliadku speváckych a tanečných skupín slovenskej národnosti (ktorý usporadúva ZSM spolu s Novohradským osvetovým strediskom a miestnou samosprávou v obci Banka)...

Je autorkou projektu Škola v prírode na Slovensku pre deti a študentov slovenskej národnosti v Maďarsku *Poznaj svoje korene.*

AMBRÓZY, Béla – 30. výročie úmrtia (29. 5. 1991 Budapešť), klavirista, hudobný skladateľ. Pravidelne koncertoval aj na Slovensku, viackrát v Lučenci. Narodil sa 15. 9. 1902.

Jún

NYÁRI, Albert – 150. výročie narodenia (2. 6. 1871 Fiľakovo), barón, maliar, archeológ, historik. Študoval právo v Budapešti. R. 1925 sa konala výstava jeho diel v Národnom salóne. Vo viacerých vedeckých časopisoch sa objavili jeho štúdie z oblasti histórie, archeológie a národopisu. Na vlastné náklady financoval viacero vykopávok. Zomrel 6. 9. 1933 v Budapešti.

FIALOVÁ, Blanka – 95. výročie narodenia a **15. výročie** úmrtia (2. 6. 1926 Veľké Dravce, dnes Buzitka, časť Ipeľka – 28. 2. 2006 Liptovský Mikuláš), herečka – SKD Martin (1947 – 48), DJZ Prešov (1948 – 53), DJGT Zvolen (1954 – 55), ŠD Brno (1964 – 68). Usadila sa v obci Lazisko pri Liptovskom Mikuláši. Pracovala ako úradníčka v Stavoindustrii Liptovský Mikuláš (1968 – 82).

DARVAS, Ján – 130. výročie narodenia (3. 6. 1891 Uhorské), básnik. Študoval na gymnáziu v Lučenci. Redaktor novín *Magyar Kisiparos* v Lučenci. Zostavovateľ *Antológie slovenskej poézie* a jej prekladu do maďarčiny. Zomrel 13. 1. 1945 v Budapešti.

SLOBODA, Ján – 35. výročie úmrtia (3. 6. 1986 Banská Bystrica), redaktor, osvetový pracovník, krajský osvetový inšpektor v Banskej Bystrici. Hlavný redaktor časopisu Osvetová práca (1952 – 58). Narodil sa 5. 5. 1913, pochovaný je v Lovinobani, kde prežil detstvo.

HRK, Ján, PhDr. – 30. výročie úmrtia (4. 6. 1991 Bratislava), hudobný skladateľ, teoretik a publicista. Študoval na gymnáziu v Lučenci. Bol učiteľom v Mládzove (1943 – 44), hlavným sekretárom Hlavnej redakcie programu Česko-slovenskej televízie v Bratislave (1979 – 89). Venoval sa najmä úpravám slovenských ľudových piesní. Z 50. rokov pochádza jeho najznámejšia skladba *Cigánsky plač a tanec*. Z ďalších skladieb: *Zbojnícka veselica*, *Terchovská nálada*, *Ľuborečská svadba*, *Novohradské Vianoce* a i. Narodil sa 8. 7. 1923 v Ľuboreči.

NOVEK, Zoltán, doc. Ing., CSc. – 80. výročie narodenia (7. 6. 1941 Kokava nad Rimavicou), banský inžinier, vysokoškolský pedagóg. Od r. 1970 pôsobil na VŠT v Košiciach. Napísal viacero publikácií. Zomrel 13. 9. 2002 v Košiciach, pochovaný je v rodnej obci.

ĎALOKOVÁ, Katarína, rod. Svetlíková, DiS. art. – 70. výročie narodenia (7. 6. 1951 Lučenec), učiteľka hudby na klavír. Organizačná vedúca miešaného speváckeho zboru Ozvena pri Dome MS v Lučenci. Aktívna členka ZPOZ-u pri MsÚ v Lučenci od r. 1964.

NEOGRÁDY, Anton – 160. výročie narodenia (8. 6. 1861 Holiša), maliar, vysokoškolský pedagóg. Pôvodne študoval medicínu, potom maliarstvo na mníchovskej akadémii u Hackla a Wagnera (1886 – 90). Bol profesorom akvarelového maľovania na budapeštianskej VŠVU (1893 – 1931). Po celý život chodil pravidelne na Slovensko, kde čerpal motívy z Jelšavy, Revúcej, Muráňa, Štítnika a Tatier. Popularitu si získal spracúvaním poľovníckych motívov (cyklus *Poľovníkov deň*, 1894) a anekdotických tém (*Sviatočný oblek starého otca na vnukovi*, 1892, *Vyhliadka a motýľ*, *Sladké ničnerobenie*, *V predsieni*, *Hrnčiarsky dvor*, *Malý zurvalec*), s obľubou maľoval výjavy s dámami v lesnom interiéri (*Obľúbené miestečko*, 1891, *Čakanie v lese*, *Využitý okamih*, *Prechádzka v lese*, *V zadumaní*, 1910). Vystavoval v Trenčianskych Tepliciach (1910), Banskej Bystrici (1911). Zomrel 19. 12. 1942 v Dunakeszi, Maďarsko.

DEMAN, Jozef – 80. výročie narodenia (9. 6. 1941 Lučenec), tréner cyklistiky a kulturistiky. Pôsobil ako kondičný tréner reprezentácie ČSSR v parašutizme (1980 – 85) v Boľkovciach.

FORGÁCH, Adam I. – 340. výročie úmrtia (10. 6. 1681 Rajka, Maďarsko), novohradský župan, kráľovský komorník Ferdinanda II., kapitán hradu Sečany, boršodský župan, nitriansky župan, rytier zlatej ostrohy, hlavný kapitán zadunajských vojsk, hornouhorský kapitán v Košiciach, generál, novozámocký kapitán a protiturecký bojovník, krajinský sudca.

MOJŽIŠ, Július – 70. výročie narodenia (13. 6. 1951 Halič), umelecký kováč, fotograf. Od r. 1990 živnostník ako umelecký kováč, zámočník v M-ART Halič, výrobe luxusných umeleckých nožov sa venuje od r. 2001. Od r. 2013 je na dôchodku. Je zakladajúcim členom Slovenskej asociácie nožiarov. Významné kováčske práce – kované brány: kostolný areál Stará Halič, hrad Fiľakovo, kostolný areál Pôtor, Begová veža Lučenec, Stredoslovenské elektrárne Lučenec. Tepané práce: Reduta Lučenec, Modrý Kameň, Halič. Vývesné štíty: Istrobanka Lučenec, Čierny orol Lučenec, Penzión Zlatá ulička Lučenec. Kovaný luster: schodište Reduta Lučenec. Od r. 1989 sa pravidelne zúčastňuje na medzinárodných stretnutiach umeleckých kováčov na hrade Helfštýn (Česko), kde získal niekoľko ocenení (1995, 1996, 1998, 2007, 2008, 2012. 2015). V r. 2002 sa zúčastnil so svojimi nožmi výstavy Tour de force − Musées de la ville deRouen. Sporadicky sa zúčastňuje na nožiarskych výstavách, prvá bola r. 1990 vo švajčiarskom Berne, ďalej v Bratislave a Brne, kde získal ocenenia: Víťaz kategórie Design roku (2003, 2005), Nejlepší design 2007, Nejlepší miniatura (2009), Víťaz pevné nože zdobené (2013). V r. 2006, 2007, 2008 a 2011 mal publikované práce v americkej prestížnej ročenke Knives a tiež v knihe Art of the Knife, ktorej autorom je Joe Kertzman. R. 2005 sa dostal do Veľkej encyklopédie nožov od A. E. Hartinka. V slovenskom časopise Zbrane, strelci a lovci 2008/6 vyšiel obšírnejší článok o jeho tvorbe od Ing. Alojza Drábika.

VAŠÍČKOVÁ, Darina – 85. výročie narodenia (14. 6. 1936 Málinec), rozhlasová herečka. Od r. 1959 členka Rozhlasového hereckého súboru. Venovala sa umeleckému čítaniu a prednesu prózy. Dlhé roky pôsobila ako členka rôznych porôt, najmä v porote celoslovenskej súťaže Vansovej Lomnička.

JÁNOŠ, Pavel – 100. výročie narodenia (14. 6. 1921 Kalinovo), ochotnícky a profesionálny herec, historik, regionálny etnograf a literát. Oživil pamiatku Mateja Bela, ktorý sa v Kalinove vzdelával v triede gramatistov v súkromnej škole miestneho šľachtica Pavla Battu (1694 – 1695). Pričinil sa o výstavbu a odhalenie pamätníka tomuto známemu polyhistorovi, ktorého súčasníci nazývali „Veľká ozdoba Uhorska“.

Vyššie vzdelanie získal v Osvetovom ústave v Bratislave (réžia) a na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici (1966 – 69). Pôsobil v činohre Dedinského divadla v Bratislave a v Krajskom divadle v Žiline. Ako profesionálny herec vytvoril 28 postáv (napr. Miško z Tajovského *Ženského zákona*...). V ochotníckom divadle v Kalinove účinkoval v 19 hrách, z ktorých 16 režíroval, napr. I. Stodola: *Bačova žena*, J. Palárik: *Drotár*, Gogoľ: *Ženba*, J. Záborský: *Alžbeta Bátoryčka* a pod. Publikácie: *Kalinovo* – monografia vydaná z príležitosti 710. výročia prvej písomnej zmienky 1988, 1990), *Kalinovo – 700 rokov*, spoluautor (1979), *80 rokov závodu Kalinovo* – spoluautor, *Povec, že mi moja milá, povec. Ľudové piesne z Novohradu* (1990), *Z histórie kalinovsko-hrabovského evanj. cirkevného zboru* (1992), *Povesti a príbehy z Novohradu* (1999), *Minerálne pramene a zaniknuté kúpele v Novohrade* (2007). Zomrel 28. 11. 2016 v Banskej Bystrici, pochovaný je v Kalinove.

PUPALA, Milan – 70. výročie narodenia (20. 6. 1951 Utekáč), laický historik, amatérsky fotograf a vynálezca. Jeden zo zakladateľov OZ Prvá Iskra, v súčasnosti predseda. Autor nápadu organizovania Festivalu histórie a remesiel v Utekáči, prvé dva ročníky organizačne zastrešil.

FORGÁCH, Žigmund II. – 400. výročie úmrtia (30. 6. 1621 Trnava), šľachtic, ktorý sa pričinil o veľkú prestavbu Haličského hradu r. 1612. Bol tajným radcom na kráľovskom dvore Rudolfa II. (1599), ktorý mu r. 1601 dal donáciu na Slanec. Žigmund II. sa podľa vzorov svojich predkov aktívne zúčastňoval na bojoch proti Turkom. Vyznamenal sa najmä v bitke pri Satu Mare v septembri 1602. Cisár Rudolf II. ho vymenoval kráľovským pohárnikom (1605). Ďalej o. i. bol sabolčský župan, šarišský župan, novohradský župan a od r. 1618 až do svojej smrti uhorský palatín.

Júl

BECHER, Július st., prom. fil. – 10. výročie úmrtia (3. 7. 2011 Lučenec), stredoškolský učiteľ na Gymnáziu B. S. Timravy v Lučenci (1955 – 92). Mal zásluhy na vybudovaní športových ihrísk na Haličskej ceste. Založil tradíciu literárno-vlastivedných exkurzií do MS, SNK a na Národný cintorín v Martine. Narodil sa 10. 4. 1932 v obci Gemerček.

ORAVCOVÁ, Zlatica – 30. výročie úmrtia (9. 7. 1991 Žehňa), spisovateľka, ev. farárka. Maturovala na gymnáziu v Rimavskej Sobote, študovala teológiu v Bratislave a Modre (1951 – 55). Pôsobila ako zborová farárka v Martine, biskupská kaplánka v Košiciach, farárka vo Vyšnej Pokoradzi, v Kraskove a v Žehni pri Prešove. Autorka zbierok *V moci Tvojej lásky* (1990), *Verše moje, leťte v diaľ* (1993), *Poď za mnou* (1999), *Podaj nám ruku* (2007). Nábožensky motivované básne publikovala v Evanjelickom poslovi spod Tatier, Cirkevných listoch, sliezskych a českých cirkevných časopisoch. V rkp. ostal nedokončený autobiografický román *Moje detstvo*. Narodila sa 7. 10. 1932 v Pondelku, dnes časť obce Hrnčiarska Ves.

AGÓCS, Ferenc – 110. výročie narodenia (9. 7. 1911 Šíd), kamenár, výrobca citár – strunových hudobných ľudových nástrojov. Nositeľ Ceny Ladislava Lenga v súťaži Instrumentum excellens – strunové nástroje (1980). Výstavy citár: Detva, Kováčová.

DRENKO, Jozef, PhDr., Mgr. – 80. výročie narodenia (15. 7. 1941 Fiľakovo), stredoškolský učiteľ, historik, publicista. Od r. 1976 pôsobil ako učiteľ na Gymnáziu Boženy Slančíkovej Timravy v Lučenci. Od r. 1992 kronikár mesta Lučenec. Je autorom niekoľko desiatok publikácií s vlastivedno-historickou tematikou, monografií miest a obcí regiónu, ale aj osobností, mnohých príspevkov, článkov, štúdií do novín, časopisov a zborníkov a spoluautorom *Pedagogickej encyklopédie Slovenska*. Bol hlavným iniciátorom umiestnenia viacerých pamätných tabúľ v regióne.

Za vynikajúcu publikačnú činnosť získal dvakrát Cenu mesta Lučenec (1995, 2008). Z publikácií – *Z dejín pôšt Lučenca a okolia* (2019), *Hriešni ľudia Novohradu* (2015), *Ako sa popíjalo v Novohrade* (2014), *Mlyny Novohradu* (2013) a i.

NOVODOMSKÝ, Vojtech st. – 115. výročie narodenia (16. 7. 1906 Konrádovce), smaltovník, dirigent Mestskej dychovej hudby vo Fiľakove (1949 – 52 a 1956 – 83). Zomrel 21. 11. 1991 v Lučenci, pochovaný je vo Fiľakove.

GÁBOR, Andrej – 30. výročie úmrtia (17. 7. 1991 Lučenec), hudobný pedagóg, huslista. V r. 1954 založil Hudobnú školu v Lučenci, na ktorej pôsobil ako prvý riaditeľ a husľový pedagóg až do r. 1972. Dirigent speváckeho zboru Ozvena v Lučenci (1949 – 52), člen Krajského symfonického orchestra v Banskej Bystrici (1952 – 72). Narodil sa 15. 5. 1908 v obci Zombor.

FORGÁCH, Ján XIX. – 180. výročie úmrtia (22. 7. 1841 Döbling pri Viedni), šľachtic, novohradský župan. Zaslúžil sa o dostavbu haličského rímskokatolíckeho kostola. Aj keď väčšiu časť života prežil vo Viedni, nikdy nezabudol na svoje sídlo v Haliči – na Forgáchovskom zámku, v dolnej súkenke pod Vinicami. Za jeho života bol r. 1832 spustený prvý parný stroj v strednej Európe. Ján XIX. Nepomuk Vincent Ferrerius Juraj aj so svojou manželkou gr. Alžbetou Sentivániovou z Potvoriec mali svadbu 30. januára 1811 v Potvorciach. Alžbeta Sentivániová sa narodila 12. 2. 1792 v Potvorciach a zomrela v Haliči 3. apríla 1838. Bola dámou Hviezdového kríža. Všetky ich deti okrem grófky Františky, vydatej Mertensovej (s manželom je pochovaná na cintoríne vo Veľkej nad Ipľom), sú pochovaní v haličskom cintoríne. Narodil sa 11. 10. 1787 v Haliči.

SPIŠIAK, Pavol – 105. výročie narodenia (25. 7. 1916 Kokava nad Rimavicou), železničiarsky ekonóm, divadelný herec a režisér, publicista, vlastivedný pracovník. Pracoval ako organizátor a herec v ochotníckom Divadle v Kokave nad Rimavicou (1934 –45), okrem rokov 1941 – 42, kedy bol členom činohry SND v Bratislave, kde ho angažoval Andrej Bagar.

Bol spoluzakladateľom DOS Timrava v Lučenci pri MO MS (1945), kde pôsobil až do r. 1960. Autor kníh o kokavskom regióne: *Kokava nad Rimavicou v období neskorého feudalizmu* (1990), *Ochotnícke divadlo v Kokavskom regióne v r. 1872 – 1992* (1992). Vydal zbierku básní *Opadané lupene*. Pravidelne prispieval do periodika *Obzor Gemera*. Zomrel 4. 8. 1998 v Kokave nad Rimavicou, kde je aj pochovaný.

GREGOR, Ján – 95. výročie narodenia (25. 7. 1926 Uhorské), spisovateľ, člen Spolku slovenských spisovateľov, 35 rokov slúžil v ozbrojených silách. Autor literárnych prác: *Duchovný život v obci Uhorské*, *Holocaust − židovská tragédia v obci Uhorské*, *Rómska otázka*, *História obce I. časť*, *Životná dráha rodu Čepkovcov-Búzikovcov*, *Veselé a neveselé príbehy našej dediny*, *Huncútstva Tekeľove* strýčka, *História obce II. časť*, *Sága rodu Stráňavských-Kiráľovcov*, *Životná dráha rodu Čepkovcov-Búzikovcov*.

ŠULEKOVÁ, Anna – 75. výročie narodenia (25. 7. 1946 Kokava nad Rimavicou), ochotnícka herečka, recitátorka, moderátorka, konferencierka mládežníckeho folklórneho súboru Kokavan (od r. 1976). Známy je jej prednes básne Štefana Bobru „Z duše vykypela pieseň...“ pri otváraní festivalu Koliesko. V súčasnosti poslankyňa OZ v Kokave nad Rimavicou.

FORGÁCH, Adam II. – 305. výročie úmrtia (27. 7. 1716 Rajka, Maďarsko) šľachtic, novohradský župan. Aktívne sa zúčastňoval na bojoch proti Turkom, podieľal sa aj na dobytí Budína. Pravdepodobne dal postaviť kaštieľ v Sečanoch, dal vystaviť nové privilégium, keďže originál výsadné listiny pre dedičov – potomkov boli zničené v župnom archíve pri vypálení Fiľakovského hradu.

BENKOVÁ-ČÁNIOVÁ, Kvetoslava, Mgr. art. – 70. výročie narodenia (28. 7. 1951 Báčsky Petrovec), muzikologička, skladateľka, hudobná redaktorka, speváčka. Študovala na Hudobnej fakulte VŠMU v Bratislave, po štúdiu pracovala v RTV Novy Sad. Jedna z popredných slovenských hudobníckych osobností v Srbsku. Predsedníčka a umelecká vedúca folklórneho súboru KUS Petrovská družina. Autorka štyroch zväzkov cyklu *Od Petrovca do Málinca – Svadba* (2005), *Priadky a páračky v slove a piesni* (2006), *Balady* (2008), *Výročné zvyky v slove a piesni* (2009). Zomrela 9. 6. 2014 v Báčskom Petrovci.

August

JANKOVITS, Jenő, Ing. – 90. výročie narodenia (1. 8. 1931 Lučenec), strojný inžinier, divadelný ochotnícky režisér. Pre DOS J. Kármána v Lučenci režíroval – *Charleyho teta* (1992), *Kaktusový kvet* (1994), *Zbožňujem sa vydávať* (1995). V oblasti divadelnej ochotníckej réžie založil DOS Játékszín v maďarskom Gyöngyösi (1954)). Zomrel 10. 8. 2011 v Gyöngyösi.

KOKAVEC, Július – 90. výročie narodenia (7. 8. 1931 Lupoč), novinár, redaktor, prekladateľ. Pseudonym Ivan Vrsač. Básne, recenzie, reportáže a články uverejňoval v rôznych periodikách. Redaktor v redakciách Smena a Naše vojsko. Preložil niekoľko kníh poézie. Vynikajúci je jeho preklad básní Tarasa Ševčenku *Dumy moje* (1959). Zomrel 9. 12. 1989 v Dolnom Kubíne, pochovaný je v Maškovej.

BENEDIKTI, Ján Blahoslav – 225. výročie narodenia (11. 8. 1796 Ľuboreč), národný buditeľ, kultúrny pracovník, spisovateľ, pedagóg. Študoval v Lučenci (1807 – 09). Od r. 1819 profesor na lýceu v Kežmarku, štyri volebné obdobia jeho rektor. Na lýceu založil prvý slovenský študentský spolok *Slovenská spoločnosť* (1824). Korešpondoval s Kollárom, Šafárikom a Palackým. V Ľuboreči dal na vlastné náklady zhotoviť drevenú kazateľnicu (1789), ktorá je v kostole dodnes. Zomrel 25. 11. 1847 v Kežmarku.

BALOGHOVÁ, Klára, RNDr. – 80. výročie narodenia (13. 8. 1941 Fiľakovo), matematička, stredoškolská učiteľka na Gymnáziu vo Fiľakove (1964 – 96), z toho riaditeľka (1991 – 95). Zomrela 19. 4. 2015 vo Fiľakove.

KOPOREC, Pavel – 90. výročie narodenia (15. 8. 1931 Polichno), stredoškolský učiteľ. Do školy chodil v Polichne, Tomášovciach. Maturoval na lučenskom gymnáziu a neskôr aj učil. Absolvent Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave (1955).

BÁRDIOVÁ, Marianna, rod. Reiprichová, PhDr., PhD. – 70. výročie narodenia (15. 8. 1951 Rimavská Sobota), muzikologička, múzejníčka, učiteľka. Študovala v Lučenci, pôsobila v Literárnom a hudobnom múzeu v Banskej Bystrici (1974 – 2008), námestníčka riaditeľky Štátnej vedeckej knižnice, pedagogicky pôsobila na Konzervatóriu J. L. Bellu (1993 – 96 a 2008 – 17).

HADLAČ, Jiří, doc. – 30. výročie úmrtia (15. 8. 1991 Velké Opatovice, ČR), akademický maliar a grafik. Po vojne sa rodina presťahovala do mesta Velké Opatovice v okrese Blansko. Vysokoškolský učiteľ na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne (1967 – 1978). Pracoval najmä v oblasti úžitkovej grafiky – plagátovej tvorby, neskôr ako knižný ilustrátor. Narodil sa 8. 9. 1927 v Divíne.

DANĚK, Otakar, doc. Ing., DrSc. – 100. výročie narodenia (16. 8. 1921 Lučenec), strojný inžinier, vedecký pracovník v Ústave termomechaniky ČSAV v Prahe (1970 – 1986), vysokoškolský učiteľ na Strojníckej fakulte ČVUT v Prahe (1972 – 77). Zomrel 21. 4. 2007 v Prahe.

KATONA, Štefan – 210. výročie úmrtia (17. 8. 1811 Kalocsa, Maďarsko), uhorský historik a teológ. Narodil sa 13. 12. 1732 v Boľkovciach. Profesor rétoriky na univerzite v Trnave (1765 – 73), vedúci Katedry dejín na Filozofickej fakulte univerzity v Budíne (1777 – 84, 1782 – 83 dekan fakulty). Od 1784 pôsobil v Ostrihome, od 1790 knihovník arcibiskupskej knižnice a kazateľ v Kalocsi. Jeden z najvýznamnejších uhorských historikov, autor 42-zväzkovej zbierky prameňov k uhorským dejinám *Historia critica regum Hungariae* (1779 – 1817). V obci Boľkovce 18. 6. 1911 študenti gymnázia v Lučenci postavili pomník Štefana Katonu pri príležitosti 100. výročia jeho úmrtia.

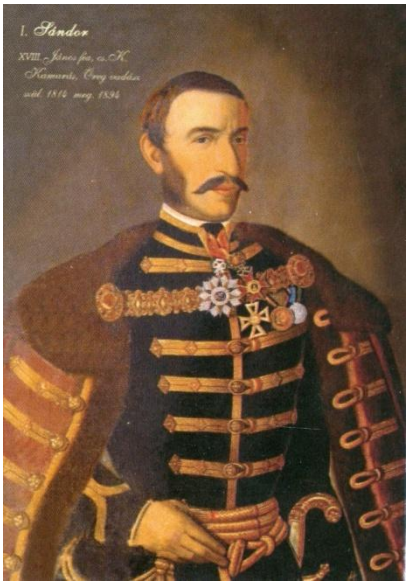

FORGÁCH, Alexander I. – 205. výročie narodenia (20. 8. 1816 Balašské Ďarmoty), šľachtic, novohradský župan, veľký poľovník, zakladateľ poľovníckeho revíru v okolí Haliče, c. k. komorník a cisársky vojenský intendant, poľný komisár ruských vojsk, zákonný poradca v Novohradskej župe, potom v Pešti, za zásluhy získal viacero vyznamenaní (DVD kniha J. Hikkera: FORGÁCHOVCI šľachtici z Gýmeša a HALIČE, rok 2016, vydalo JSS, s. 102 a 103). Zomrel 18. 2. 1894 v Haliči.

GÁFRIK, Michal, PhDr., DrSc. – 90. výročie narodenia (18. 8. 1931 Gregorova Vieska), literárny historik, kritik. Študoval na gymnáziu v Lučenci (1945 – 50), na FF UK v Bratislave (1950 – 55). Po štúdiách pôsobil stále v Bratislave. Od r. 1954 bol redaktorom Slovenského vydavateľstva krásnej literatúry, v r. 1955 – 73 interný ašpirant a vedecký pracovník Ústavu slovenskej literatúry SAV. Pre politické pomery po r. 1968 bol z vedeckého ústavu nútený odísť, nesmel pracovať v oblasti vedy a kultúry a ani publikovať. K vedeckej práci sa vrátil až po spoločenských zmenách r. 1989 a v nasledujúcom roku sa opäť stal vedeckým pracovníkom Ústavu slovenskej literatúry SAV, kde pracoval až do svojho odchodu na dôchodok (2002). Ako literárny historik a textológ sa sústreďoval na výskum slovenskej literatúry 20. stor., zvlášť Slovenskej moderny, pričom osobitnú pozornosť venoval dielu Ivana Kraska, Martina Rázusa a Janka Jesenského. Okrem časopisecky publikovaných vedeckých štúdií vydal monografické práce *Poézia Slovenskej moderny* (1965) a *Próza Slovenskej moderny* (1993), súbor štúdií *Na pomedzí moderny* (2001), monografiu *Básnik Janko Jesenský* (2006), dva zväzky *Súborného diela Ivana Kraska* (1966, 1993). Aspekt polemiky a kritického prístupu boli charakteristické aj pre jeho publicistiku (*Proti noci*, 2003) a tiež jeho poslednú knihu *V spätnom zrkadle* (2010). Zomrel 27. 2. 2015 v Bratislave.

HANVAI, Hajnal – 105. výročie narodenia (20. 8. 1916 Lučenec), módna návrhárka, novinárka a hudobná redaktorka. Od r. 1945 žila v meste Weilheim in Oberbayern v Nemecku. Bola redaktorkou časopisu Magyar Nők v Mníchove (1945 – 56), prednášateľkou (1956 – 90) v Mníchove, Zürichu... Jej najvýznamnejšie podujatia sa organizovali na mníchovskej Hudobnej akadémii a niektoré nasnímala rozhlasová stanica Slobodná Európa. Zomrela 13. 11. 2007 v meste Weilheim (OBB.) v Nemecku.

ONDRIS, Nino – 25. výročie narodenia (24. 8. 1996 Lučenec), športovec, hokejista. Do r. 2005 žil s rodičmi v Haliči. Po maturite odišiel na jeden rok do fínskej Jr. A SM – ligy a po návrate na Slovensko podpísal zmluvu s HKM Zvolen (2016). V sezóne 2015/2016 hral za tím najvyššej fínskej juniorskej súťaže SaiPa vo fínskom meste Lappeenranta.

V sezóne 2017/18 hral hokej za HC ORIN Detva. Sezónu 2018/2019 začal hrať za Bratislava Capitals 1. ligu mužov. Svoju hokejovú kariéru ukončil na 29. zimnej univerziáde v Krasnojarsku, kde naši hokejisti reprezentujúci SR získali strieborné medaily. Po zimnej univerziáde sa začal venovať grapplingu (zápaseniu) a už v júni 2019 sa stal majstrom Slovenska v profesionáloch.

JÁGERSKÁ, Šarlota, doc., RNDr., CSc. – 90. výročie narodenia (26. 8. 1931 Sušany), chemička, vysokoškolská učiteľka na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici (1962 – 91).

RUSZNÁK, Ján, PaedDr. – 80. výročie narodenia (28. 8. 1941 Lučenec), kultúrnovýchovný pracovník. Riaditeľ Novohradského múzea v Lučenci (1983 – 90). Žije v Šamoríne.

September

SZAKÓ, Ladislav, PhDr. – 85. výročie narodenia (3. 9. 1936 Bulhary), literárny historik, pedagóg. Pôsobil na gymnáziu s vyučovacím jazykom maďarským vo Fiľakove (1965 – 99). Zomrel 12. 9. 2015 vo Fiľakove.

HIKKER, Ján, Dipl. Ing. – 70. výročie narodenia (9. 9. 1951 Halič), pseudonym Halický, Halicki, JHH z Haliče. Bol námestníkom investičného úseku pre Slovensko v súkromnej firme Unistav Žilina (1993). Od septembra 2012 je na starobnom dôchodku. Od malička ho zaujímal šport, aktívne hrával futbal i hádzanú. Robil komentátora basketbalu VŠD Žilina (1972 – 75). Bol aj trénerom hádzanej, žiakov i dospelých, v Žiline, hráčom a neskôr trénerom akademikov Stredoslovenského kraja na akademických majstrovstvách Slovenska. Pôsobil ako člen pléna KV ČSZTV v Banskej Bystrici (1979 – 80). Je prispievateľom do zborníka Stretnutie priateľov regionálnej histórie o Haliči. Od r. 2016 prispieva do kalendára výročí a katalógu podujatí o Haliči, ktoré vydáva Novohradské osvetové stredisko v Lučenci. Z vyznamenaní vyberáme: 1975 – 1. miesto na Univerziáde ČSSR – diplom + medaila za prvenstvo v rámci ČSSR, 1978 – diplom od FMPE Praha za celoštátne riešenie úloh palív a energie, 1980 – diplom od ministra FMPE v Prahe Ing. Ehrenbergera, CSc.

Od r. 2014 je členom kultúrnej komisie pri OÚ v Haliči a od 2018 aj poslancom obecného zastupiteľstva. Bol spoluautor publikácie o haličskom futbale pri príležitosti 85 rokov od založenia (2005) a spoluautor publikácie pri príležitosti 90 rokov haličského futbalu (2009). Vedie kroniku TJ Slovan Halič (od 2004). Pri príležitosti 100 rokov Pohrebného spolku v Haliči bol spoluautor DVD k tejto udalosti (2012). Vydal knihu v DVD prevedení *FORGÁCHOVCI šľachtici z Gýmeša a HALIČE* (2016) a v spoluautorstve s Ing. P. Fízeľom knihu *HALIČ čo sa v nej udialo storočiami* (2019).

LACIAK, Emil Bohuslav – 130. výročie úmrtia (12. 9. 1891 Wesley, USA), evanjelický kňaz, hudobný skladateľ a učiteľ. Študoval v Revúcej, Banskej Štiavnici a Viedni. Pôsobil ako profesor na gymnáziu v Revúcej (1873 – 74), po jeho zatvorení bol kaplánom v Laliti v Báčke a kaplánom a farárom v Hornej Mičinej. R. 1884 sa dostal do konfliktu s predstavenými, lebo nechcel viesť korešpondenciu po maďarsky. Generálne konzistórium evanjelickej cirkvi ho zbavilo úradu a zakázalo mu činnosť v celom Uhorsku. Ako vyhnanec získal miesto katechéta a správcu Lutherovho ústavu v Hradci Králové. R. 1888 odišiel do Wesley (USA, štát Texas), kde bol učiteľom a kazateľom českobratskej cirkvi. Bol upravovateľom slovenských ľudových piesní. Zhudobnil vlastenecku pieseň Štefana Fajnora, do Slovenských spevov prispel 9 piesňami. Známa je jeho Ladonka (1875), štvorylka z národných spevov slovenských. Narodil sa 1. 7. 1852 v Ozdíne.

OKRUCKÝ, Ján – 100. výročie narodenia a **50. výročie** úmrtia (14. 9. 1921 Lučenec – 24. 12. 1971 Bratislava), výtvarný teoretik a kritik, venoval sa najmä ľudovému výtvarnému umeniu, amatérskej výtvarnej tvorbe. Ako výskumný pracovník ÚĽUV-u si vytváral komplexný názor o ľudovej umeleckej výrobe. Zaoberal sa najmä výrobou v odvetví dreva a kovu.

PATZEK, Móric, MUDr. – 210. výročie narodenia (16. 9. 1811 Kokava), župný a stoličný lekár, rytier husárskeho rádu Františka Jozefa. Zomrel 25. 7. 1885 v Rimavskej Sobote, kde je aj pochovaný.

GREKSÁK, Miloslav, doc. RNDr., CSc. – 85. výročie narodenia (17. 9. 1936 Kokava nad Rimavicou), biochemik, vedecký pracovník, vysokoškolský učiteľ na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave (1960 – 75). Riaditeľ Ústavu biochémie a genetiky živočíchov SAV (1990 – 2002).

ZIČI (ZICHY), Štefan – 405. výročie narodenia (18. 9. 1616), zakladateľ panstva Zičiovcov v Divíne, bol majiteľom panstva v Rusovciach a v Maďarsku. Zastával vysoké vojenské a krajinské hodnosti. Bol predsedom Uhorskej kráľovskej komory (1655) a strážcom uhorskej koruny (1661). Zomrel 15. 3. 1693.

PAVLAČKA, Eduard, Ing. – 90. výročie narodenia a **50. výročie** úmrtia (20. 9. 1931 Fiľakovo – 11. 11. 1971 Bratislava), amatérsky fotograf. Strednú školu absolvoval v Lučenci. R. 1963 sa stal zakladajúcim členom bratislavského Fotoklubu PKO. Pracoval v poradnom zbore pre fotografiu pri Osvetovom ústave v Bratislave. Vystavoval doma a v zahraničí, držiteľ viacerých ocenení – I. ceny na celoštátnych výstavách v Liberci (1961), Gottwaldove (1966), strieborná medaila v Budapešti (1968), bronzová v Rio de Janeiro (1968) a i.

HALUŠKA, Matej – 260. výročie narodenia (21. 9. 1761 Mokrá Lúka), evanjelický farár, publicista a učiteľ. Pôsobil ako farár v Pondelku, od r. 1785 v Ožďanoch a od 1791 v Kokave nad Rimavicou. Člen Učenej spoločnosti Malohontskej, podporovateľ a zakladateľ tzv. Šulekovej knižnice, ktorej venoval knihy. Publikoval v ročenke Solennia. Zomrel 23. 12. 1831 v Kokave nad Rimavicou.

HODŽA, Michal Miloslav – 210. výročie narodenia (22. 9. 1811 Rakša, Rakúske cisárstvo), básnik, politik, publicista, kodifikátor spisovnej slovenčiny. Pôsobil ako domáci učiteľ v rodine zemepána Jána Töröka de Szendrő v Podrečanoch (1835 − 36). V lete 1843 sa stretol so Štúrom a Hurbanom v Hlbokom, kde spolurozhodovali o podobe spisovnej slovenčiny. Bol prvým predsedom spolku Tatrín a zakladajúcim členom a výborníkom Matice slovenskej (1863 − 67). Od 1867 žil v exile v Tešíne (Rakúsko-Uhorsko), kde aj zomrel 26. 3. 1870, jeho telesné pozostatky boli prevezené do Liptovského Mikuláša (1922).

MOLNÁR, Mikuláš – 110. výročie narodenia (22. 9. 1911 Biskupice pri Fiľakove), amatérsky výrobca huslí. Jeho husle, na podnet etnomuzikológa Ivana Mačáka, sa stali exponátom hudobného oddelenia Historického ústavu Slovenského národného múzea v Bratislave. Zomrel 21. 7. 1996 vo Fiľakove.

GRUSKA, Viliam, doc., Ing. – 85. výročie narodenia (24. 9. 1936 Ružomberok), tanečník, etnograf, scénograf, dramaturg, scenárista, režisér a vysokoškolský pedagóg. Bol autorom mnohých scénických programov na folklórnych festivaloch: Krakovany, Myjava, Východná (*Prehliadka tichej krásy I., II., III.*, *Matka v mojej zemi*, *Drevo v mojej zemi*, *Dieťa v mojej zemi*, cyklu *Rodokmeň zeme I., II. III. IV., V., VI., VII. – Ľudia z vrchov*, *Ľudia rolí*, *Ľudia zaniknutých remesiel a zamestnaní*, *Ľud hrdinských obcí*, *Ľudia z rodu Rómov*, *Ľudia hľadajúci domov*,

ale aj *Poklona Solúnskym bratom*, *Pocta dielu ľudu a stáročí*...), Podroháčske folklórne slávnosti, Turčianske slávnosti folklóru, Kysucké folklórne slávnosti, Dni národnej kultúry v Honte a Novohrade atď. Z jeho scénickej tvorby pre FSP v Detve: *Detvan*, scénické fresky *Orava*, *Liptov*, *Kysuce*, *Hont a Novohrad*, *Stredné Považie*, *Turiec a Horná Nitra*, *Gemer*, *Premeny prameňov hudby*, *Žriedla národnej kultúry*... Projektoval amfiteátre v prírode: Východná, Detva, Myjava, Zuberec, Terchová a i. Bol priaznivcom NOS v Lučenci a spolupracovníkom pri viacerých podujatiach. Zomrel 23. 9. 2019 v Bratislave.

Október

CERINA, Jozef – 90. výročie narodenia (4. 10. 1931 Opatová), textilný technik, historik. Pracoval vo Vlnárskych závodoch Poľana Opatová (1947 – 91). Venoval sa histórii druhej svetovej vojny. Jeho príspevky sa nachádzajú vo viacerých publikáciách, napr. „Opatová v zrkadle storočí“ (M. Adamová a E. Majerčíková). V spoluautorstve s Máriou Adamovou a Máriou Veselou mu vyšla kniha *Spomienky vojnového detstva* (2015). V rukopisoch mal rozpracované viaceré práce. Zomrel 12. 8. 2019 v Lučenci.

BANDŽUCHOVÁ, Jolana, rod. Medvéšová – 65. výročie narodenia (4. 10. 1956 Lučenec), farmaceutická laborantka, externá špeciálna pedagogička. Vedúca Detského divadelného súboru SME! pri ZŠ internátnej pre nedoslýchavé deti v Lučenci (1992 – 2002).

KORŠO, Ján – 40. výročie úmrtia (5. 10. 1981 Prešov), operetný spevák, herec. Stvárnil množstvo postavičiek a dobrosrdečných figúrok v činohre, rozprávkach a spevohre. Pôsobil ako herec a inšpicient Slovenského ľudového divadla v Nitre (1943 – 45) a v Divadle Jonáša Záborského v Prešove. Narodil sa 10. 7. 1924 v Poltári.

KRUŠPÁN, Emil, doc. Dr. – 45. výročie úmrtia a **100. výročie** narodenia (6. 10. 1976 Bazilej, Švajčiarsko – 1921 Málinec), astronóm, vysokoškolský učiteľ. Neskôr sa s rodinou presťahovali do Cinobane, lebo jeho otec si našiel prácu v sklárni v osade Katarínska Huta (bolo ich sedem súrodencov). R. 1943 začal študovať astronómiu v Mníchove, potom pokračoval v štúdiu vo Švajčiarsku. Po skončení štúdií sa už nevrátil. Žil pri Bazileji, pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Astronomisches Institut der Universität Basel. Od 1. 6. 1969 sa stal prvým predsedom spolku Združenia priateľov Slovenska, neskôr premenovaného na Združenie Slovákov vo Švajčiarsku.

ČERVENÁK, Benjamín Pravoslav – 205. výročie narodenia (9. 10. 1816 Plieśovce), pedagóg, člen študentskej Spoločnosti československej. Študoval na gymnáziu v Lučenci, stal sa námestníkom profesora Juraja Palkoviča na bratislavskom lýceu. Zredigoval a vydal *Zprávu o Ústavu slovanském při evanjelickém lyceum v Prešporku*. Za jeho najvýznamnejšie dielo je považované *Zrcadlo Slovenska* (1844), vyšla dva roky po jeho smrti zásluhou J. M. Hurbana. Zomrel 15. 6. 1842 v obci Bodoň (Maďarsko). Roku 2019 vyšla kniha *Zrkadlo Slovenska S predhovorom J. M. Hurbana.*

PAŠKA, Juraj – 100. výročie narodenia (9. 10. 1921 Mýtna), herec. Od mladosti aktívne hral v ochotníckom divadle v rodnej obci. Vyštudoval gymnázium v Lučenci a r. 1938 sa prihlásil na štúdium herectva v Brne. Neskôr odišiel na Dramatickú akadémiu do Bratislavy, kde jeho spolužiakmi boli herci takých zvučných mien ako Karol L. Zachar, František Zvarík či Viliam Záborský. Vďaka angažmánu Andreja Bagara sa spolu s Boženou Slabejovou dostal do Bratislavy. Bol členom Slovenského ľudového divadla v Nitre (1941 – 45), účinkoval na Novej scéne (1945 – 51) a v činohre SND v Bratislave (1951 – 83). V r. 1964 – 70 bol funkcionárom Svetovej rady herectva v Paríži. Počas svojej hereckej kariéry stvárnil množstvo charakterových postáv aj vo filmoch: *Varúj!*, *Štvorylka*, *Posledná bosorka*, *Jánošík II.*, *Niet inej cesty* a ď.). Zomrel 9. 10. 1991 v Bratislave.

GARAJ, Ján – 35. výročie úmrtia (13. 10. 1986 Bratislava), historik, jazykovedec a učiteľ. Študoval na gymnáziu v Lučenci, neskôr na Filozofickej fakulte KU v Prahe. Pôsobil ako učiteľ a riaditeľ na gymnáziu vo Zvolene (1939 – 53), odborný pracovník Ústavu slovenského jazyka SAV v Bratislave (1953 – 58). Zaoberal sa výskumom stredovekých dejín Novohradu. V rámci dialektológie skúmal nárečie oblasti Cinobane. Narodil sa 10. 9. 1907 v Cinobani.

KUCHYNKA, Leopold – 205. výročie narodenia (15. 10. 1816), sklársky podnikateľ. Prenajímateľ a neskôr vlastník bzovských sklární, na Bzovú sa presťahoval r. 1856. Nájom sklárne v Dolnej Bzovej získal r. 1855 a neskôr ju odkúpil od divínskeho panstva, zanikla začiatkom r. 1891. R. 1862 získal skláreň Horná Bzová pre dcéru Gabrielu a jej manžela Karola Danieka, skláreň zanikla r. 1873. Zomrel 17. 9. 1877 v Utekáči. Po smrti presunul jeho syn Gejza celú výrobu do Utekáča.

HRUBEC, Igor, PhDr. – 95. výročie narodenia (16. 10. 1926 Fiľakovo), archeológ, historik. Študoval na gymnáziu v Lučenci (1937 – 39). Odborný pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre (1962 – 1990). Jeho najznámejším projektom bol viacročný výskum v Poltári, kde sa mu podarilo odkryť stopy stredovekého osídlenie z 13. storočia. Zomrel 10. 12. 1998 v Nitre.

BRAXATORIS, Karol – 215. výročie narodenia (18. 10. 1806 Krupina), evanjelický farár, básnik, historik, najstarší brat Andreja Sládkoviča. Študoval aj na gymnáziu v Lučenci. Zomrel 12. 5. 1869 v Hontianskych Tesároch, kde bol farárom 33 rokov.

KOVÁČOVÁ, Kató – 30. výročie úmrtia (25. 10. 1991 Lučenec), operná a operetná speváčka, ochotnícka režisérka. Bola príslušníčkou šľachtického rodu zo Sedmohradska. Pôvodne vychovávaná v kláštore za mníšku. Od r. 1919 pôsobila ako operná a operetná speváčka v Kluži, Oradei, Szegede, Košiciach, Bratislave, Miškolci a Budapešti. Od 1945 žila v Lučenci, kde sa venovala práci s ochotníkmi. Narodila sa 31. 7. 1902 Blaj (RR).

MOCSÁRY, Ľudovít – 195. výročie narodenia (26. 10. 1826 Kurtáň), publicista, spisovateľ a politik, zástanca práv národnostných menšín v uhorskom parlamente. Od r. 1860 žil v obci Andornak pri Egri. V uhorskom parlamente bol poslancom 31 rokov. Pri rodnom dome mu bol 26. 10. 1986 odhalený pamätník. Zomrel 8. 1. 1916 v Andornaku, kde je aj pochovaný.

REPČOK, Štefan – 15. výročie úmrtia (27. 10. 2006 Hnúšťa), osvetový pracovník, ochotnícky režisér, fotograf, publicista. Bol predsedom Osvetovej besedy v Kokave nad Rimavicou (1952 – 1968) a kronikárom obce (1968 – 73). Aktívne hral a organizoval ochotnícke divadlo. Venoval sa aj národopisnému výskumu kokavského regiónu – zbieral ľudové piesne, zvyky a porekadlá, výsledky publikoval knižne: *Ľudové povesti a balady z Kokavy nad Rimavicou a okolia* (1998), *Neuveriteľné príhody a ľudové povery z Kokavy nad Rimavicou a okolia* (2001), *Kronika organizovaných foriem folklóru v Kokave nad Rimavicou* (2001), *Tradičná kokavská svadba (Predsvadobné, svadobné a posvadobné zvyky a obyčaje na pozadí historických dokumentov)*,

2002 a i.). Od r. 1969 sa venoval amatérskemu fotografovaniu ako tvorca i organizátor fotografického diania. Od 1976 bol členom Gemerskej vlastivednej spoločnosti v Rimavskej Sobote. Spracoval kokavské nárečie, históriu papierní a sklární v regióne. Získal niekoľko ocenení za amatérsku fotografickú tvorbu. R. 1978 založil fotoskupinu Jána Slováka (fotoamatéri zo severu okresu Lučenec), od 1976 bol členom Amfoklubu pri KOS v Banskej Bystrici a pravidelne sa prezentoval na klubových výstavách. V r. 1970 – 1990 bol pravidelným účastníkom súťaže AMFO (od regionálnej až po celoštátnu úroveň), kde získal viaceré ocenenia. Autorské výstavy mal v Kokave nad Rimavicou, Lučenci a Poltári, vystavoval aj v Poľsku a Maďarsku. Narodil sa 16. 5. 1925 v Kokave nad Rimavicou.

KOJNOK, Eduard, Mons. – 10. výročie úmrtia (27. 10. 2011 Rožňava), rímskokatolícky kňaz, diecézny biskup Rožňavskej diecézy. Za biskupa ho 14. 2. 1990 vymenoval pápež Ján Pavol II. a biskupom bol do 27. 12. 2008, odkedy sa stal emeritným rožňavským biskupom. Z publikácií: *Cesta k trvalému šťastiu*, *Myšlienky na každý deň*, *Jankov život a jeho pastorácia*. Narodil sa 14. 8. 1933 vo Veľkej Suchej, dnes časť Hrnčiarskej Vsi, kde je aj pochovaný.

ŠUTTA, Juraj, prof. MVDr., CSc. – 40. výročie úmrtia (28. 10. 1981 Alžírsko), veterinárny lekár. Ľudovú školu navštevoval v Mýtnej. Pôsobil na viacerých miestach – Brno, Pardubice, Košice a od r. 1979 ako expert a profesor na VŠV v Algeri (Alžírsko). Pochovaný je v Mýtnej. Narodil sa 20. 9. 1923 v Mýtnej.

November

ŽILÁK, Ján – 115. výročie narodenia (2. 11. 1906 Hradište), stredoškolský učiteľ, riaditeľ Gymnázia v Lučenci (1953 – 1963). Vydal knihu *Z nášho kraja* (1948), ktorá obsahuje päť povestí a 28. 11. 2015 vyšlo jej druhé vydanie, uvedené na Stretnutí priateľov regionálnej histórie v Hradišti. Prvú povesť *Obri na Hrádku* voľne spracovala Mária Ďuríčková v diele *Najkrajšie rozprávky* pod názvom *O oráčovi a obrovi*, vyšlo aj na CD. Napísal divadelnú hru *Sága rodu Kališkovcov,* ktorú odvysielal aj Slovenský rozhlas. Zomrel 30. 12. 1981 v Galante.

GÁBOR, Kornel – 80. výročie narodenia (3. 11. 1941 Prenčov), huslista, koncertný majster. Jeho otec Andrej Gábor bol zakladateľom a prvým riaditeľom Hudobnej školy v Lučenci. Ako huslista pôsobil doma, napr. v Štátnej filharmónii Košice, Štátnom divadle Košice a v zahraničí. Založil folklórny súbor Marína vo Zvolene (1966). Zomrel 22. 6. 1995 v Košiciach.

LESKOVEC, Zoltán – 95. výročie narodenia (4. 11. 1926 Poltár), herec, operetný spevák. Pôsobil v Divadle Jonáša Záborského v Prešove (1959 – 86, od r. 1982 ako sólista opery). Zomrel 28. 12. 2005 v Prešove, kde je aj pochovaný.

SERLY, Tibor – 120. výročie narodenia (25. 11. 1901 Lučenec), huslista a skladateľ. Rodina emigrovala do USA (1905). Do Maďarska sa vrátil r. 1922 a 1927 odišiel späť do USA. Bol huslistom v rôznych amerických symfonických orchestroch. Od r. 1937 učil a komponoval v New Yorku. Počas exilových rokov Bélu Bartóka mu pomáhal. Zomrel 8. 10. 1978 v Londýne.

HANES, Hugo – 135. výročie narodenia (6. 11. 1886 Tisovec), evanjelický farár. R. 1911 ho zvolili za farára v Českom Brezove, v novohradskom senioráte ho r. 1920 zvolili za seniora. Od r. 1931 farár v Kokave nad Rimavicou, kde pôsobil až do r. 1944, senior malohontského seniorátu. Pracoval v národopisnom odbore Matice slovenskej, bol predsedom MO MS v Kokave nad Rimavicou. Zomrel 10. 7. 1945 v Martine.

DOBROTOVÁ-BANÍKOVÁ, Miroslava, doc. MUDr., PhD. – 65. výročie narodenia (6. 11. 1956 Kokava nad Rimavicou), venuje sa problematike hemostázy a trombózy. Od r. 1991 pracuje na Klinike hematológie a transfuziológie Univerzitnej nemocnice Martin, vedúca Národného centra hemostázy a trombózy.

HANO, Martin – 110. výročie narodenia (7. 11. 1911 Ozdín), odbojár, verejný činiteľ, lekár. V r. 1931 – 1939 študoval medicínu na KU v Prahe. Neskôr v r. 1960 – 87 pôsobil ako lekár urologického oddelenia nemocnice v Lučenci. Zomrel 14. 8. 1991 v Lučenci, pochovaný je v Ozdíne.

BANCÍK, Samuel, Dr. – 140. výročie narodenia (8. 11. 1881 Turíčky), profesor na lýceu v Kežmarku (od r. 1906), gymnáziu v Košiciach (15. 9. 1919 – 1. 9. 1920), ev. lýceu v Bratislave, štátnej reálke v Košiciach. V Kežmarku zostavil Národnú radu slovenskú. Zomrel 4. 6. 1924 v Rimavskej Kokave, kde strávil zdravotnú dovolenú od 26. 3. 1924.

KUSÝ, Martin, prof. Dr. Ing. arch. – 105. výročie narodenia (14. 11. 1916 Dobroč), architekt, vysokoškolský učiteľ. Pôsobil na VŠVU v Bratislave (1964 – 89, 1968 – 72 ako prorektor). Je autorom viacerých prác o architektúre: *Architektúra na Slovensku 1918 – 1945* (1971), *Od remesla po design* (1974), *Architektúra na Slovensku 1945 – 1975* (1976)...

Z realizovaných projektov: Oravská priehrada, Galéria Ľudovíta Fullu v Ružomberku, budova veľvyslanectva ČSSR v Pchjong-jangu, Strojnícka fakulta STU na Námestí slobody v Bratislave, Omnia na Dunajskej ul. v Bratislave a i. Zomrel 25. 2. 1989 v Bratislave, pochovaný je v Banskej Bystrici.

GERŐ, Ervin – 90. výročie narodenia (15. 11. 1931 Hodruša – Hámre), výtvarník, staviteľ, učiteľ. Zúčastnil sa viacerých domácich i zahraničných výstav. Zomrel 19. 1. 2013 v Lučenci, pochovaný je v Banskej Štiavnici.

KOSTUR, Ján, PhDr. – 95. výročie narodenia (15. 11. 1926 Spišská Nová Ves), stredoškolský učiteľ, výtvarník. Učil na Jedenásťročnej strednej škole (1960 – 70), potom Gymnáziu (1970 – 79) v Poltári, Strednej pedagogickej škole v Lučenci (1979 – 1988). Žil v Poltári, venoval sa maľbe, využíval techniku oleja a akvarelu. Individuálne výstavy mal vo Zvolene, Poltári a Lučenci. Jeho tvorba bol súčasťou viacerých kolektívnych výstav – Ružomberok, Dolný Kubín, Rimavská Sobota, Lučenec. Bol členom okresného štúdia AVT pri NOS v Lučenci. Zomrel 28. 11. 2002 v Poltári.

KRUŽIČ, Gustáv – 110. výročie narodenia (18. 11. 1911 Látky), justičný úradník, maliar a grafik. Bol zakladateľom a vedúcim amatérskeho výtvarného krúžku pri Dome osvety v Lučenci (1950 – 62). R. 1963 založil a pedagogicky pôsobil vo výtvarnom odbore ĽŠU v Lučenci. Je autorom grafického návrhu erbu mesta Lučenec (1962), ktorý sa používa dodnes. V tvorbe prevláda maľba, kresba a grafika, ale venoval sa aj tapisérii a keramike. Jeho diela boli súčasťou výstav *Trienále akvarelu* v Novohradskej galérii (1986 – 98). Zomrel 24. 5. 2004 v Bratislave, pochovaný je na cintoríne v Slávičom údolí.

SEČANSKÝ, Zoltán – 100. výročie narodenia (18. 11. 1921 Lučenec), výtvarník. V jeho tvorbe dominovala technika olejomaľby, námety čerpal z Oravy, Liptova, Vyšnej a Nižnej Boce. Zomrel 12. 6. 2014 v Bratislave.

ŠÁRIK, Ľubomír, PhDr. – 70. výročie narodenia (18. 11. 1951 Košice), kultúrno-osvetový pracovník, divadelný teoretik a kritik, režisér. Už počas štúdia na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika sa stal členom Študentského divadla pod vedením Karola Horáka. Na Katedre estetiky FF Karlovej univerzity v Prahe absolvoval postgraduálne štúdium estetiky so zameraním na umeleckú kritiku. Bol dramaturgom Bábkového divadla v Košiciach (1979 – 83). Od r. 1988 žije a tvorí v Rimavskej Sobote. Stál pri zrode bábkarského súboru dospelých BADIDO, ktorý reprezentoval našu vlasť na medzinárodnom bábkarskom festivale v nemeckom Hannoveri.

Od r. 2003 bol riaditeľom Mestského kultúrneho strediska v Rimavskej Sobote. V súčasnosti je režisérom činoherného súboru dospelých Divosud. Z publikácií: *Deti hrajú divadlo I.* (1983), *Teoretické otázky divadla hraného deťmi* (1989), *Dramaturgické metidácie: Súzvuky tvorivosti III.* (1997) a i. Odborné články publikoval vo viacerých časopisoch, je držiteľom mnohých ocenení.

KUBINEC, Matej – 20. výročie úmrtia (18. 11. 2001 Ružomberok), pred vojnou robotník v sklárni Utekáč, narukoval k delostreleckému pluku. Odvelený bol na východný front, zúčastnil sa príprav partizánskeho hnutia v odeských katakombách, oslobodzovacích bojov. Po vojne žil v Ružomberku, zastával viaceré funkcie, napr. tajomník MO SZPB. Narodil sa 10. 11. 1919 v Kokave nad Rimavicou.

KLINDA Fiľakovský, Jozef, prom. ped. – 105. výročie narodenia (21. 11. 1916 Vrútky), učiteľ, historik, publicista, organizátor osvetového, environmentálneho života. Väčšinu života prežil vo Fiľakove, kde od 1. 9. 1937 učil na ľudovej škole a neskôr na strednej škole s vyučovacím jazykom slovenským. Patril k zakladateľom jedného z prvých samostatných závodných novín na Slovensku – fiľakovský Výkon, redigoval ich od 10. 3. 1948. Člen Muzeálnej slovenskej spoločnosti v Martine, iniciátor vzniku Okresného vlastivedného múzea vo Fiľakove, otvoreného 9. 5. 1953. Spoluzakladateľ prvej zoologickej záhrady na Slovensku vo Fiľakove, otvorenej 9. 8. 1953. Stál pri zrode fiľakovskej mestskej knižnice, začal písať kroniku od stredoveku až po súčasnosť. Pôsobil aj ako okresný konzervátor a spravodajca štátnej ochrany prírody, navrhovateľ prvých slovenských prírodných výtvorov a pamiatok – Soví hrad v Šuriciach, Ragáč, Pohanský hrad a hrad Hajnáčka. Zomrel 3. 8. 1988 v Lučenci, pochovaný je vo Fiľakove.

SCHNEIDER, Peter – 60. výročie narodenia (21. 11. 1961 Fiľakovo), operný spevák. Pôsobil v Pražskej komornej opere v Prahe (1989 – 91), od r. 1991 sólista Štátnej opery Banská Bystrica, od r. 1997 asistent réžie. Pochádza z Radzoviec.

ANTAL, Eduard, prof. – 10. výročie úmrtia (21. 11. 2011 Bratislava), maliar, grafik. Od r. 1953 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Fakulte architektúry STU v Bratislave. Narodil sa 18. 5. 1929 vo Vidinej.

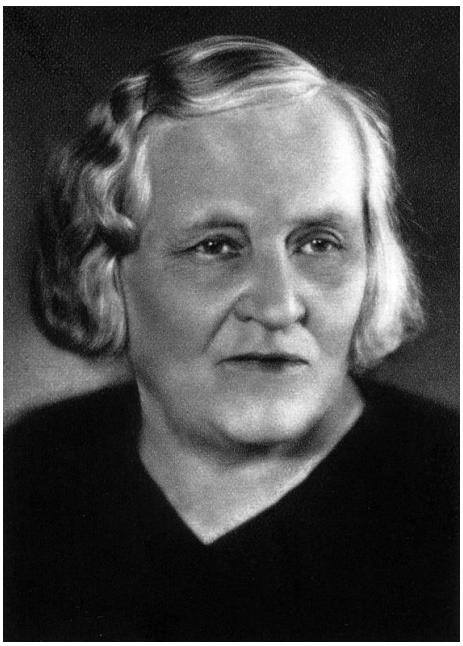

TIMRAVA-Slančíková, Božena – 70. výročie úmrtia (27. 11. 1951 Lučenec), spisovateľka, predstaviteľka kritického realizmu v slovenskej literatúre, národná umelkyňa. Po otcovej smrti r. 1909 sa z Polichna presťahovala do Ábelovej, kde sa r. 1919 stala opatrovateľkou v materskej škole, od 1929 žila na dôchodku, od 1945 bývala v Lučenci. Jej literárny vývin ovplyvnili súkromie, život nevydatej ženy v zapadnutom novohradskom kraji a rodinné literárne tradície. Písala črty, poviedky a novely z dedinského a spoločenského života. Z tvorby: *Katera* (1894), *Ondrej Karman* (1896), *Sluhove trpkosti* (1897), *Skúsenosť* (1902), *Na jednom dvore*, *Veľký majster* (obe 1904), *Bez hrdosti* (1905), *Veľké šťastie* (1906), *Tá zem vábna…* (1907), *Márnosť všetko* (1908), *Mojžík* (1912), *Mocnár* (b. r.), *Ťapákovci* (1914), *Hrdinovia* (1918), *Skon Paľa Ročku* (1921), *Dve doby* (1937), *Záplava* (1938), *Všetko za národ* (1926). Po 1918 písala sporadicky aj divadelné hry: *Chudobná rodina* (1921), *Páva* (1923), *Odpoveď* (1934)... Narodila sa 2. 10. 1867 v Polichne.

BIALOVÁ Jana, rod. Chromiaková, Mgr. art. – 50. výročie narodenia (27. 11. 1971 Martin), výtvarníčka. Navštevovala Strednú školu umeleckého priemyslu v Kremnici, odbor reštaurovanie. V štúdiu pokračovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde absolvovala odbor grafiky v ateliéri u prof. Dušana Kállaya. Žije a tvorí v Lučenci, kde pôsobí ako pedagogička na základnej umeleckej škole. Venuje sa maľbe, grafike, knižnej ilustrácii. Má za sebou niekoľko výstav doma i v zahraničí.

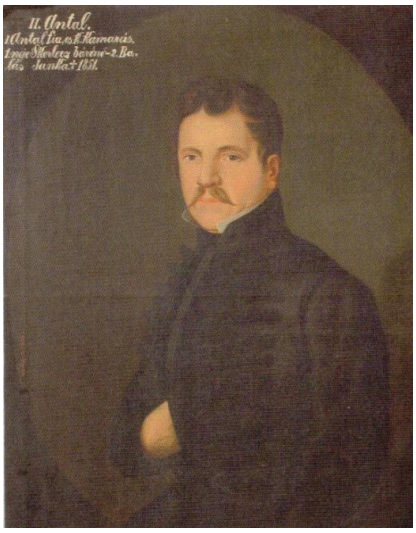

FORGÁCH, Anton II. – 170. výročie úmrtia (30. 11. 1851 Bratislava, pochovaný v Haliči), šľachtic, zaslúžil sa o rozvoj Haliče, podieľal sa na dostavbe rímskokatolíckeho kostola, mal cukrovar vo Veľkej n/Ipľom, založil sklársku hutu na výrobu skla v lokalite Dolina v údolí Rimavice, neďaleko od Kokavy nad Rimavicou. Mal zásluhu na dostavbe kaštieľa v Haliči, lebo v ňom býval aj s rodinou, dal postaviť na cintoríne kaplnku povýšenia svätého Kríža (Forgáchovská kaplnka) v r. 1844. Narodil sa 16. 9. 1779 v Haliči.

ARDAMICA, Ferenc – 80. výročie narodenia (30. 11. 1941 Lučenec), spisovateľ, prekladateľ, novinár. Po r. 1989 sa stal redaktorom okresných novín v Lučenci Ipoly (Ipeľ). R. 1990 založil časopis Nógrádi Szó (Novohradské slovo) a stal sa jeho šéfredaktorom. Od 1992 je v slobodnom povolaní ako spisovateľ a prekladateľ. Publikovať začal r. 1962 v časopise Hét (Týždeň). Debutoval zbierkou poviedok *A rokon cseléd* (*Slúžka z príbuzenstva*, 1970). Ďalšiu knihu *Anyám udvarlói* (*Matkini nápadníci*) vydal po takmer dvadsiatich rokoch šikanovania (1989). Z ďalšej tvorby: *Tejszínhabos halál* (*Šľahačková smrť*, 1991), *Piszokul felhergelve* (*Hnusne naštvaný*, 1993), *Gőrbe tűkőr ellőtt* (*Pred krivým zrkadlom*, 1995), *Kalandor szűletik* (*Rodí sa dobrodruh*, 1997) a i.

December

KOŠKA, Ján, Dr. h. c. PhDr. – 85. výročie narodenia (1. 12. 1936 Budiná), literárny vedec, básnik, prekladateľ, bulharista. Pseudonym Ivan Chyžný. Riaditeľ Ústavu svetovej literatúry SAV v Bratislave (1992 – 2006). Knižne debutoval súborom reportáží o dojmoch z Bulharska *Slnečná Marica* (1961). Básnické zbierky: *Snívanie o zbraniach* (1967), *Oheň s bukmi* (1970), *Prírodniny* (1972), *Účasť* (1973), *Letopočet* (1987). Monografie: *Bulharská básnická moderna* (1972), *Slovenské literárne pohľady na bulharský juh 1867 – 1878* (1978), *Slovensko-bulharské literárne vzťahy 1826 – 1918* (1985), *Recepcia ako tvorba* (2003). Zomrel 11. 5. 2006 v Bratislave.

ROMAN, Ján – 30. výročie úmrtia (2. 12. 1991), učiteľ, riaditeľ OSŠ, publicista. Napísal knihu *Kokavské nárečie* (1976). Narodil sa 1. 7. 1919 v Kokave nad Rimavicou.

LAKATOŠ, Samuel – 50. výročie úmrtia (2. 12. 1971 Halič). V apríli 1945 bolo založené Štátne gymnázium v Lučenci s vyučovacím jazykom slovenským, v ktorom pôsobil ako učiteľ slovenčiny a latinčiny (1945 – 56), neskôr externe aj na Strednej Pedagogickej a Zdravotnej škole v Lučenci. Pod jeho vedením bolo zriadené Okresné vlastivedné múzeum v Haličskom zámku 14. 1. 1955. V zmysle rozhodnutia Okresnej národnej rady v Lučenci 2. 10. 1957 otvorili v ňom aj pamätnú izbu B. S. Timravy, ktoré tam existovalo do r. 1958, kedy bolo postupne premiestnené do Fiľakova. Narodil sa 9. 1. 1918 v Rimavskej Bani.

FORGÁCH, Jozef VI. – 145. výročie úmrtia (8. 12. 1876 Viedeň, pochovaný v Haliči), šľachtic, posledný z haličského rodu Forgách ako novohradský župan, c. k. komorník. Za zásluhy bol ocenený Rádom Františka Jozefa, čestný kustód zbierok prírodných vied, geológie a mineralógie v Košiciach, študoval v Tate a Bratislave, majetky mal v Haliči, vo Veľkej nad Ipľom, Vrbovke, Olováročh a inde, mal viacero aktivít hlavne v Novohrade. Jediný zo súrodencov mal maďarské cítenie. Pri návšteve Haliče cisárom Františkom Jozefom 26. augusta 1856 ho sám sprevádzal svojím záprahom. Gróf Jozef VII. sa oženil 4. júla 1868 vo Viedni s barónkou Šarlotou Révayovou (1844 – 9. 1. 1916, Halič), ktorá bola prvorodenou dcérou turčianskeho župana Šimona Révaya a Heleny (Ilony) Tajnayovej. Grófka Šarlota Révay Forgáchová bola nositeľkou vyznamenania dámy Hviezdového kríža. Pochovaní sú spolu aj s tromi svojimi deťmi v haličskom cintoríne v kaplnke Povýšenia svätého Kríža, dnes známejšej ako „Forgáchovská kaplnka“. Narodil sa 3. 8. 1828 v Haliči.

BABNIČ, Vladimír – 95. výročie narodenia (14. 12. 1926 Kokava nad Rimavicou), spisovateľ, novinár, publicista, umeleckým menom Ľudovít Tulčan. Redaktor a šéfredaktor časopisu Život (1951 – 60) a redaktor vydavateľstva Šport v Bratislave (1972 – 90). Z tvorby: *Život, láska moja* (1964), *Poľovníckym chodníčkom* (1968), *Štepy pre vnukov* (1984), *Dravec z Katrinho brala* (1984), *Na večné časy* (1998), *Med a blen* (2002), *Vo veľkej vojne malá vojna* (2004). Autor rozhlasových hier *Cyrilko* (1958) a *Jazmín vonia v jeseni* (1964) a televíznych súťažných relácií *Mladému sa svet usmieva* (knižne 1962). Zomrel 5. 11. 2011 v Bratislave.

KALOČAJ, Ján, MUDr. – 100. výročie narodenia (15. 12. 1921 Veľká nad Ipľom), lekár. Začínal ako otorinolaryngológ, neskôr prešiel na urologickú kliniku na Hlbokej ceste v Bratislave, ktorá sa mu stala doživotným pôsobiskom (bol tam i primárom). Krátky čas vysokoškolský učiteľ na Lekárskej fakulte UK v Bratislave, kde prednášal urológiu, ktorú ale pre svoje náboženské presvedčenie musel opustiť.

Ako konziliárny lekár pôsobil dlhé roky aj v Galante. Patril ku zakladateľom Slovenskej urologickej spoločnosti. Bol vo výbore Slovenskej urologickej spoločnosti – zapisovateľom (14. 12. 1956 – 1961). Zomrel 2. 12. 1987 v Bratislave.

FALŤAN, Samuel, PhDr. Ing., CSc. – 30. výročie úmrtia (15. 12. 1991 Bratislava), historik, publicista, spisovateľ, poslanec SNR. Riaditeľ Vydavateľstva Osveta (1955 – 62), od r. 1962 vedecký pracovník Historického ústavu SAV, predseda Ústredného výboru Národného frontu SSR (1968 – 69), v r. 1969 sa stal podpredsedom vlády ČSSR, od r. 1975 pracovník SNM v Bratislave. Ako novinár debutoval autobiografickou reportážno-dokumentárnou knihou z partizánskych bojov v Bielorusku *Víťazne stretnutie* (1948), po ktorej nasledovala kniha poviedok *Jarné spevy* (1952), román *Do hrobu sa neponáhľa* (1968), publikácie *Slováci v partizánskych bojoch v ZSSR* (1957), *Partizánska vojna na Slovensku* (1959), *O Slovenskom národnom povstaní* (1964) a mnohé časopisecké príspevky z jeho historického bádania. Narodil sa 22. 2. 1920 v Hradišti.

ŠPAUR, Jozef – 35. výročie úmrtia (16. 12. 1986), učiteľ, správca a riaditeľ školy v Ružinej, kde učil v r. 1935 – 75. Osvetový a kultúrny pracovník, iniciátor založenia MO MS.

ŠIŠÁK, Ján, prof. RNDr., CSc. – 35. výročie úmrtia (22. 12. 1986 Prešov), geograf, vysokoškolský učiteľ. Na Pedagogickom inštitúte v Košiciach sa venoval výskumu teórie vyučovania geografie a problematike regionálnej geografie. V r. 1971 – 81 viedol Katedru geografie Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove, 1972 – 85 prodekan. Výber monografií: *Geografia Rožňavskej kotliny a jej horskej obruby* (1970), *Vodné zdroje Rožňavského okresu a možnosti ich využitia* (1974), *Vývoj a súčasný stav dopravy v Gemeri* (1977), *Geografia magnezitového priemyslu Slovenska* (1978). Narodil sa 24. 5. 1928 v obci Veľká Suchá, dnes časť Hrnčiarskej Vsi.

GREBÁČ, Roman, Mgr. – 70. výročie narodenia (24. 12. 1951 Handlová), rozhlasový redaktor – regionálny spravodajca Slovenského rozhlasu od r. 1985. Bývalý poslanec MsZ v Lučenci. Vyučoval žurnalistiku na Prvom slovenskom literárnom gymnáziu v Revúcej.

MOČÁRI (Mocsáry) Ľudovít – 195. výročie narodenia a **105. výročie** úmrtia (26. 12. 1826 Fiľakovské Kováče-Kurtáň – 7. 1. 1916 Andrornak, Maďarsko), buržoázny politik, publicista a statkár. Venoval sa aj literárnej a publicistickej práci, bojoval za rovnoprávnosť menšín v Uhorsku. V Kurtáni pred vstupom do kúrie mu bola odhalená pamätná tabuľa (1986).

GANDL, Ladislav – 30. výročie úmrtia (26. 12. 1991 Bratislava), akademický maliar. Študoval na gymnáziu a súkromnej maliarskej škole Františka Gyurkovitsa v Lučenci (1930 – 38), potom na AVU v Prahe (1945 – 50). Vysokoškolský učiteľ na VŠVU v Bratislave (1950 – 57). Od r. 1957 výtvarník v slobodnom povolaní v Bratislave. Do r. 1970 bol podpredsedom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Špecializoval sa na komornú a monumentálnu maľbu v architektúre – fresky, sgrafitá, mozaiky... V 60. rokoch vedúca osobnosť monumentálno-dekoratívnej tvorby na Slovensku. Z prác: *Slovenská epopeja* – mozaika na Bratislavskom hrade (1968), betónový reliéf v areáli SAV Bratislava (1972), vosková tempera v divadelnej sále Domu odborov Košice (1977), fontána na Rezedovej ulici v Bratislave (1978). Narodil sa 8. 12. 1919 v Kalinove.

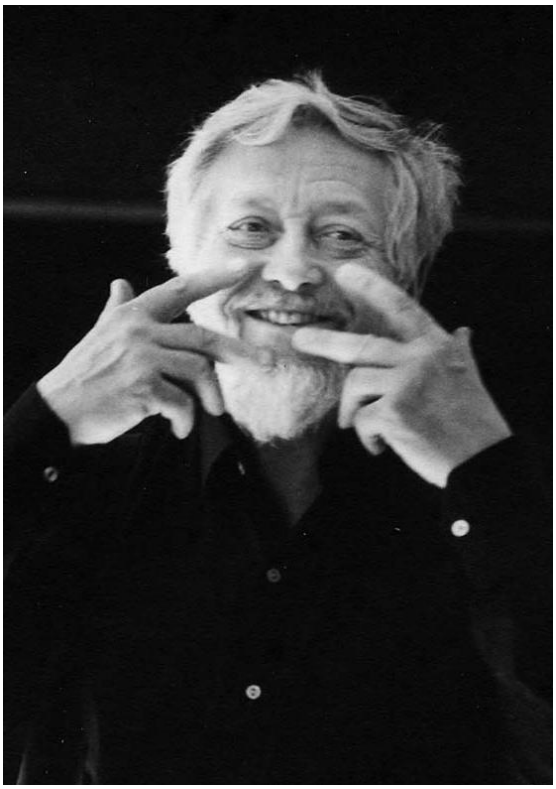

ŠMOK, Ján, prof. – 100. výročie narodenia (30. 12. 1921 Lučenec), umelecký fotograf a vysokoškolský učiteľ. V r. 1939 sa rodina presťahovala do Prahy. Od r. 1951 pôsobil na FAMU v Prahe – vedúci Katedry filmového a televízneho obrazu (1960 – 75), zakladateľ a prvý vedúci Katedry umeleckej fotografie (1975 – 87), prorektor Akadémie múzických umení (1973 – 76). Hlavnou tematikou jeho tvorby bolo krajina a akt. Je autorom publikácií: *Úvod do fotografické praxe* (1955), *Barevná fotografie* (1961), *Úvod do teorie fotografie* (1964), *Akt vo fotografii* (1969), *Za tajomstvom fotografie* (1975), *Začnete fotografovat* (1983)... Zomrel 10. 12. 1997 v Prahe.

HERCZEGH, Jozef – 140. výročie narodenia (31. 12. 1881 Šahy), predseda Maďarského kultúrneho spolku v Lučenci. Hlavný komisár okresného úradu v Lučenci.

Iné významné osobnosti:

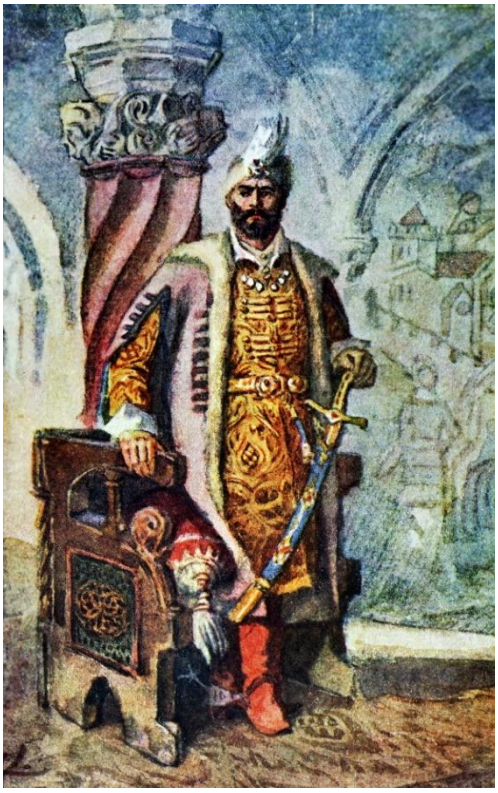

Ján Jiskra z Brandýsa – 550. výročie úmrtia (1471 hrad Solmos alebo kráľovské mesto Lippa/Lipova, Rumunsko). Katolícky kondotiér, šarišský išpán, víťazný vojvodca a diplomat v službách dvoch cisárov a štyroch kráľov, bojovník proti Turkom, husitom a lúpežným bratríkom, najvyšší kapitán uhorského kráľa Ladislava Pohrobka – Habsburského, uhorský barón a dlhoročný správca Horného Uhorska, ochranca kráľovských hradov, miest, majetkov a mincovní v Kremnici a Košiciach, cisársky veliteľ Rakúska a ochranca Viedne, starosta sídelného mesta nemeckých templárov – mesta Melbork v Poľsku, obľúbenec pápeža Pia II., cisárov Žigmunda Luxemburského a Fridricha III., spolubojovník kráľa Mateja Korvína Huňadyho a jeho mierový vyslanec u sultána v Istanbule. Dobudoval chátrajúci starý Haličský hrad Lossonczyovcov na pevnosť, v ktorej sa v rokoch 1441 – 1452 rád zdržiaval počas prechodov zo svojho sídla vo Zvolene do sídla v Košiciach. Zvíťazil v prvej bitke Uhorska proti Turkom o hlavné srbské mesto Smederevo (1437), v mesiac trvajúcej bitke „medzi Viedňou a Budínom“ pri Lučenci (10. 8. – 7. 9. 1451) proti presile miestodržiteľa Jána Huňadyho, v bitke pri Bala de Cris proti kniežaťu Valašského kniežactva Vlad III. alebo Vlad III. Tepeš, známeho aj ako Dracula, ktorého zajal a uväznil vo Višegráde. Po boku Mateja Korvína Huňadyho dobyli od Turkov hlavné mesto Bosny (Jajce) a natrvalo porazili bratríkov pri Veľkých Kostoľanoch. Prvé víťazstvo nad Aksamitovými bratríkmi zaznamenal práve Jiskra v bitke pri Trebišove 10. 2. 1454. Viacerí kráľovi verní Jiskrovi vojaci dostali povolenie usadiť sa aj v Novohrade (obce Praha, České Brezovo, Ozdín, Točnica, Dobroč).

Samuel Mikovíni (Mikovíny) – 335. výročie narodenia (1686 Cinobaňa-Turíčky), významný slovenský kartograf, učiteľ, polyhistor. Vyhotovil mapy všetkých slovenských a veľkú časť uhorských stolíc. Vo vodohospodárskej oblasti projektoval a realizoval ochranné hrádze, významne prispel k rozvoju baníctva. Spolupracoval s Matejom Belom na jeho diele „Notitia Hungariae...“.

Zomrel na ceste z Trenčína do Banskej Štiavnice 23. 3. 1750. Doteraz nie je určené presné miesto narodenia a ani úmrtia či jeho hrob... Pritom je považovaný za jednu z najvýznamnejších osobností 18. storočia a mnohí ho nazývajú slovenský Leonardo da Vinci.

Gabriel Balašovic – 310. výročie narodenia (1711 Senné), pedagóg. Do školy chodil v Polichne. Od 17. 1. 1728 študoval na univerzite v nemeckom Wittenbergu, neskôr vychovávateľ a ev. farár v Szügyi (Sudince), kde napísal pedagogické dielo *Návrh na nápravu škôl dedinských z roku* (rkp., 1749, tlačou v Bratislave 1956). Rukopis je vzácnym prameňom pre poznanie pomerov na dedinských školách Novohradu. Žiadal, aby sa zaviedla povinná školská dochádzka a vyučovanie v materinskom jazyku, vzdelávanie dievčat, pestovanie telocviku a školských hier (čo svedčí o tom, že poznal diela Jana Amosa Komenského).

Andrej Mayerhoffer – 250. výročie úmrtia (1771 Budapešť), architekt a staviteľ. Zabezpečoval barokovú prestavbu Haličského zámku. K jeho najznámejším dielam patrí Grassalkovičov palác v Bratislave (v súčasnosti Prezidentský palác), Grassalkovičov kaštieľ v Gödölő (Jedlove), Rudnyánskeho kaštieľ v Nagytetény, Rádayho kaštieľ v obci Pecél, kaštieľ v rumunskom Gornesti, dvojvežová katedrála arcibiskupstva v Kalocsi, dvojvežový univerzitný kostol paulínov a srbský kostol v Budapešti, srbský kostol v Szentendre, kostol piaristov v Kecskeméte, župný dom v Ostrihome, Péterffyho palác v Budapešti. Narodil sa r. 1690 v Salzburgu.

František Tolvay – 310. výročie narodenia (1711), básnik, rektor kalvínskeho gymnázia v Lučenci (1676 – 1680), matematik, preložil Komenského dielo Praecepta morum (Pravidlá mravnosti, do veršovanej formy). Bol správca pánskeho majetku (provizorom) na haličskom panstve (1690 – 95). Medzi prvými používal okuliare.

Výročia udalostí v Novohrade a Malohonte

- **700. výročie** (1321) – vypálenie hradu na kopci v Haliči.

- **635. výročie** (apríl 1386) – vydania povolenia kráľovnej Márie Štefanovi Lossoncimu vystavať kamenný hrad v Haliči.

- **570. výročie** (7. 9. 1451) – **BITKA PRI LUČENCI**, v ktorej vojská Jána Jiskru z Brandýsa porazili početnejšiu armádu Jána Hunyadyho. Udalosti opísal český spisovateľ Alois Jirásek v diele „Bratstvo“ v časti „Bitva u Lučence“; miesta bojov navštívil osobne r. 1896.
  Mesto Lučenec vydalo knihu RNDr. Jozefa Klindu *Ján Jiskra z Brandýsa a Bitka pri Lučenci* (2018), v ktorej záverečnej časti na viac ako štyridsiatich stranách ponúka hotový produkt, ktorý by rozhodne zviditeľnil nielen mesto a región.

- **425. výročie** (15. 2. 1596) **–** podpísania vyhlásenia predstaviteľmi Kokavy nad Rimavicou (v miestnom chráme), ktorým sa zaväzovali dodržiavať evanjelické vieroučné články, tzv. „Muránske artikuly“ (pravdepodobne bola na nich najstaršia pečať obce, kde sú znázornené tri gátrové píly), čím potvrdili príslušnosť celej obce k reformácii.

- **330. výročie** (7. 11. 1691) – udelenia dekrétu mestu Lučenec Leopoldom I.

- **310. výročie** (1711) – existencie soľného skladu v Haliči na uskladnenie soli.

- **305. výročie** (1716) **–** zápisu v obecnej kronike Hradišta (s. 125), v ktorom sa uvádza: *„V terajšej Békešskej Čabe, kde je mestský dom, sa na jar 1716 zastavili tri rebriňáky naložené rôznym náradím. Pustovníci poschádzali z vozov a zaspievali pieseň Všichni jen skládejí - Pánu své dúfani. Rodiny sa poskladali pod holým nebom a Michal Sekerka z Hradišťa, Ján Duna z Mýtnej a Michal Valent z Čeloviec išli na Predstavenstvo kráľovskej komory do Segedína s prosbou, aby sa mohli usadiť na mieste, kde sa zastavili...“*

- **290. výročie** (1731) **–** úmrtia hradného kapitána Fiľakovského hradu Štefana II. Koháryho.

- **255. výročie** (1766) – preloženia kráľovskej poštovej stanice z Lučenca do mesta Halič.

- **205. výročie** (1816) – zriadenia rímskokatolíckej obecnej školy v Haliči.

Archív J. Hikera

- **165. výročie** (26. 8. 1856) – návštevy rakúskeho cisára a uhorského kráľa Františka Jozefa I. Habsburského na zámku v Haliči u Forgáchovcov. Osobne Jozef VII. Forgách viezol panovníka od sv. Jakuba po Lučenec vlastným záprahom ťahaným štyrmi plnokrvníkmi. Odtiaľ po Ožďany viezol panovníka jeho brat gróf Eugen Forgách tiež vlastným záprahom. Cisár František Jozef bol s rýchlosťou koní výsostne spokojný. Do haličskej forgáchovskej knihy návštev poznamenal gróf Jozef VII. Forgách s vlasteneckým zanietením, akou peknou výslovnosťou hovorí jeho výsosť po maďarsky. Panovníkova manželka cisárovná Alžbeta (Sisi) nebola po jeho boku, pretože v Budíne porodila svoje prvé dieťa.

- **150. výročie** (18. 6. 1871) − začiatku prevádzky novej železničnej trate Zvolen – Lučenec (úsek bol súčasťou uhorskej severnej železnice), úsek Fiľakovo – Lučenec bol sprevádzkovaný 4. 5. 1871.

- **140. výročie** (21. 3. 1881) − fúzie Rimavsko-muránskej železiarskej spoločnosti so sídlom v Rimavskom Brezove (založená 1852) a Šalgótarijánskej spoločnosti, čím vznikla Rimamuránsko-šalgótarjánska železiarska účastinná

spoločnosť so sídlom v Budapešti, ktorá sa stala najväčším vtedajším koncernom v Uhorsku.

- **135. výročie** (1886) – založenia obecnej materskej školy v Haliči. Zakladateľom bol farár starohaličskej farnosti Žigmund Miesll.

- **115. výročie** (18. decembra 1906) – slávnostného otvorenia železničnej trate Lučenec – Halič a späť cez Ľadovo. 28. mája 1967 bola zrušená osobná doprava na tejto trati a 1. júna 1967 aj nákladná doprava. V prevádzke zostali len dve priemyselné koľaje, odbočujúce z hlavnej línie.

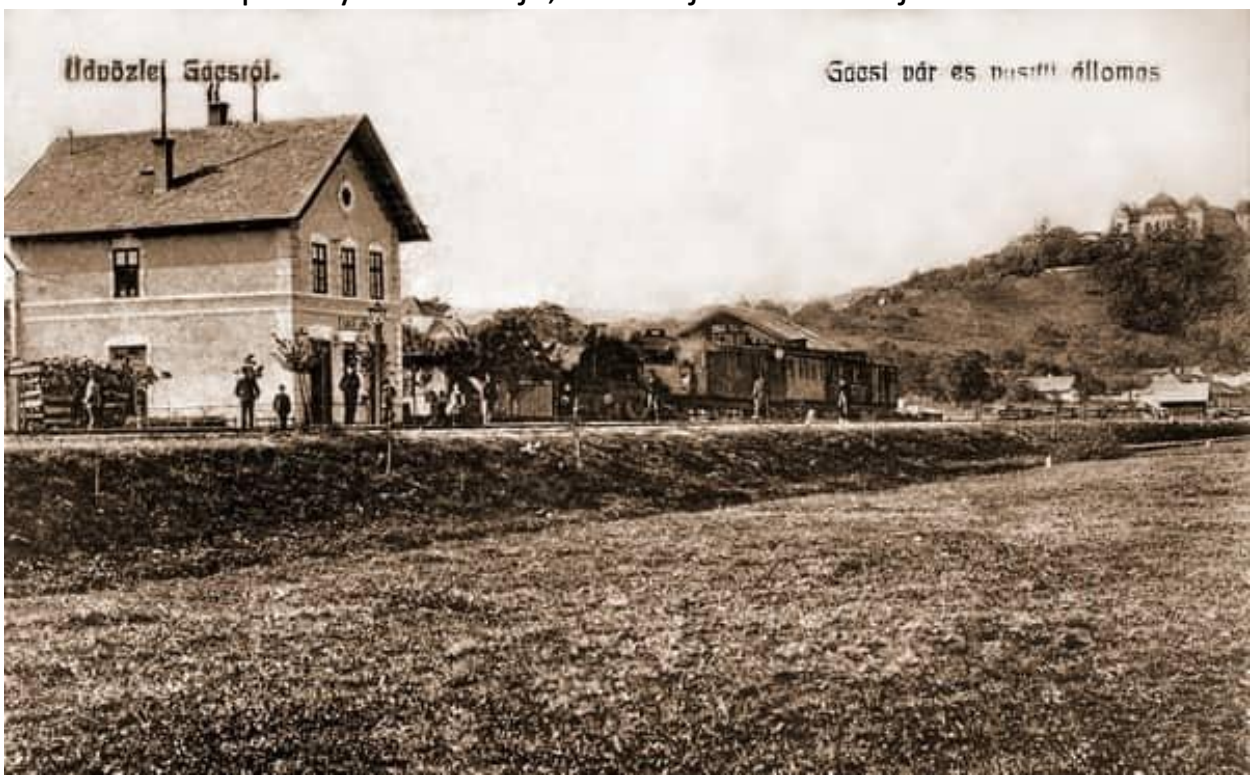

Archív J. Hikera

- **110. výročie** (3. 8. 1911) – vyhorenia Kokavy nad Rimavicou – pamätný deň, zničených bolo 128 obytných domov, 216 hospodárskych budov, evanjelický kostol s dvomi cirkevnými školami, Zajacov mlyn, obchody, hostinec.

- **100. výročie** (14. 8. 1921) **–** upravenia tanečného kolieska v Kokave nad Rimavicou (v časti Bohaté) členmi divadelnej spoločnosti Roľníckej besedy a divadelného krúžku Remeselníckeho spolku; v tento deň sa uskutočnila prvá tanečná zábava. Od toho bol odvodený aj názov folklórneho festivalu **KOLIESKO**.

- **90. výročie** (3. 8. 1931) – založenie Pamätnej knihy Dobrovoľného požiarneho zboru (J. Beláčik) v Kokave nad Rimavicou.

- **85. výročie** (máj 1936) – štrajku robotníkov pracujúcich pri stavbe cesty (hradskej) Halič – Pôtor s cieľom zvýšenia miezd; k štrajku sa pripojili aj povozníci, zúčastnilo sa ho okolo 2000 ľudí.

- **80. výročie** (leto 1941) – postavenia 15 bytov pre poľnohospodárskych robotníkov na pustatine Telka zásluhou grófa Antona (Antal) VII. Forgácha (1915 – 1977) v hodnote 100 000,- Pft. V jednom byte bola predizba, kuchyňa, izba a komora, sociálne zariadenia a kúpeľňa pre robotníkov.

- **75. výročie** (1946) – vzniku Divadelného ochotníckeho krúžku v Haliči, ktorý bol schválený stanovami 20. 11. 1947, 7748/1 – V/3 – 1947, Poverenníctvo vnútra.

- **75. výročie** (1946) – založenia v Bratislave spolku Kokavčanov **KOLEŠŇA** Jánom Bárdym v Bratislave. Prof. PhDr. Leon Sokolovský, CSc. bol iniciátorom, spoluzakladateľom a od roku 2001 aj richtárom „Kolešne“– spolku kokavských rodákov v Bratislave.

- **70. výročie** (1951) – založenia Okresného vlastivedného múzea pre okres Fiľakovo, ktoré bolo pretransformované na Mestské múzeum (1960). Mestské vlastivedné múzeum dnes pracuje ako oddelenie Hradného múzea vo Fiľakove.

- **65. výročie** (1956) – začiatku opravy Haličského zámku. Adaptačné práce boli zverené firme Pamiatkostav Žilina a štátny dozor mal Ing. Ferenczy.

- **65. výročie** (1956) – prvého priateľského medzištátneho futbalového zápasu medzi Sokolom Halič a Vászlás Bányasz (Maďarsko).

- **60. výročie** (14. 5. 1961) – otvorenia nového kultúrneho domu v Haliči. Na otvorení účinkoval aj rodák z Haliče Vít Ilek, ktorý predniesol svoju báseň. Prítomných bolo asi 600 ľudí.

Z archívu J. Hikera

- **60. výročie** (1961) – zmeny názvu klubu na Telovýchovná jednota Slovan Halič. Novými farbami sa stali modrá a biela. V tomto období sa začalo aj s výstavbou šatní. Počet oddielov TJ sa rozšíril na sedem (futbalový, hokejový, cyklistický, lyžiarsky, stolnotenisový a šachový). Klub mal 72 členov.

- **60. výročie** (18. 6. 1961) – zriadenia Osvetovej besedy v Kokave nad Rimavicou, uznesením pléna MNV č.14/1961, prvý predseda bol Pavol Zajac.

- **40. výročie** (11. 11. 1981) – slávnostného výkopu výstavby nákupného strediska v Haliči. Stavba sa začala dodávateľom OSP Lučenec a investorom JSD Lučenec. Na stavbe pracovali ako brigádnici chovanci ÚSS Halič, mnoho prác viedol aj investor sám so svojimi pracovníkmi. Na dokončovacích prácach sa podieľali drobné prevádzkarne Poltár a Dobroč, JRD Lehôtka, spoločenské organizácie združené v Národnom fronte, poslanci MNV, členovia dozorného výboru. Nákupné stredisko bolo slávnostne otvorené 18. júna 1986.

- **25. výročie** (15. 2. 1996) – odhalenia erbu Kokavy nad Rimavicou na budove Obecného úradu.

Iné zaujímavosti z histórie:

- **780. výročie** (12. 4. 1241) – „úteku“ uhorského kráľa Bela IV. po porážke pri rieke Slaná pred Tatármi cez dnešnú obec Utekáč.
- **385. výročie** (1636) – založenia Spoločného cechu zbrojárov Lučenca a Fiľakova (výrobcovia remeňov, štítov, kopijí, mečov a zámkov).
- **315. výročie** (1706) – poštovej cesty z Lučenca do Zvolena, cez Mýtnu.
- **295. výročie** (1726) – vzniku hrnčiarskeho cechu v Haliči (figulus, Hafner, fazekas), v ktorom bolo 58 majstrov.
- **290. výročie** (10. 1. 1731) – začiatku vedenia cirkevnej matriky v Ozdíne pod názvom Albus. Písať ju začal evanjelický farár Martin Kristián Kolbany. Bola písaná v slovenčine až do r. 1800.
- **280. výročie** (1741) – prvej zmienky o pivovarníkovi Tomášovi v Poltári, čo preukazoval miestny názov „Pivár“.
- **240. výročie** (1. 11. 1781) – vydania patentu cisára Jozefa II. o zrušení nevoľníctva.
- **235. výročie** (1786) – zápisu v lexikóne, že v Málinci sa nachádzalo 10 – 12 salašov a baňa na zlato sv. Michal na vrchu Osičiny.
- **205. výročie** (1816) – vzbury poddaných v Kalinove, vodca Ján Mátej, richtár (zdroj: P. Jánoš, Obzor Gemera, 1975, č. 1).
- **200. výročie** (8. 5. 1821) – zapálenie domu v Mýtnej nezodpovednou ženou pri varení, pričom v dôsledku silného vetra zhorela celá dedina.
- **195. výročie** (30. 4. 1826) – dohody na porade v Pešti medzi Martinom Hamuljakom, Jánom Herkeľom a Jánom Koišom o založení Slovenského čitateľského spolku ako prvej spoločnej organizácie slovenských katolíkov a evanjelikov.
- **185. výročie** (1836) – založenia cukrovaru v Haliči ako majetku grófa Antona Forgácha, vedúcim továrne bol správca panstva Ján Fabriczy; zanikol r. 1852.
- **185. výročie** (1836) – založenia sklárne v Zlatne Jurajom Zahnom. Sklári zo Zlatna získali na výstave v Pešti zlatú medailu (1846), zásluhou L. Pantočeka, ktorý r. 1856 (160. výročie) vynašiel výrobu irisovaného skla.

- **175. výročie** (1846) – založenia prvej železiarne v Cinobani-Maši, zakladateľom bol Ján Kosuch.
- **170. výročie** (1851) – objavenia lučenského pokladu, uložený je v Maďarskom národnom múzeu v Budapešti; jeho časť bola vystavená v Lučenci r. 1997.
- **160. výročie** (6. 7. 1861) – prijatia „Memoranda národa slovenského“ na slovenskom národnom zhromaždení v Martine; autorom memoranda bol Štefan Marko Daxner.
- **160. výročie** (19. 3. 1861) – prvého čísla politického orgánu Slovákov „Pešťbudínske vedomosti“ v Budapešti. Prvým zodpovedným redaktorom bol Ján Francisci. R. 1870 vydávanie novín prešlo do Martina s premenovaním na „Národnie noviny“.
- **155. výročie** (1866) – otvorenia bane na kamenné uhlie v Radzovciach.
- **155. výročie** (1866) – založenia kameňolomu pri Šiatorskej Bukovinke Samuelom Winterom. Nachádzal sa v ňom veľký drvič kameňa poháňaný parným strojom. Prvým strojníkom bol Gejza Nagy z Budapešti. Za prácou sa prisťahovali aj kamenári z Tirolska.
- **150. výročie** (1871) – vydania almanachu *Napred*, zásluhou Kolomana Banšella (rodáka z Točnice) a Pavla Orságha Hviezdoslava. Obsah almanachu sa považuje za základné dielo slovenského literárneho realizmu.
- **150. výročie** (1871) – uvedenia do prevádzky železničnej zastávky v Mýtnej.
- **140. výročie** (1881) – začatia výroby lisovaného skla v Utekáči, ktorú zaviedol Gejza Kuchynka ako prvú v Uhorsku.
- **125. výročie** (25. 12. 1896) – konania prvých dvoch kinematografických predstavení na území Slovenska v Bratislave. Prvé filmové predstavenie začalo o 9.00 hod. v Šermiarskej sále hotela U zeleného stromu (Carlton), ktorého majiteľom bol Karol Palugyay. Program tvorilo dvanásť filmov.
- **120. výročie** (24. 11. 1901) – otvorenia železničnej trate Lučenec – Poltár s odbočkou Breznička – Katarínska Huta
- **115. výročie** (1906) – získania zlatej medaily utekáčskymi sklármi na výstave v talianskom Miláne za dekorované úžitkové sklo.
- **105. výročie** (1916) – návštevy bulharského cára Coburga v Lučenci.
- **100. výročie** (1921) – návštevy politika Andreja Hlinku v Lučenci.

- **75. výročie** (29. 4. 1946) – zriadenia Miestnej osvetovej rady v Kokave nad Rimavicou, predsedom sa stal Štefan Bobro.
- **70. výročie** (1951) – Poltár sa stal okresným sídlom.
- **60. výročie** (28. 5. 1961) – slávnostného odovzdania kultúrneho domu v obci Praha.
- **55. výročie** (22. 3. 1966) – pripojenia Opatovej k mestu Lučenec ako jeho miestna časť.
- **55. výročie** (30. 7. 1966) – položenia základného kameňa výstavby sklárne úžitkového skla v Poltári, výroba na prvej sklárskej peci bola spustená 22. 4. 1971.
- **55. výročie** (1966) – získania Štatút mesta pre Poltár, ku ktorému boli pripojené obce Zelené a Slaná Lehota.
- **45. výročie** (1976) – vybudovania vodnej nádrže nad obcou Mýtna.
- **35. výročie** (1986) – vydania prvej monografie obce Lovinobaňa, autor prof. Pavol Žigo (druhé vydanie 2019).
- **35. výročie** (16. 4. 1986) – napísanie listu Ondrejom Hankóm (Maďarsko) na MNV Uhorské, aby nadviazal spoluprácu s obcou Hradište, odkiaľ pochádzal Ján Sekerka, jeden zo spoluzakladateľov Békešskej Čaby; v tom istom roku sa uskutočnila prvá návšteva krajanov v Hradišti.
- **30. výročie** (1991) – obnovenia tradície haličských jarmokov.
- **25. výročie** (1996) – Poltár sa stal znovu sídlom okresu.
- **20. výročie** (11. 5. 2001) – uvedenia do prevádzky vodnej fontány v miestnom parku v Hrnčiarskych Zalužanoch.
- **20. výročie** (2001) – organizovania turistických výstupov na vrch Jasenina, ktoré sa konajú vždy v auguste, organizátorom je mikroregión Hornohrad.
- **15. výročie** (2006) – udelenia čestné občianstva Radzoviec archeológovi Václavovi Furmánekovi.

PAMIATKY A PAMÄTIHODNOSTI:

Ábelová

- 60. výročie (27. 11. 1961) – Pamätný dom Boženy Slančíkovej Timravy v budove bývalej materskej školy, kde pôsobila a bývala.

Belina

- 125. výročie (1896) – rímskokatolícky kostol Nanebovstúpenia Pána.

Boľkovce

- 110. výročie (18. 11. 1911) – pomník Štefana Katonu, ktorý postavili študenti gymnázia v Lučenci.

Breznička

- 240. výročie (15. 7. 1781) – základy nového rímskokatolíckeho kostola, stavba bola dokončená r. 1785, posvätený bol 11. 9. 1785.
- 35. výročie (1986) – vyhlásenie chráneného stromu v lokalite Močiar – **Dub letný** (Quercus robur), strom za chránený prírodný výtvor navrhla Božena Filová z Brezničky, údajne pod ním sedel sovietsky maršal Malinovskij.

Budiná

- 115. výročie (1906) – Kostol rímskokatolícky.
- 60. výročie (1961) – Pomník padlým v 2. sv. vojne, autor Karol Dúbravský.

Cinobaňa

- 65. výročie (1956) – Pomník SNP.

Čamovce

- 175. výročie (1846) – kostol rímskokatolícky sv. Anjelov strážcov.

České Brezovo

- 195. výročie (1826) – datovania listiny, na ktorej pečať bola podkladom obecného erbu.

Divín

- 260. výročie (1761) – najstaršie slnečné hodiny v Novohrade umiestnené na rímskokatolíckej fare.

Halič

- 635. výročie (30. 4. 1386) – prvá písomná zmienka o hrade.

Holiša

- 55. výročie (1966) – Pomník padlým sovietskym vojakom.

Hradište

- 75. výročie (29. 8. 1946) – odhalenie pomníka padlým občanom pri kostole, r. 1985 bol premiestnený do parčíka.

Hrnčiarska Ves

- 230. výročie (1791) – v Pondelku založili Malohontskú čitateľskú spoločnosť (Societas lectoria in Valle Kis-Hontana), pričom významnú úlohu mala jej knižnica. Organizátorom spoločnosti bol Matej Holko ml.
- 170. výročie (1851) – postavenie veže a fary v časti Veľká Suchá.
- 65. výročie (1956) – kultúrny dom v časti Veľká Suchá.

Fiľakovo

- 470. výročie (1551) – Fiľakovský hrad bol rozšírený o stredný hrad s dvojicou mohutných pentagonálnych bášt (západná nesie dodnes meno Bebekova). V mohutnom šesť metrov hrubom múre medzi nimi boli zriadené tri delostrelecké pozície a šesť výklenkov pre hákovnice. Pristavaný bol aj parkanový múr s dvojicou okrúhlych nárožných bášt, ktorý vymedzil prístupový koridor do stredného hradu.
- 70. výročie (1951) – mestské múzeum zriadili v bývalom františkánskom kostole.
- 70. výročie (1951) – v kaštieli Berchtoldovcov bolo zriadené jedno z najstarších gymnázií historického Novohradu.

Kalinovo

- 310. výročie (1711) – evanjelický kostol – rozšírený a prestavaný.
- 25. výročie (1996) – rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. kríža.

Kotmanová

- 290. výročie (1731) – obecná pečať.

Lentvora

- 210. výročie (1811) – evanjelický kostol.

Lučenec

- 205. výročie (1816) – klasicistická Reduta, prestavaná r. 1856 a naposledy zrekonštruovaná 1992.
- 165. výročie (1856) – klasicistický kaštieľ v Opatovej.
- 150. výročie (1871) – prvá tlačiareň založená Alojzom Kornisom.
- 110. výročie (26. 10. 1911) – slávnostné odovzdanie divadla a kina Apollo M. Marrossiho, hlavná sála mala kapacitu 800 miest, zbúraná r. 1967.
- 100. výročie (28. 4. 1921) – založenia MO Matice slovenskej v Lučenci, prvým predsedom bol Jur Janoška.
- 90. výročie (21. 5. 1931) – začiatku stáleho premietanie zvukových filmov v kine Apollo.
- 85. výročie (1936) – postavenie budovy kina Centrál (neskôr Apollo a Moskva) Belom Karbanom, zbúraný r. 1976.

- 85. výročie (1936) – osadenie Pamätnej tabule Aloisa Jiráska na priečelí starej budovy školy v Lučenci – Opatovej s nápisom: *V lete 1896 zdržoval sa v tejto obci slávny spisovateľ Alojz Jirásek, keď študoval víťazné bojište Jána Jiskru z Brandýsa k svojmu epochálnemu dielu BITKA PRI LUČENCI z cyklu Bratstvo. Túto tabuľu zasadila telocvičná jednota SOKOL v Lučenci roku 1936*.
- 30. výročie (1991) – historické jadro mesta bolo vyhlásené za pamiatkovú zónu.
- 30. výročie (15. 2. 1991) – otvorenia kina Apollo s kapacitou 536 miest.
- 25. výročie (1996) – odhalenia pamätnej tabule Janka Kráľa (1822 – 1876) na priečelí Novohradského múzea.
- 25. výročie (1996) – odhalenia Pamätnej tabule s čadičovým balvanom Bitka pri Lučenci 7. 9. 1451 v Opatovej.

Lupoč

- 325. výročie (1696) – postavenia kaplnky sv. Antona Paduánskeho v lokalite Antolík na cintoríne.
- 20. výročie (2001) – objavená Lupočská nora, najväčšia jaskyňa. Názov je odvodený z mien objaviteľov – NOciar, RAdinger.

Málinec

- 70. výročie (2. 9. 1951) – slávnostné odhalenie Pomníka osloboditeľov na Námestí SNP, autorom je akademický sochár Ján Hučko. Na kamennom podstavci je umiestnená tabuľa s menami občanov padlých v 2. svetovej vojne.
- 15. výročie (2006) – rekonštrukcie pôvodnej drevenice na obecné múzeum.

Mikušovce

- 125. výročie (1896) – rímskokatolícky kostol Ružencovej Panny Márie.

Mučín

- 55. výročie (1966) – rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie.

Nitra nad Ipľom

- 110. výročie (1911) – objavenia prírodného gejzíru, od r. 1930 je v nečinnosti. Objavený bol náhodne pri robení vrtov v Novohrade s cieľom zisťovania nálezísk uhlia. Teplota prameňa bola 22,4 stupňov celzia a erupcie dosahovali údajne výšku až 40 m.

Nové Hony

- 135. výročie (1886) – evanjelický kostol.

Píla

- 210. výročie (1811) – zvon v murovanej zvonici, evidovaný v hnuteľných pamiatkach kraja.
- 150. výročie (18. 6. 1871) – prešiel prvý vlak vedľa obce.

Pinciná

- 120. výročie (1901) – rímskokatolícky kostol.

Poltár

- 230. výročie (1791) – evanjelický kostol, národná kultúrna pamiatka.
- 130. výročie (1891) – evanjelický kostol v Slanej Lehote.

Praha

- 250. výročie (1771) – najstaršej pečate obce, pečatný obraz tvoria odvrátený lemeš, čerieslo a po obidvoch stranách sprevádzané pšeničným klasom. Z nej vychádza aj erb obce, ale dopĺňa ho kalich.
- 235. výročie (1. 4. 1786) – drevená márnica – zrubová stavba na cintoríne, na dverách je latinský názov: „AE DIE ICAVIT IUVANTE DEO SM: ROJKO ANO 1786 DIE I AP“ (Postavil na radosť Božiu 1. apríla 1786).
- 165. výročie (1856) – evanjelický kostol.

Rovňany

- 125. výročie (1896) – evanjelický kostol, prestavaný r. 1937.
- 70. výročie (26. 2. 1951) – založenie Výskumnej ovocinárskej stanice zásluhou Júliusa Ďuriša, s prevádzkou sa začalo 4. 3. 1951.

Šoltýska

- 195. výročie (1826) – rímskokatolícky klasicistický kostol.

Šurice

- **55. výročie** (1966) – objavený Šurický poklad, obsahuje 5476 ks striborných mincí zo 16. – 17. stor., uložený v NMG Lučenec.

Tomášovce

- 30. výročie (8. 9. 1991) – položený základný kameň evanjelického kostola.

Točnica

- 230. výročie (1791) – drevená zvonica.
- 215. výročie (1806) – evanjelický klasicistický kostol.

Trebeľovce

- 125. výročie (1896) – kostol sv. Alžbety.

Trenč

- 100. výročie (1921) – začiatku stavby nového kostola, vysviacka sa konala 19. 11. 1923, patrónkou je sv. Alžbeta.

Tuhár

- 180. výročie (1841) – postavenia rímskokatolíckeho kostola s podporou grófa Karola Zichyho.
- 20. výročie (30. 9. 2001) – kaplnka Panny Márie.

Turíčky

- 650. výročie (1371) – drevená zvonica.

Uhorské

- 240. výročie (1781) – evanjelický kostol.
- 235. výročie (1786) – prvá pečať obce, v kruhu je vozové koleso.
- 85. výročie (1936) – vysadili prvé dve lipy pred Úverovým družstvom.
- 35. výročie (1986) – medzinárodný tábor ochrancov prírody – vodná nádrž.

Utekáč

- 75. výročie (1946) – prístavba kinosály KD.
- 10. výročie (17. 4. 2011) – Milan Pupala objavil nad Utekáčom staroslovanské hradisko.

Veľké Dravce

- 200. výročie (1821) – kaštieľ známy aj ako Horkovicsova kúria, prvým majiteľom bol Jozef Horkovič, budova je dnes v súkromnom vlastníctve.

Vidiná

- 315. výročie (1706) – kaštieľ barokový – Asbóthovci, neskôr kláštor verbistov.
- 110. výročie (1911) – koniec výstavby rímskokatolíckeho kostola Božského srdca Ježišovho, postavila ho rodina Asbóthovcov podľa projektu kostola Traumsteine v Bavorsku.
- 30. výročie (29. 7. 1991) – zapísané chránené územia – vidinské platany a katalpy.

Zlatno

- 185. výročie (1836) – budova sklárne.
- 65. výročie (1956) – sklársky majster Jozef Staník st. vynašiel výrobu súpravy *Zlatá Zuzana*.

VÝROČIA KOLEKTÍVOV:

Detský folklórny súbor KOKAVAN – 75. výročie

Založili ho r. 1946 ako krúžok ľudového tanca a spevu. Zakladateľmi boli **Pavol Zajac** a **Štefan Bobro**, neskôr sa k nim pridala **Mária Matulová-Bobrová**. Patrí medzi prvé detské folklórne súbory na Slovensku a pracuje nepretržite dodnes. Názov DFS Kokavan má od r. 1965.

V súčasnosti pracuje pri Základnej škole s MŠ a Mestským kultúrnym strediskom v Kokave nad Rimavicou. V jeho vedení sa vystriedali viacerí vedúci, v r. 1976 – 2013 bola jeho organizačnou i umeleckou vedúcou a vedúcou speváckej zložky **Mgr. Viera Brezinová**, po nej sa stala vedúcou tanečnej zložky a tanečnou pedagogičkou **Mgr. Jana Becániová**, pohybovú prípravu vedie **Jana Obročníková**.

Najvýznamnejšie programy a programové čísla od začiatku fungovania súboru boli: *Kokavské priadky*, *Hôrni chlapci*, *Kokavská veselica*, *Poniže Kokavy*, *Za dedinou na pažiti*, *Svitanie slobody*, *Hry na pastve*, *Na Rimave*, *Z kokavských kolešní*, *Zimný slnovrat*, *Chodenie s betlehemom*, *Hádala by, hádala*, *Z klenotnice našich otcov*, *Hajduch*, *Jarné hry*, *V Kokave pri tanci*, *Kokavské variácie*, *Obvrtni sa*, *Šijeme vrecia, šijeme*.

Detský divadelný súbor ŤUŤMÁCI Breznička – 45. výročie

Vznikol r. 1976 pri ZŠ v Brezničke a prvou vedúcou bola **Janka Mesiariková**. Pri škole fungoval až do r. 2006, odkedy sa zriaďovateľom stala Cirkevná ZUŠ Lučenec − elokované pracovisko Breznička. V r. 2006 − 2011 bola činnosť súboru prerušená. Názov „Ťuťmáci“ vymysleli členovia súboru v r. 2001, ešte pod vedením p. Mesiarikovej. Funkciu novej vedúcej vykonáva od roku 2011 **Mgr. Terézia Kelementová**.

Literárny klub V.L.A.S. – 30. výročie

Bol založený pri Novohradskom osvetovom stredisku Lučenec (vtedy Regionálnom kultúrnom stredisku) v novembri 1991. Jeho poslaním bolo vytvorenie podmienok na stretávanie začínajúcich autorov a záujemcov o literatúru a možnosť prezentácie ich tvorby na verejnosti. Názov V.L.A.S. znamená **Vreckové letisko autorských snov**, autorom loga je Ing. Ľubomír Činčura.

Vedúcou klubu bola **Jarmila Siváková** (1991 – 2009), od r. 2010 je vedúcim **Michal Abelovský** a od r. 1996 (25 rokov) je lektorkou klubu spisovateľka **Hana Košková**, ktorá sa literárnej tvorbe začala venovať r. 1976 (45. výročie). Klub bol predstavený v časopise pre mladú literatúru a umenie Dotyky (č. 1/2014). Tvorba členov bola r. 2015 prezentovaná na stránkach regionálneho kultúrneho spravodajcu REKUS. Literárny klub realizoval literárne projekty – H/VLAS NE/UTO/PÍŠ (2016), Putovanie s batôžkom slov (2016), NOVLITERO (Novohradské literárne osobnosti (2016), MLADÍ S MLADÝM (2015), VLAK LITERATÚRY (2013 a 2018), SLOVOM K SLOVU (2011)...

Detský divadelný súbor SME! Lučenec – 30. výročie

Súbor pantomímy a pohybového divadla založila r. 1991 **Jolana Bandžuchová**. Pracuje pri ZŠ internátnej pre sluchovo postihnutých v Lučenci. O r. 2002 je vedúcou **Mgr. Dušana Nôtová**.

Folklórny súbor JÁNOŠÍK Fiľakovo – 25. výročie

Bol založený r. 1996 pri Dome Matice slovenskej Fiľakovo, najskôr ako folklórna skupina a od 1999, kedy začala pri FSk pôsobiť aj tanečná zložka, sa FSk zmenil na FS Jánošík. Vedúcimi súboru boli Anna Šusteková, Alica Pisárová, vtedajšia riaditeľka Domu MS vo Fiľakove, Štefan Máliš. Od r. 2002 je organizačným vedúcim **Ing. Jozef Šulek**.

Detský folklórny súbor RADOSŤ Lučenec – 25. výročie

Vznikol r. 1996. Zriaďovateľom bolo mesto Lučenec, v súčasnosti súbor pracuje aj pri OZ Ipeľ. Zakladateľkami súboru boli **Lýdia Poláková**, vtedy pracovníčka MsKS v Lučenci, a **Mgr. Marcela Tóthová**, ktorá súbor vedie dodnes.

Ženský spevácky zbor JÁZMIN Radzovce – 25. výročie

Činnosť spevokolu bola obnovená r. 1996, predtým v obci pracoval ženský spevokol Radzovce, ktorý neskôr zanikol, pod vedením Mikuláša Csabu. Od januára 2004 zbor začal používať názov Jázmin. Zriaďovateľom je Miestne kultúrne stredisko a MO Csemadoku v Radzovciach. Od obnovenia činnosti až od r. 2000 bola vedúcou Zuzana Molnárová, odvtedy až dodnes je vedúcou **Bc. Mária Mártonová**. Dirigentkou a sólistkou zboru je **Agnesa Tóthová**.

Detský divadelný súbor DOKORÁN Lučenec – 20. výročie

Roku 2001 bol založený pri ZŠ L. Novomeského v Lučenci. Vedúcou je **PaedDr. Monika Szabóová**.

Detský spevácky zbor CAMPANELLA Breznička – 15. výročie

Vznikol r. 2006 ako prípravka, keďže v Brezničke už existoval chrámový zbor dospelých Campana. Zriaďovateľom je Obec Breznička a Cirkevná základná umelecká škola pri CZŠ sv. Jána Bosca v Lučenci. Od r. 2009 je vedúcou a zároveň aj dirigentkou **Mgr. Terézia Kelementová, DiS. art.** Pri jeho vzniku stáli Mgr. Oľga Jackuliaková Budinská a vtedajší riaditeľ Cirkevnej ZUŠ Mgr. Ing. Richard Havran.

Detský divadelný súbor KUKUK – 15. výročie

Vznikol r. 2006 pri ZUŠ, n. o., Lučenec na Novohradskej ulici, neskôr Súkromnej ZUŠ, ktorej dlhoročnou riaditeľkou je Mgr. Jana Kemeníková. Pracuje v rámci literárno-dramatického odboru. Vedúcou súboru je **Mgr. Zuzana Garajová**.

Divadelný súbor HAVKÁČI Tomášovce – 10. výročie

Založený bol v lete 2011 a zakladateľkou bola **Ľubica Hrnčiarová**. Názov vznikol podľa prezývky, keďže obyvateľov Tomášoviec v minulosti zvykli volať „havkáči“. Súbor zastrešuje od r. 2013 OZ Havkáči – ochotnícky divadelný súbor.

KTO SME

Novohradské osvetové stredisko

BBSK – Novohradské osvetové stredisko v Lučenci je príspevkovou organizáciou s právnou subjektivitou, pôsobiacou v zmysle zákona o kultúrno-osvetovej činnosti, ktorej zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj.

Sídlom Novohradského osvetového strediska je Lučenec. Organizácia sídli v jednej zo secesných budov v centre mesta, zaradenej do zoznamu kultúrnych pamiatok pod názvom Meštiansky dom.

Poslaním Novohradského osvetového strediska je prispievať k rozvoju kultúrneho spôsobu života v podmienkach miest a obcí v územnom obvode okresov Lučenec a Poltár.

Ako kultúrna organizácia pôsobiaca v Novohrade napomáha zvyšovať všeobecnú kultúrnu úroveň ľudí sprostredkúvaním informácií a poznatkov z kultúry. Snaží sa prehlbovať vzťah obyvateľov k vlastnému štátu, ku kultúrnej identite národa a národnostných menších, k starostlivosti o životné prostredie, vychovávať umením a k umeniu rozvíjaním záujmovo-umeleckej činnosti, vyhľadávať, uchovávať a sprístupňovať ľudové tradície.

Pri rozvíjaní kultúrno-vzdelávacích aktivít NOS spolupracujeme so samosprávou, s regionálnymi a miestnymi kultúrnymi inštitúciami a občianskymi združeniami.

Organizuje okresné súťaže a prehliadky vo všetkých žánroch ZUČ v regióne.

Oblasti pôsobenia:

- záujmovo-umelecká činnosť (ZUČ), zoznam kolektívov na www.noslc.sk
- výchovná a vzdelávacia činnosť
- miestna kultúra – spolupráca s obcami
- práca s menšinami
- cezhraničná spolupráca
- edičná činnosť – mesačník REKUS (regionálny kultúrny spravodajca), Kalendár výročí, Katalóg podujatí, bulletiny, zborníky a i.

Ponúkame:

- pomoc pri príprave a realizácii rôznych kultúrno-spoločenských podujatí
- poradenské a metodické služby v jednotlivých žánroch ZUČ
- výchovnú a vzdelávaciu činnosť (tematické okruhy podľa požiadaviek)
- tvorivé dielne ľudových remesiel i moderných techník
- spoluprácu na projektoch v prospech regiónu a jeho obyvateľov
- sprostredkovanie kontaktov na folklórne súbory, ľudových remeselníkov
- tlač a odbornú pomoc pri vydávaní materiálov menšieho rozsahu (plagáty, pozvánky, bulletiny a pod.).

Fotografia

AMFO – Štúdio amatérskej fotografie bolo zriadené pri NOS Lučenec, ktoré počas niekoľkých desaťročí si získalo dobré meno. Viacerí významní autori získali mnoho ocenení na celoštátnych výstavách.

Výtvarná tvorba

AVT – Štúdio amatérskej výtvarnej tvorby pri NOS funguje od r. 1980/81. Stretnutia členov sa konajú viackrát ročne a ich tvorba je pravidelne prezentovaná na regionálnych, krajských celoštátnych výstavách.

Literárny klub V.L.A.S.

pri Novohradskom osvetovom stredisku pôsobí od r. 1991, lektorkou je spisovateľka **Hana Košková** a jeho poslaním je vytvárať podmienky na stretávanie sa začínajúcich autorov, rozbor a prezentáciu ich tvorby.

Dielňa ľudových remesiel DIELNIČKA

bola otvorená v máji 2006. Činnosť dielne je zameraná na zachovanie a obnovenie tradičných techník, vychádzajúcich zo starých remesiel, ako je drotárstvo, rezbárstvo, košikárstvo, hrnčiarstvo, tkanie, paličkovanie, zdobenie kraslíc a ďalšie.

Pravidelné podujatia

MAREC – Rozprávková skrinka

Regionálna prehliadka detskej dramatickej tvorivosti sa koná pravidelne v KD Poltár v rámci dlhoročnej úspešnej spolupráce s Mestom Poltár. Cieľom je, aby sa na nej mohli prezentovať všetky DDS, ktoré v regióne pracujú (súbory slovenské, maďarské, súbory pracujúce s postihnutými a inak znevýhodnenými deťmi). Chceme poskytnúť priestor aj začínajúcim súborom, pre ktoré je prehliadka zdrojom inšpirácie a rozborové semináre sú tou najlepšou školou pre tvorcov divadla hraného deťmi.

MÁJ – Heligónky nad Budinou

Táto súťažná prehliadka je už tradičným stretnutím priaznivcov gombíkovej harmoniky – heligónky a tiež miestom pre konfrontáciu inštrumentálnych výkonov heligónkarov. Prehliadku každoročne pripravujeme v spolupráci s Obecným úradom Budiná.

JÚL – Poipeľský umelecký festival

Festival rôznych žánrov záujmovej umeleckej činnosti, na ktorom sa prezentujú slovenské, maďarské a rómske súbory a jednotlivci.

Striedavo sa koná v obciach Radzovce a Veľká nad Ipľom. V rámci podujatia sa bude konať populárny Novohradský gulášový festival.

JÚL – Palócky ľudovoumelecký tábor

Prázdninový tábor, v ktorom sa deti učia pod dohľadom odborných lektorov ľudové tance, piesne a ľudové remeslá, napr. hrnčiarstvo, tkanie, pletenie košíkov a pod.

JÚL – MEDZINÁRODNÝ NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL

Od r. 1995 ho organizovalo Župné osvetové a turistické stredisko v Šalgotarjáne (Maďarsko). Spoločná hranica so Slovenskom a veľmi dobré susedské vzťahy so slovenským Novohradom podnietili organizátorov od r. 2000 vytvoriť spoločný festival v jednom termíne na obidvoch stranách hraníc, ktorý je ojedinelým projektom v Európe. NOS bolo vtedy hlavným organizátorom v SR. V súčasnosti festival organizuje Mesto Lučenec v spolupráci s NOS. Cieľom festivalu je uchovávanie ľudových tradícií. V rámci festivalu sa organizujú rôzne sprievodné podujatia – výstavy, tvorivé dielne a pod.

AUGUST – KOLIESKO – Festival ľudovej kultúry a stretnutie mladých folkloristov

Hlavným organizátorom je Obec Kokava nad Rimavicou. NOS pravidelne pripravuje programové bloky folklórnych kolektívov regiónu na otvorenom pódiu v rámci „Kolieska pri fontáne“ a už tradičným programom bude divákmi obľúbený „Dvor Paľa Bútora“.

OKTÓBER – DECEMBER – Divadelná jeseň

Divadelná jeseň sa pôvodne niesla pod názvom „Jesenné divadelné dni“ a má za sebou už dlhoročnú tradíciu. Za ten čas sa stali divákmi obľúbenou prehliadkou slovenských i maďarských divadelných súborov a divadelných ochotníckych súborov nášho regiónu. Podujatie je príležitosťou k prezentácii práce ochotníckych divadelných súborov nášho regiónu a k vzájomnej konfrontácii s hosťujúcimi pozvanými súbormi. Súčasťou podujatia je otvárací happening – divadelný sprievod mestom, ktorého cieľom je podujatie netradične spropagovať.

DECEMBER – Adventné stretnutia

Prehliadka cirkevných a svetských speváckych zborov.

KATALÓG kultúrno-spoločenských podujatí

Opatrenia súvisiace s pandémiou COVID-19 spôsobili zrušenie skoro všetkých kultúrnych podujatí v minulom roku. V čase vydania katalógu nevieme predpovedať, či aktivity plánované v roku 2021 nezastihne podobný osud. Z nahlásených podujatí sme preto vybrali iba niektoré. Aktuálne podujatia budeme mesačne prezentovať v regionálnom kultúrnom spravodajcovi REKUS, v časti Kam za kultúrou.

Lučenec:

- Fašiangy v mestskej tržnici (14. 2. 2021)
- Jazzové lístie (23. – 24. 4. 2021)
- Timravina studnička (apríl – jún 2021)
- Lučenské hodovanie (26. – 28. 8. 2021)

Fiľakovo:

Mestské vlastivedné múzeum – galéria:

- Jubilejná výstava mužského speváckeho zboru Pro Kultúra (16. 4. – 7. 5. 2021)
- Bytosti, výstava z tvorby Jany Bialovej (13. 8. – 1. 10. 2021)
- 70. výročie založenia fiľakovského múzea, výstava (15. 10. – 26. 11. 2021)

Hradné múzeum:

- XXI. Fiľakovské hradné hry (12. – 13. 6. 2021)

Mestské kultúrne stredisko:

- Palócka Veľká noc na Fiľakovskom hrade (4. 4. 2021)
- Celoslovenský festival detských folklórnych súborov (28. – 30. 5. 2021)
- Palócke dni a Dni mesta Fiľakovo (12. – 15. 8. 2021)

Breznička:

- Fašiangová veselica (február 2021)
- Pálenie Moreny (marec 2021)
- Brezničiansky majáles (máj 2021)
- Svetlonos (október 2021)
- Brezničiansky držkový kotlík (september 2021)

Buzitka:

- 95. výročie divadelníctva (1926 – 2021), galaprogram FaDS Dubkáčik

Halič:

- Pochovávanie basy s FS Haličan (12. 2. 2021)
- Haličská stovka (21. – 22. 5. 2021)
- Haličské slávnosti (14. – 15. 8. 2021)

Hrnčiarske Zalužany:

- Fašiangy s FS Hrnčiarka (14. 2. 2021)
- Hrnčiarske slávnosti – Deň obce (13. 8. 2021)
- Od Lucie do Troch kráľov (19. 12. 2021)

Kokava nad Rimavicou:

- Sprievod fašiangových masiek s FS Kokavan (13. 2. 2021)
- 50 rokov FS Kokavan (26. 6. 2021)
- XXX. ročník festivalu ľudovej kultúry KOLIESKO (5. – 8. 8. 2021)
- XXI. ročník festivalu BALVAL FEST (13. – 14. 8. 2021)
- Šťastia, zdravia vinšujemo ván (18. 12. 2021)
- Chodenie s Betlehemom (24. – 25. 12. 2021)

Polichno:

- Timravin chodníček (2. 10. 2021)

Trebeľovce:

- X. ročník folklórneho festivalu (29. 8. 2021)

MO Matice slovenskej v Lučenci:

- 100. výročie vzniku MO MS (apríl 2021)
- 70. výročie úmrtia B. S. Timravy

OZ Priatelia histórie Novohradu:

- Stretnutie priateľov regionálnej histórie (25. 11. Lučenec, 27. 11. Hradište)

KONTAKT:

Kultúrne inštitúcie:

BBSK – Novohradské osvetové stredisko,
riaditeľka: **Mária Ambrušová**
J. Kármána 2, 984 01 Lučenec, tel.: 047/ 4331534, 4512703,
e-mail: noslc@noslc.sk, www.noslc.sk

Mestské kultúrne stredisko, Námestie slobody 30, 986 01 Fiľakovo
riaditeľka: Mgr. Andrea Illés Kósik, tel.: 047/3337132, 0950689610,
e-mail: msks@filakovo.sk, web: www.kultura.filakovo.sk

Hradné múzeum, Hlavná ul. 14, 986 01 Fiľakovo,
riaditeľka: Mgr. Viktória Tittonová, PhD.,
tel.: 047/4382017, 0907640700,
e-mail: muzeum@hradfilakovo.sk, www.hradfilakovo.sk

Novohradské turisticko-informačné centrum, Podhradská 14, 986 01 Fiľakovo,
Bc. Denisa Pócsaová tel.: 047/4382016, 0918 994 481,
e-mail: ntic@hradfilakovo.sk

Miestne kultúrne stredisko, Námestie 1. mája č. 10,
985 05 Kokava nad Rimavicou
Janka Krotáková, vedúca, 047/4293245, 0903559014,
e-mail: janka.krotakova@kokava.sk

Občianske združenia:

OZ PRIATELIA HISTÓRIE NOVOHRADU,
Mišo Šesták, 0903605317, misosestak@gmail.com

Spolky:

Miestny odbor Matice slovenskej v Lučenci,
Mgr. Ľudmila Lacová, ludmila.lacova@gmail.com

Mestá a obce:

- Lučenec – MsÚ, odd. školstva, soc. vecí, kultúry a športu, www.lucenec.sk
- Fiľakovo, www.filakovo.sk
- Breznička, breznickapt@gmail.com, http://www.obecbreznicka.sk/
- Halič, www.halic.sk, Ján Hikker, predseda komisie kultúry pri OZ v Haliči, janhikkerhalicky@centrum.sk
- Hrnčiarske Zalužany, www.hrnciarskezaluzany.sk
- Kokava nad Rimavicou, www.kokava.sk
- Polichno, www.polichno.sk
- Utekáč, www.obecutekac.sk

Folklórne kolektívy:

- FaDS Dubkáčik Buzitka, Mgr. Matej Baláž, https://www.facebook.com/fads.dubkacik
- FS Jánošík Fiľakovo, Ing. Jozef Šulek, sulek64@gmail.com

Tímea Mihalidesová

Zdroj – Literatúra:
František Mihály: *Kto je kto v Novohrade 1999 – 2000* (2001),
Osobnosti Novohradu (1995), *Osobnosti Lučenca, spomienky a nekrológy* (2018),
Ján Jančovic: *Otec vrchov novohradských*, Ján Beniač, riaditeľ uč. ústavu v Košiciach,
Dr. Samo Bancík. 1881 — 1924 (Výročná správa za šk. rok 1923 – 24, Čsl. Štátna reálka Košice), J. Žilák, R. Kafka, Š. Repčok: *Sklárne v Malohonte* (2001),
REKUS – ročníky 2010/2020, Obzor Gemera, Obzor Gemera-Malohontu,
www.litcentrum.sk, internet

Kalendár výročí Novohradu a Malohontu 2021
Vydalo: BBSK – Novohradské osvetové stredisko v Lučenci
Zodpovedná: Mária Ambrušová, riaditeľka NOS
Zostavil: Michal Abelovský
Jazyková úprava: doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.
Grafická úprava: Renata Ádamová
Tlač: NOS Lučenec
Foto: NOS, Milan Alberti...
Rok: 2021

Foto: Ondrej Kamenský

Lučenec 2021